

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

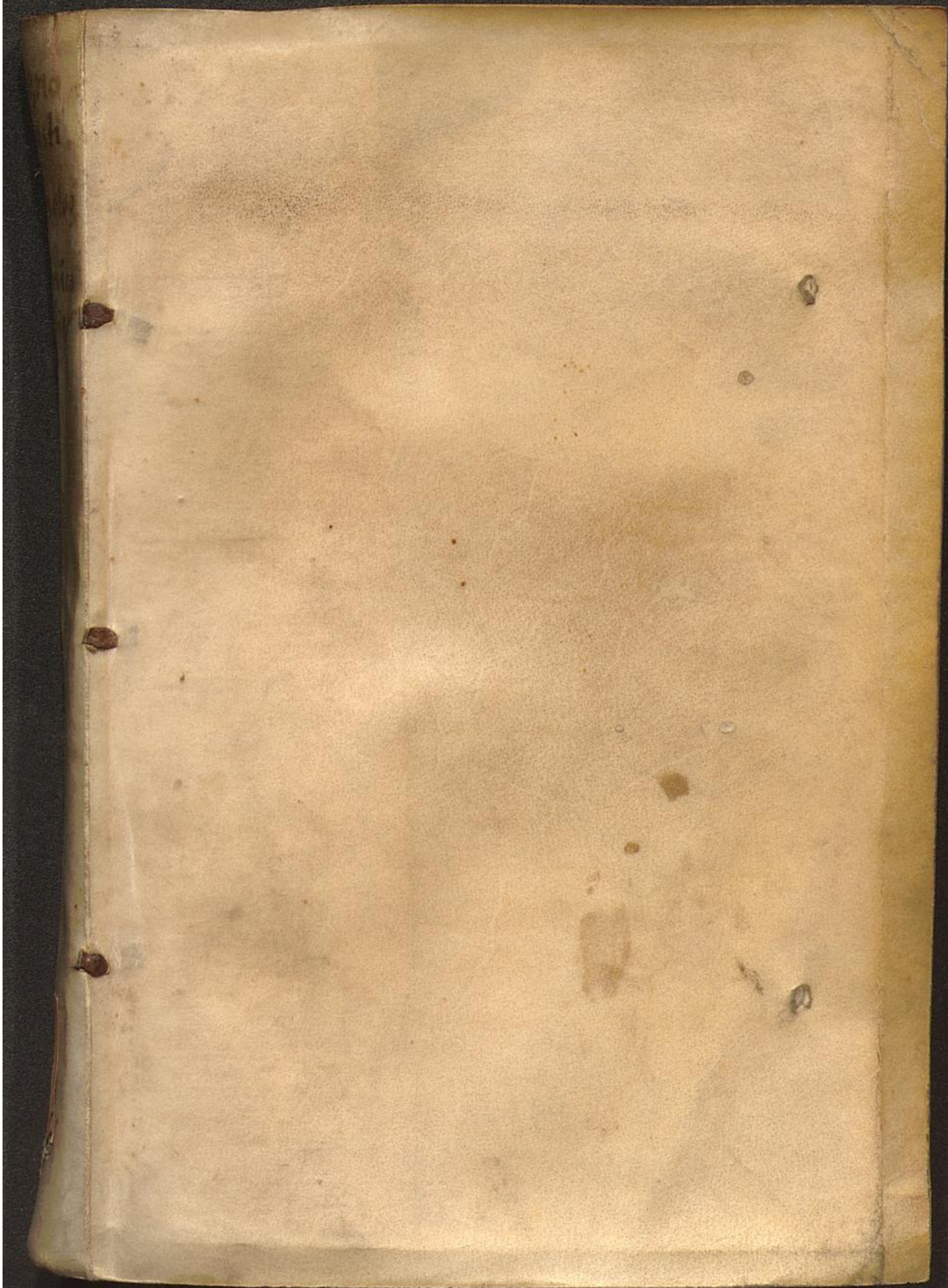
Universitätsbibliothek Paderborn

**Theatrum Conversionis Gentium Totius Orbis; Sive,
Chronologia De Vocatione Omnium populorum, &
propagatae per vniuersum orbe[m] fidei, Christianæque
religionis descriptio**

Mermannus, Arnold

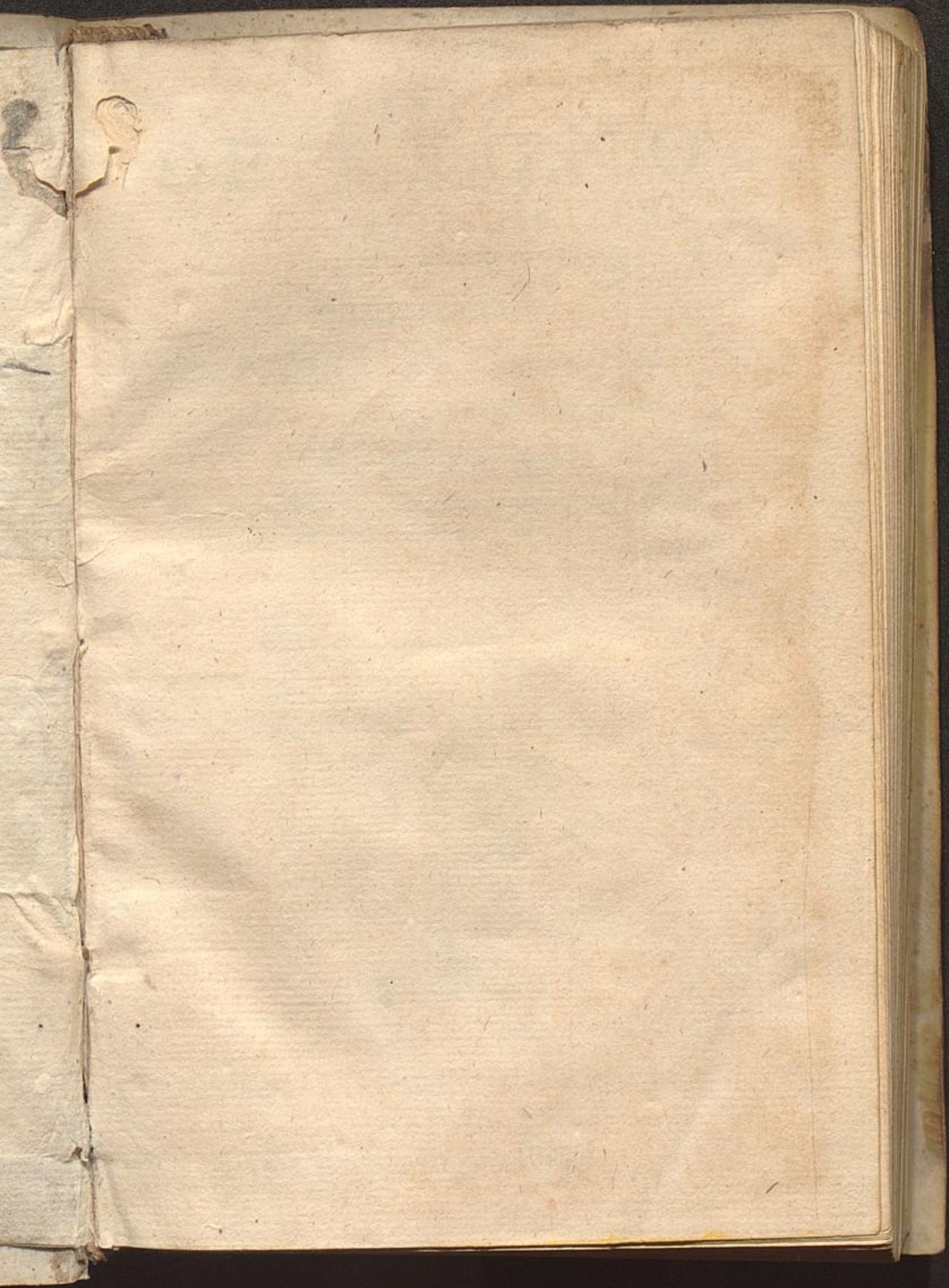
Antverpiæ, 1572

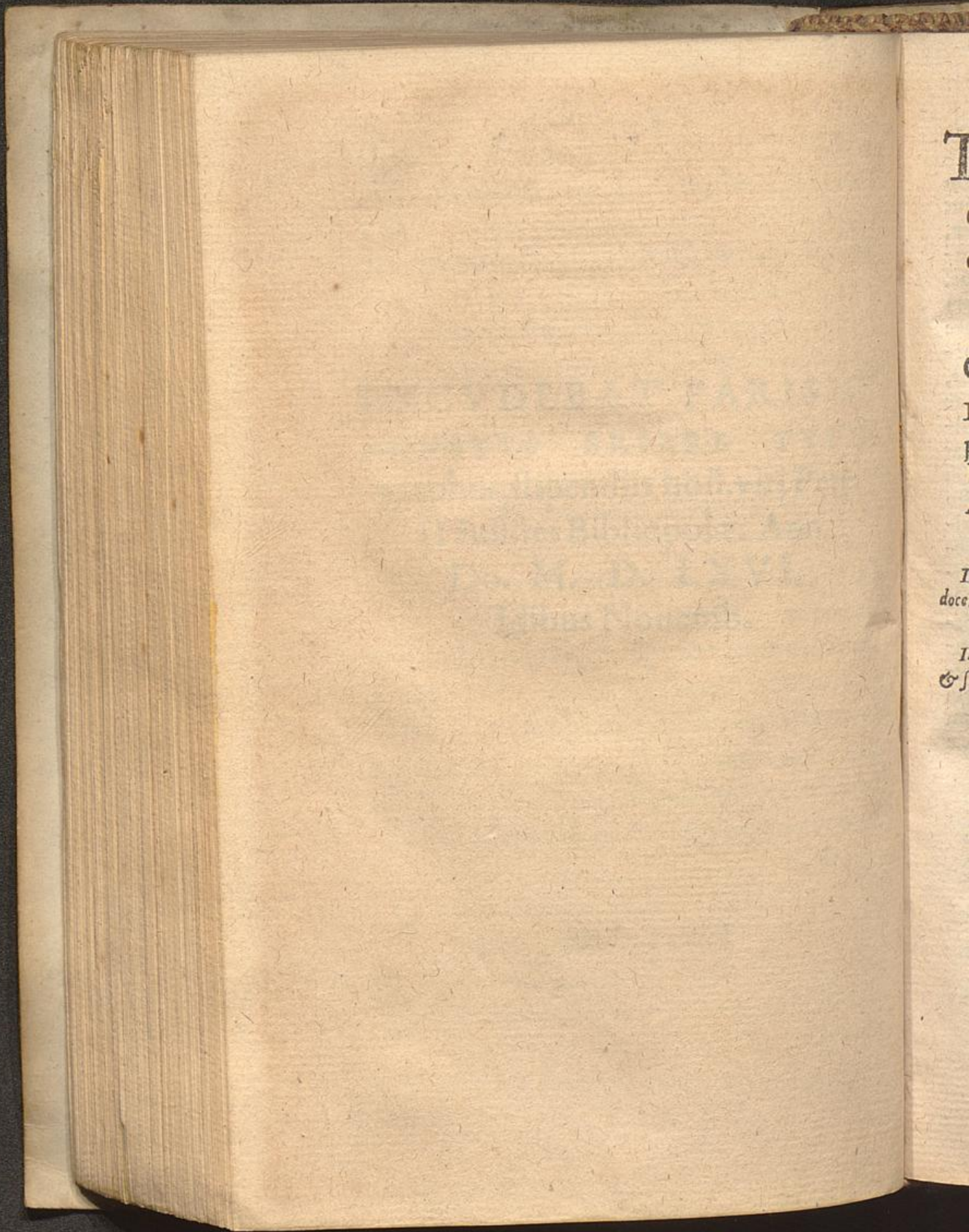
urn:nbn:de:hbz:466:1-29996

N. I
53.

H. 4926.

T

I
doce

I
& J

THEATRVM
CONVERSIONIS
GENTIVM TOTIVS ORBIS;

SIVE,

CHRONOLOGIA
DE VOCATIONE OMNIUM
populorum, & propagatæ per vniuersum or-
bē fidei, Christianæque religionis descriptio:
Auctore F. Arnaldo Mermannio Aloftano.

MATTH. XXVIII.

*Data est mihi omnis potestas in celo, & in terra: euntes ergo
docete omnes gentes.*

MARC. XVI.

*Illi autem profecti, prædicauerunt ubique, Domino cooperante
& sermone confirmante sequentibus signis.*

ANTVERPIÆ,

Ex officina Christophori Plantini.

ANNO M. D. LXXII.

AD LECTOREM.

AMice lector, en tibi damus Theatrum omnium
aut scenam quandam, in qua aliæ, aliæque personæ,
suos quæque actus habent partesque agunt; aut tabu-
lam, vnde (sicut ex charta Cosmographica prouincias,
ciuitates, arces, fluuios, & eiusmodi discernere licet)
cuius probatum compertumque esse queat, qua ætate
cum primis, quibus Apostolis, apostolicisue viris, qui-
bus Pontificibus Max., demum quibus Imperatoribus,
seu Regibus, seu principibus, prouinciæ quæque ac
populi ad Christianam religionem, verumque Dei cul-
tum, abdicata superstitione, venerint. Illud duntaxat
præmonuero, neminem mihi istuc succensere debere, si
alios aliosque populos ab alijs alijsque Apostolis, alio
atque alio tempore ad sanam mentem bonamque Chri-
stianæ pietatis frugem sollicitatos reductosque refe-
ram, quæ varia metamorphosi ac vicissitudine recipro-
ca, hos atque illos, nunc superstitionem religionem, nunc
contra (pro temporum morumque malitia, seu mor-
taliū inconstantia) sæpenumero, hanc illa commu-
tauisse liquidissimum sit. Istuc audenter dixerim ne-
minem à fide cathol. desciscere posse, aut ad hæresim
facile deficere, qui huic, non meæ (nequis iactantiam
mihi impingat) sed Christianæ adeoque catholice
scenæ patientem accommodet aurem. Vale.

3
ILLVSTRISSIMO

DOMINO PRINCIPI,
D. Fulgentio de Bragança, Sereniff.
regis Hispaniarum D. Philippi cogno-
mento proprio Catholici, affini proxi-
mo, studiorum rei que cathol. Mæcena-
ti singulari. S. P.

OT mihi tātisq; cum
virtutum artiumque
encomijs, tum clarif-
simi generis nobilitatis
titulis tuā Illustrissi-
ma Celsitudo celebrata
est, vt ea sola ob mentem perpetuò vene-
rit, cui inter tumultuantium grassan-
tiumque bellorū *et* vndique gliscentium
tragicos strepitus atque fragores, hasce
meas elucubratiunculas nuncupare me-
ritò debuerim. Nam cūm ferè inter arma
leges silere, *et* Musarum studiorumque
quasi interregnum esse soleat; nunquam
Musas tuas, Augustinos, Ambrosios, Hie-
A 2 rony-

ronymos aliosque eius classis (quæ est
 huius tui animi constantia) ferriari per-
 mittere, nullum literis vacuum officio
 tempus concedere, non modo nullum diem
 sine linea, sed nullam penitus diei partem
 absque literario penso elabi sinere, tua
 Illustrissima Excellentia alioqui occupa-
 tissima, prædicatur adeo, vt instar illius
 Scipionis Africani nunquam sis magis
 negociosus, quàm cum videris ociosus,
 nunquam sis minus solus, quàm cum pu-
 taris esse solus, aut in morem illius cla-
 rissimi viri Marcellini Augustalis præ-
 fectionis, quem tantopere laudibus effe-
 runt SS. Hieronym. & August. cuique
 multas operas literarias elucubrarunt,
 quòd inter bellandum militandumque ad-
 versus Gotthos in Italiam Alarico rege
 irrumpentes, de origine anime, de pro-
 uidentia, tamquam aliud agens, philoso-
 phari non desineret. Illa enim non solum
 stoica, verumetiam Christiana ἀπὸ θεοῦ
 est, nobisque oraculis diuinis commenda-

ta, qua, non vt Bias, vt Socrates, vt
 Pericles, vt Zeno quispiã in tauro Pha-
 laridis, aut aliud eiusmodi popularis au-
 ræ vile mancipiũ, sed vt Christianus, in
 extremis vitæ humanae ærumnis & cla-
 dibus, animo suo imperans, suiq̃ue solidè
 compos, summam retinet tranquillitatẽ,
 in summa rerum omnium tempestate, sp̃e
 fultus æternæ beatitudinis. Qui enim
 ita compositus ordinatusq̃ue est, tametsi
 calum ruat, impavidum ferient ruinae.
 Neque procul ab isthoc fortitudinis fa-
 stigio abesse videri debet tuæ amplitu-
 dinis sublimitas, quæ inter crepitantium
 bombardarum horrida Vulcani tonitrua,
 & densissima Cycloperum flammantiaq̃ue
 fulmina, omnemque hanc præliorum fre-
 quentiam, non solum studia non remis-
 se; verum etiam enixius intendisse fer-
 tur, & doctoratus titulum, qui paci est
 sacer, feruente vndique bello, quo Eccle-
 siam cathol. apud Belgas Barbari, cogno-
 mento Guesij, indefesse adoriuntur, pre-
 munt,

6
munt, fatigant, quæsiuissè. Egregie pro-
fecto imitaris illum, qui existimabat,
aut omnes reges philosophos, aut omnes
philosophos reges esse oportere, pro tua
regia indoleque philosophica, qua feliciter
natus es, & ab atavis editus. Nullo e-
nim tempore neque pacis, neque belli,
philosophia non est necessaria, sine qua
nec pax diuturna constare, neque bella
iusta, aut felicia geri queunt. Scitum na-
que est illud M. Ciceronis, frustra esse
arma foris, si desit consilium domi. Ne-
que ego aliunde (vt Cornelium Balbum
Gaditanum, cuius M. Tullius meminit,
Viriatum Lusitanum, qui Consulares
Roman. exercitus sæpe cecidit & fudit,
Traianũ, Adrianum, Antoninos, Bono-
sum de quo Fla. Vopisc. vt inquã hosce
aliosque id genus seu Hispania, seu Lusi-
tania oriundos principes viros omit-
tam) non alia de caussa hætenus inde,
ab origine prima, regna ista, tanta frui
secundarum rerũ prosperitate arbitror,
neque

neque tot regnorum, coloniarum, provin-
 ciarumque accessione creuisse in quã-
 dam monarchiam, nisi ex armorum vi,
 prudenti freta consilio, tanquam non
 nervo, sed Reip. robore quodam firmissi-
 mo. Theodosius verò Mag. genere Hispanus,
 accitus à Gratiano, & deinde à Va-
 lentiniano AA. ad imperij consortium:
 deinde Richaredi, Alfonsi, Ferdinandi,
 Caroli, Philippi, ceterique, quos enume-
 rare longum est, hasce, quas dixi, artes,
 virtutesque bellicas religioni Cathol. con-
 iungentes, quantam nominè Christiano
 vindicando, d. vulgandoque operam com-
 modarint, quot triumphos de Gotthis,
 Vandalis, Saracenis, Mauris, hereti-
 cis, perduellibus duxerint, & ecclesia-
 stica, & profanae historiae memorant,
 vsusque quotidianus, cum Indicarum
 ac Turcicarum, tum Belgicarum rerum
 testatissimus est ac probatissimus. Quo-
 circa quum tanquam theatrum quoddã,
 toto mũdo propagat. e religionis Christia-

A 4 na cu-

pro-
 abbat,
 mnes
 o tua
 iciter
 lo e-
 belli,
 qua
 bella
 n nã-
 a esse
 . Ne-
 lbum
 ninit;
 elares
 fudit;
 Bono-
 hosce
 Lusit-
 omit-
 inde,
 a frui
 itror,
 neque

na cudere exprimereque in animum in-
 duxissem, ei que operi Mæcenatem qua-
 rerem, operæ precium facturus mihi
 sum visus, si talem deligerem, qui in-
 ter bellorum negocia, quæ nescio quo
 æstro perciti, nobis faceffunt heretici,
 Musarum ocia putaret non esse ne-
 gligenda, aut rebus afflictis sine fruge
 transigenda. Ita namque prima nascentis
 ecclesie Christianæ ætas inter ferrum,
 neces & ignes adoleuit, ita sævientibus
 magis magisque tyrannis altius altius-
 que radices egit, & persecutionum gras-
 sationibus, quasi suis iustis momentis
 absolutisque numeris crevit in orbem huc
 uniuersum omnium temporum, omnium
 locorum, omnium populorum, ita qui-
 dem, vt neque populus vllus, neque lo-
 cus quisquam, neque tempus religionis
 Christianæ expers vnquã fuerit. Quum
 igitur bene ordinatam Rempub. in pri-
 mis ciuium concordia, tum armis atque
 consilio maximè tueri necessarium sit,
 &

& bella quidem gerere sit Regum ac
 Imperatorum Rerumpub. clauum tenen-
 tum: deinde cum iustane an iniusta sint
 bella, plurimum referat ad sperandis bo-
 num, aut metuendum euentum malum,
 idque non nisi ex caussa aestimari pos-
 sit; caussa verò equior meliorque esse
 nõ queat, quàm ea quæ in Deum religio-
 nemque refertur. Quum, inquam, ita
 comparatum sit, nostrum hic fuerit pro
 virili ostendere, quibus gradibus atque
 momentis Fides Christianaque religio
 cuncto terrarum orbe primùm orta, de-
 inde aucta & prorogata sit. Hinc infe-
 remus quot martyrum necibus cõsecre-
 ta, quot tyrannorum machinationibus
 superior euaserit, donec tandem Constan-
 tino Magn. Imperato. A. ipsamet regna
 & imperia Numini deuota dicataque
 sunt. Inde verò concludemus, quot dein-
 cept Regum, Imperatorum, principum,
 ducum, comitum, baronum, siue edi-
 ctis, siue conatibus religio hucusque sit

A 5 ser-

servata. Denique hanc addemus coronidem, ab hac ita fundata radicataque Ecclesia desciscere, non tam esse erroris excusabilis, quam desperatæ malitiæ vitium: & illud certè, aut hic ex virtute multandum, aut in ultimas terras deportandum, vel instar membri malè affecti contagiosique ense recidendum; ne pars sincera trahatur.

Cohortabimur verò Reges & Imperatores, ut munii suorum memores, quo in loco sint constituti, seriò cogitent, nihil fide Cathol. prius, nihilque charius ducant, si vel suæ vel patriæ salutis & incolumitati satis consultum volunt. In ea excolenda observandaque omnes cogitationes, omnes operas, omnia studia ponant. Omnia potius, ipsam adeo coronam & vitam, non dicam periculo, verumetiam certissimo exitio exponant, nibilique faciant, magis quam religionem semel acceptam pessum ire sinant, quam tot tantisque laboribus partam,
quam

quam tot annorum curriculis asserua-
 tam, quam tot locorum & populorum,
 tanta consensione traditam, in confesso
 est omnibus. Profecto si pro focus, aris,
 Dijs laribus, Dijs penatibus, Dijs im-
 mortalibus, olim apud quantumcumque
 barbaros, pugnare, non minima reli-
 gionis pars erat, & corripendorum
 armorum grauisissima causa, neque Re-
 gibus cathol. neque fecialibus aut indi-
 cendorum, aut suscipendorum bellorum
 occasio vlla iustior contingere potest,
 atque ea, qua impiorum in Deum Di-
 uosque omnes theomachia opprimitur,
 sacrilegorum incestuosa, in sacratam
 Numini pudicitiam, tyrannis retun-
 ditur, perduellium hominum, qui non
 nisi rem malam, alio pretexto medi-
 tantur, sanguinaria barbaries & cru-
 delitas plusquam Neroniana (id quod
 sexcentis exemplis probatum est) vs-
 que ab radicibus euellitur, & Eryn-
 nis illa, malorumque Athe hæresis,
 Diris

*Diris semel sempiternis deuouetur ac
mancipatur. Tuæ humanitatis candor
isque fuerit, ornatissime princeps, meos
conatus & erga Remp. studia æqui bo-
nique facere. Vale in Domino. Datum
Antuerpiæ decimo calendas August. 1572.*

*Vestræ Illustrissimæ Celsitudinis
obseruantiss.*

*Frater Arnoldus Mer-
mannius Alostanus.*

13

T H E A T R V M
CONVERSIONIS GEN-
TIVM TOTIVS ORBIS;

S I V E,
C H R O N O L O G I A D E

*Vocatione omnium populorum, & propaga-
tae per vniuersum orbem fidei Christianae,
religionis descriptio.*

TALIA vniuersa, ipsaque adeo orbis vrbs princeps Roma, fidei religionisque Christianae auspicia atque initia cepit anno salutis, id est, à nato Christo, plus minus xliiij. Claudij Imper. secundo. Claudius verò edicto publico (fortè nimio Simonis magi studio, cui auream statuam hac cum inscriptione nuncuparat, Simoni magno Deo) Is, inquam, Claudius præcepit Iudæos omnes Roma excedere auctore S. Luca. Quos miseratus Agrippa Iudæo- A. G. 18.
rum à Claudio rex cōstitutus in Iudæam admisit: verum mox illi res novas moliti, & in alias & alias seditiones versi, immensam cladē atque stragē, teste Iosepho & alijs, sunt perpeffi, alijque morte, alij profli-

14 CONVERSIONIS GENTIVM
profligatione & exilio, alij proscriptione
sunt mulctati. Interim Apostoli accepto
nuper spiritu sancto, & induti virtute ex
alto, testes ac confessores & martyres
Christi futuri, euangeliumque deporta-
turi ad omnes mundi sinus; atque angu-
los, coacta synodo, commodatis com-
municatisque mutuo fidei religionisque
sententijs, capita ipsa in symbolum quod
vocamus conflauere: vt produnt S. Cle-
mens, Cypria. Ambro. Ruffi. Pet. Chry-
sol. August. Leo papa, Isido. & alij aucto-
res classici. Atque ita demum summa
cum cōsensione, relictis ob peruicaciam
Hierosolymis, in gentes dispersi, pradi-
cauerunt, vbique Domino cooperante,
& sermonem confirmante, sequentibus
signis, inquit S. Marcus cap. xvj.

Epist. ad Tac.
frat. Domini
In Compen-
dio fidei in
exposit. symb.
epist. 81. &
Ser. 38. in
symb.

Ser. 57. & se-
quent. Ser. 1.
in Vigil. Pen-
te. & lib. ad
Catec.
Epit. 13. de-
cret. lib. 2. de
diu. off. &
lib. 6. ety. ca.
19. & lib. 1.
de sum. bo.
cap. 23.

Orbis igitur Vrbi supremæ atque præ-
cipuæ, Apostolorum caput seu vertex ac
primas in fidē religionemque Christianā
asserendæ vindicandæque (nō sine nu-
mine Diuūm) destinatus est ab Oriente
in Occidentem, à Iudæis ad Gentes, vt
dudum oraculis compluribusque vatici-
nijs diuinis fuerat præfagitum, S. Petrus
hominum piscator iuxta Christi sponsio-
nem

nem auspiciatissimus futurus, & in suum rete, mundum vniuersum felici omine Christi que præsidio pertracturus. Quum enim Antiochensem fundasset Ecclesiã, vbi primùm Christo qui nomen dederat vocati sunt Christiani, ibique episcopatum administrasset sex annos, prædicato interim dispersis per orbem profugisque Iudæis euangelio in Ponto, Galatia, Cappadocia, Asia, Bithynia, tota Palæsthina & Syria, annoque septimo appetente, expugnaturus Simonem magum ac præstigiatores, contendit Romam, ibique cathedram sacerdotalem, sedemque episcopalem, apostolicam, primam tenuit, asseruit, vindicauit annos xxv. vsque ad vltimum, hoc est xiiij. Neronis, quo etiam cruci affixus est, corpore transuerso, capite deorsum, pedibus sursum; asserens se indignum, qui, vti Dominus, crucifigetur. Eius historiam locupletissimos pariter ac grauissimos auctores habemus, Hiero. in Cata. script. Eccles. Euseb. Cas. Tertull. Aug. Irenæ. Cyrill. Hieros. Egesipp. Paul. Oros. Theodorit. Fir. Lactant. Cypria. Pet. Chrysol. Abdi. Babylon. Amb. Athana. Phil. Brixient. Vincent. Lirin. Epipha.

Act. 11.
S. Petrus pro
sedite ecclesie
Antiochensi
secundum N^e
ceph. Costar.
annos 11. in
sua Chro.

Ecc. hist. lib. 2
cap. 14. & lib.
3. cap. 1. & se-
quent. & in
Chronic. lib.
de præscript.
hæret.

16 CONVERSIONIS GENTIVM

De hæres. ad
Quod. Hæres.
lib. 2. cont.
lit. Petil. cap.
51. epist. 165.
de schismate
Donatistarum
& alibi.

Lib. 3. cont.
hæres. Valent.
cap. 1. & seq.
Catech. 2. 6.
11. 17.

Lib. 3. de ex-
cid. Hiero.
cap. 2.

Lib. 7. Cap. 7.
Lib. 1. Fabul.
hæres.

Lib. 4. cap. 21
de Vera relig.

Lib. 4. Epist.
2. ad Anto-
nia.

Serm. 107.
Lib. 1. Hist.
Apost.

Lib. 5. Epist.
32. & alias.

In apol. pro
sua fuga.

Epipha. Clement. Rom. Clement. A-
lexan. Orige. Nicepho. Constant. Pa-
triarch. Nicepho. Call. Dorothe. Iustin.
Philosoph. Mart. Io. Chrysof. Bernard.
Leon. Pont. Max. Maxi. Taurinens.
Grego. Turo. Freculph. Lexouiens. Eu-
trop. Io. Zona. Sulpit. Seuer. Fulgent.
Ruspens. Afr. Georg. Cedren. Honor.
Augustudu. Optat. Mileuit Damas. pôt.
Max. Adon. Vien. Historic. cunctos, om-
nium concil. Patres, Iustinia. Imp. Pho-
tium patriarch. Constant. qui, cum fue-
rit Græcus, neque parū de hæresi suspe-
ctus, à quo nihil eiusmodi expectandum
videbatur, præter cæteros elegantissime
Diui Constantini Mag. donationem S.
Syluestro pont. Max. eiusque successo-
ribus factam, describit Dionys. Corin-
thi Episcop.

Neque aliunde (per Deū immortalē)
vnquam hæreses emerferunt, nisi, quod
huic sedi, in qua, teste S. Cyp. & rerum
perpetuo vsu atque experientia, nun-
quam hæreses aut natae sunt, aut edu-
catae nō acquiescatur: nisi, inquam, quod
huic sacerdoti, vnico & singulari Chri-
sti Vicario, ouilisque Dominici pastori
œcume-

œcumenico ac vniuersali, à reliqua fraternitate vniuersa non obediatur, inquit Cyp. lib. j. Epist. iij. Vni Petro se petram consecrauit, eumque ædificandæ Ecclesiæ, cui portæ inferi nullo tempore præualerent, basim solidam fore differuit: vni Petro clauēs regni cælorum tradidit: vni Petro ligandorum iuxtà ac solvendorum peccatorum auctoritatem concessit. Matth. xvj. In vnius Petri nauiculam ei contra omnem ventorum, aquarum, fluctuum, tempestatum iniuriam, suppetias laturus, & opem, conscendit Luc. v. Pro vnius Petri fide ac perseverantia rogauit. Luc. xxij. Vni Petro firmandorum fratrum et in fide seu instruendorum seu reparandorum collegarum curam commisit. Ibid. Vnius Petri erga sese affectum atque studium accurate, imo ter maximè explorauit & inquisiuit. Cum vno Petro tanquam pari & velut alter ipse census est. Denique vni Petro & pascendos & regendos suos agnos ovesque credidit. Ioan. xxj. Matth. xvij. Quumque omnibus idem periculum immineret, pro vno Petro oratum Patrem habuit: vt reliquorum extincta, Petri

B

vnius

Lib. de hæref. cont. No uato. hæret. Lib. j. To. 2. hæref. 21. 27. & in anchorat. Lib. recog. Lib. constit. Apoll. & in compend. Lib. 4. Aromat. To. 2. homil. 6. in Luc. In Chronol. Lib. 2. cap. 14. & seq. & Lib. 3. cap. 1. ec. hist. In Synopsi. In Parænes. ad gent. circa illud Psal. 48. Vocauerunt nomina sua in terris suis. Serm. de Io. bapt. & Ser. de S. Pet. Ser. 2. de anniuersar. die assumpt. & alib. Ser. de Pet. & Paul. Lib. 1. hist. cap. 24. To. 2. lib. 1. cap. 16. Lib. 9. To. 3. Lib. 2. hist. Lib. de incarnat. & grat. cap. 11. in Cõpend. hist. in Chronic. Lib. 1. & 2. cont. Donat. in pontifical. in sext. ætat. Nicen. Constant. Ephes. Chalcedon. & reliq.

18 CONVERSIONIS GENTIVM

C. lib. 1. l. de
 summa Tri.
 & fid. cath.
 in Nomoca-
 nono.
 Tit. 8. cap. 1.
 Dionysii al-
 legat D. Eu-
 feb. Cæs. lib.
 2. cap. 25.

vnius fides, nulla temporis intercapedi-
 ne, nulla hominum iniuria, nulla mor-
 talium barbarie, nullis diaboli artibus,
 nulla vi, nullo astu, nulla tyrannide de-
 leretur. Luc. xxij. & exauditus est pro sua
 reuerentia Heb. v. vt fides Petri nunquã
 abroganda, cæterarum Ecclesiarum fi-
 dem roboraret, aut labefactatam pur-
 garet, ab Ecclesia S. Petri quasi omnium
 matrice & parente reliquæ omnes veri-
 tatis sempiternæ ac inuictæ lumẽ accipe-
 rent, acceptũ custodirent, amissum fortè,
 reciperẽt, illi postremò quicquid tandem
 æqui boniq; haberẽt, acceptũ ferrent: vñ
 ex probatissimis quibusq; scriptoribus li-
 quet, quos enumerare longũ est. Cæterũ
 cũ huic nostræ cõpendiosæ tabulæ incon-
 gruũ esset, & incõmodum, vniuersarũ Ec-
 clesiarũ successiones, omniũ episcoporũ,
 seu doctorũ, seu pastorũ series examissim
 cõmemorare, maximæ eiusq; antiquissi-
 mæ (vt D. Irenej verbis vtar) omnibusque
 cognitæ à gloriosissimis duobus columi-
 nibus SS. Apostolis Petro & Paulo Romę
 fundatæ, & constitutæ Ecclesiæ, eã quam
 habet ab Apostolis traditionẽ, annuncia-
 tamq; hominibus fidem per successiones
 Episco-

Episcoporum peruenientem ad nos vsque indicantes, confutamus ac confundimus omnes eos, qui quoquo modo, vel per sui malā placentiam, siue philautiam, vel vanam gloriam, vel animi viciū, mentifque cæcitatem, & malam sentēriam, aut quamcumque cupiditatem, præterquam omnes colligunt, sapiunt, credunt. Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorē principalitatem, necesse est omnes conuenire Ecclesias, hoc est eos qui sunt vndique fideles, in qua semper ab his qui sunt vndique conseruata est ea quæ est ab Apostolis traditio. Ita fere ille. Et hæc quidem ita paucis de triumphante in fidei religionisque fastigio, rerumque Christianarū potiunte Roma, dicta sunt. Iam nunc cæteras Apostolorū & Apostolicorum virorū Ecclesias, inde deriuatas atque oriundas inspiciamus.

Palæstina & cūcta Iudæa, ipsaque Hierosolyma Episcopū, & Apostolū sortita est statim à Dñi passione cōmuni totius senatus Apostolici constitutione atque suffragiis S. Iacobum fratrem Domini, cognomēto Iustū, anno Christi nati xxxiiij. ibique sacerdotis munere functus est xxx. annos,

20 CONVERSIONIS GENTIVM
id est, vsque ad Domit. Neronis septi-
mum, eius cathedra asseruata est summo
cum honore, sicut & S. Petri, Pauli, alio-
rumque Apostolorum icones: vti legere
est apud Euseb. Cæs. hist. Ecc. lib. ij. cap. j.
& xxij. & lib. vij. cap. xiiij. & xv. Nice-
pho. Constant. patri. in Chrono. Hiero.
in Catal. Ioseph. lib. xx. Antiq. Iudaic.
cap. Egesipp. lib. v. Abdi. Babylon.
lib. vj. Nicepho. Call. lib. ij. cap. xxxvij.
Clem. Alexand. lib. vj. & vij. Strom. lo.
Zona. To. iij. Ado. Viennens. de vj. atar.
Georg. Cedren. in Compend. Hist. Au-
gust. To. iij. lib. exposit. in epist. S. Paul.
ad Gal. lib. ij. cont. Crescon. Grammat.
cap. cxxxvij. Hippolyt. Episc. Portuens.

In Iudæa item fidē Christi de prædica-
runt & propagarunt S. Mattheus ex pub-
licano apostolus, ibiq; Euangeliū Hebrai-
cè scripsit anno xlj. apud Capernaitas, &
S. Iacobus frater Ioannis Zebedæi filius
prædicauit xij. tribubus quæ erant in di-
spersione, quem securi percute iussit He-
rodes Iudæorum Tetrarcha anno xxxvj.
Simon quoq; Chananæus Christi Euan-
geliū Iudæis prouulgauit, & Iacobo è pin-
naculo templi præcipitato, & fullonis
fuste

Al. Simon
Cleophae fi-
lius.

fuste interfecto, in Episcopatu surrogatus est anno lxiij. vt habet Chronol. Niceph. Cōst. Euseb. Cæs. lib. iij. Ecc. Hist. cap. xj. & in Chro. Hieron. in Cata. Nice. Call. lib. ij. cap. xij. Clem. Alex. vij. Strom. Egesip. Io. Zona. Georg. Cedre. Ado. Viēnes.

Ferunt Matthiā etiā in Iudæ Iscariotis locū suffectum, populū Iudaicū docuisse, Sophro. Historia Treueriana, scriptor quidā Hebræus vitæ S. Matthiæ nuper Abdię Babylo. adiectus. Hic mihi obiter adnotandum putauī, id quod prodit Euodius, secundus à S. Petro Antiochensium episcopus, explicans illud Act. viij. de ecclesiæ Christi dispersione, nimirū omnes discipulos lxxij. diaconos, fideles huc illuc timore persecutionis grafsatis, vertisse solū, et relicta vrbe Hierosolymitana, in diuersas terras dirēptos, exceptis apostolis, quib⁹ edicto diuino cautū fuerat, & inhibitū ante annū xij. Hierosolymis excedere: et inter ea eos passim cōmuni studio atq; conatu mutuā cōmodasse omnes operā diuulgādo Euāgelio Iudæis, quod refert Euf. Cēs.

Inde mundi partitione quodammodo facta, ad suas quisque prouincias sorte obtingentes abierūt, iuxta illud Ps. xvij.

B 3 Rom.

22 CONVERSIONIS GENTIVM
Rom. x. In omnem terram exiuit sonus
eorum, & in fines orbis terræ verba eorū:
& primum quidem per discipulos profu-
gos & dispersos Iudææ, Galilææ, & Sama-
riæ ciuitates Christum didicerunt, Act.
vii. & seq. demum verò catechizatos
quosque, fideique rudimentis imbutos,
& seu per Philippum, seu alios Euange-
listas Baptismi sacro fonte lustratos, A-
postoli Petrus, Ioannes, & alij firmarunt,
roborarunt, ac Spiritu sancto donarūt, vti
ex Actis Apostolicis liquet.

Act. 8. 19.

Samaria, Gaza, Azotus, Eunuchus
Cādacis reginæ Æthiopum, Cæsarea per
Philippū diaconū Euāgelistā; Phœnicis,
Cyprii, Cyrenaici, Antiocheni per alios
& alios extorres illos & dispersos (quos di-
ximus) Christū discere atq; sonare cœpe-
rūt anno Christi xxxiiij. Tiber. Aug. S. Pe-
tro Pót. Max. quod est apud Luc. Act. viij.
xj. Euseb. Cæs. lib. ij. cap. j. & in Chro. So-
phron. Nicepho. Call. lib. ij. cap. vj.

Europæi Scythæ, Thraces, Thessali, Ma-
cedones, Sogdiani, Sacci, Edesseni, Achar-
ci, Byzantini, qui nūc sunt Cōstantinopo-
litani, vnius Æthiopiæ indigenæ, alijque
Euxini maris accolæ, Amasæi, Synopen-
ses,

ses, Niceni, Perinthij, Philippenses, Theffalonicenses, Patrenses, alijque Asię populi, ab Andrea apostolo Christi Euan- gelium edocti sunt anno xl. & quod ex- currit, vt ita loqui liceat. Eius rei auctores sunt Sophron. Euseb. Cæs. lib. iij. cap. j. & in Chro. Hiero. in Cata. Nicepho. Const. in Chrono. Niceph. Call. lib. ij. cap. xxxix. lib. iij. cap. j. lib. viij. cap. vj. Io. Zona. Georg. Ced. Tibe. Caio & Clau- dio Romanis Impp. S. Petro Põt. Max. Idẽ de S. Andrea scribit D. Abdias primus ab apostolis Babylonię cõsecratus apostolus, idẽq; episcopus, quem diu olim ex He- bræo D. Eutropius S. Petri auditor, gene- re Persa, Græcum fecit, ac deinde Iulius Africanus, cuius subinde meminit S. Hie- ronymus, ex Græco reddidit Latinum.

Maior Armenia, Syria tota (nã triũ Sy- riarũ meminit Optat. Mileuit. lib. ij. dua- rũq; Armeniarũ) Scythia Oriẽtalis, Asiati- ca, et Asia superior in nassam S. Petri Chri- sti q; fidei, satagẽte S. Philippo apost. alle- cta est vnã cũ collega Bartholomæo. Itẽ iisdẽ apostolis iugũ Dñi suaue subiit Phry- gia, India Fortunata, quæ ad Æthiopiam vergit; & altera quæ Oceano alluitur; &

Verbo illo & quod excurrit, ter Optatus, semel atque iterum S. August. li. 7. de bapt. cap. 7. & Iu- reconfulti l. 26. §. vlt. de pos. pro eo quod dicimus plus minus; aut sicut Hiero. cont. Lucif. eo ampli- us, vbi leguntur. item Victor Vtic. lib. 3. Oros. lib. 7. Lib. 3. hist. apost.

24 CONVERSIONIS GENTIVM

tertia, quæ Medis contigua, euerfisque
vbique idolorum delubris, lucis excisis,
aris dirutis, simulacris exustis, Diuino

κυριακα Vn-
de adhuc no-
men retine-
mus apud
Germanos
Kirchen Lati-
nè Dominica,
hinc Domi-
neren Domi-
nos cathedra
les dicimus.

Numini βασιλικὰς, tanquam regias ac
templa & altaria, ecclesiisque sacerdotes
& antistites consecrarunt, quemadmodum

S: Pet. Iaco. Andre. aliisque & alij, alibi
et alibi, anno ab apostolici cœtus diuifio-
ne lxx. & quod excurrit, principibus Ro.

variis, S. Petro potissimum Pont. Max.

vti reperire est apud Abdiam Babylo.

lib. viij. Euseb. lib. iij. cap. j. Sophron.

in Cata. Nicepho. Call. lib. ij. cap. xxxix.

Ioan. Zona. habuerunt illi secum copia

Euangelij teste Sophro. κατὰ ματθαίου.

Æthiopia altera, citerior (ni fallor) in

sortem prædicationis obtigit S. Matthiæ

apostolo, & quædam cum Iudææ, tum

Galilææ, diœceses, testibus Sophro. Ni-

ceph. Call. lib. ij. cap. xl. Scriptore eius

vita Hebræo, qui pridem historia D. Ab-

diæ, vt præfati sumus, accessit. S. Pont.

Max. Tibe. Caio & Claud. Imp. anno

& quod excurrit, xxxiiij.

Ad Anthropophagos in Æthiopiam

interiorem (postquam suis Hebræis He-

braicè tradidisset, scripsissetq; Mattheus

apo-

Hist. apost.

apostolus euangelium) apostolicam functionem obiturus penetrauit, dæmonum cultum aboleuit, statuas eorum est demolitus, & focos & aras, umbrosos lucos, libidinis omnifque impuditiæ scholas succidit, erexit sacrauitque Ecclesias, altaria, sacerdotes, virgines easque velatas perpetuæ castitati mancipauit, instituit ritum Missæ: sicut S. Iacobus Hierosolymis, & alij in suis quisque prouincijs. Inter sacrificandum pugione à tergo petitus fortiter pro Christo occubuit anno plus minus lx. S. Petro Pót. Max. Claud. Aug. Vide mihi Euf. Cæs. in Chro. lib. Ec. Hist. iij. cap. xxix. Abdi. Babyl. lib. vij. Sophro. Catal. Doroth. Synopf. Niceph. Call. lib. ij. cap. iij. lib. iij. cap. xxv. Adon. Viennens. ætat. vj. Io. Zona. To. iij. Georg. Ced.

Æthiopiæ illi, vbi est ostium & irruptio Apfari al. Phasis portusque Hyssi, fidé Christi denunciauit Matthias, apostolicum ad ordinem ex discipulorum classe ascitus. Qui homines barbaros & agrestes, eosque anthropophagos, ad mitioris mansuetiorisque vitæ cõsuetudinem reducens, præstigiatoribus & maleficis incantori-

B s

cantori-

26 CONVERSIONIS GENTIVM
cantoribus superatis, extructis Ecclesiis,
multisque fidei Christianæ fuscitatis cá-
didatis & alumnis, postremò criminatio-
nibus oppressus, primùm lapidibus peti-
tus testium, dein capite truncatus inte-
riit. Mandavit verò testium duos primos
lapides secum tumulo dari, Imp. Claud.
S. Pet. Pont. Max. anno, & quod excur-
rit, xl. auctor. Sophro. in Cat. Niceph.
Call. lib. ij. cap. xl. Dorothe. Synops. au-
ctor vitæ Hebræ.

Reliqua Æthiopia, Felix Arabia, Ery-
thra, Taprobana insula, mari rubro clau-
sa, habuit euangelij præconem Eunuchú
Reginæ Candacis à S. Philippo edoctum,
Luc. Act. viij. Tib. principe A. S. Pet. Pót.
Max. anno Domini xxxij, teste Euf. Ec.
Hist. lib. ij. cap. j. Dorothe. Synops. Ni-
ceph. lib. ij. cap. vj.

Parthi, Medi, Persæ, Magi, Bactri, Hir-
cani, Indi, Æthiopes, Taprobani, Edef-
sæi, Bragmani, Germani per pædagogia
S. Thomæ apostoli ad Christi fidem per-
ducti sunt, & extincta idolomania, ædifi-
catis templis compluribus augustissimis,
consecratis aris, deuotis Deo animis,
perceptis Eucharistiæ mysteriis (& quidē
sub

sub altera, panis inquam, (specie) omnem barbariem exuerūt anno xlv. & quod excurrit, partim Claud. partim Domit. Nero. Impp. A. A. S. Pet. Pont. Max. id quod legere est in Cat. Sophro. apud Euf. lib. j. cap. vlt. lib. iij. cap. j. in Chron. Niceph. Call. lib. ij. cap. xl. lib. iij. cap. j. Adon. Vien. Io. Zona. Georg. Ced. Dorothe. Synopf. Abd. Babyl. lib. ix.

Numidiam, Mauritaniam, Barbariã, reliquamq; Africam, vnà cum Æthiopia, quam à meridie respicit, ab ipsis Apostolis Christo consecratam existimo; deinde xxij. martyrum sanguine, imperate Valeriano A. anno cclvj. in fide firmatã astruit D. Io. Schomer. & Augustinus alibi refert suo tempore fidem Christi in Africa cccc. annos durasse, perpetuamq; Pontificum Max. successionem, S. Cyprianũ quoq; præfuisse Carthagini anno ccl. Fabiano & Corne. Pont. Max. & tunc quidem Africam plusquã lxxx. habuisse episcopos ex Concil. Cartha. j. constat, quod videtur circa Stephani j. Pont. Max. tempora celebratum anno plus minus cclvj. Sæuiete item persecutione Vandalica in Christianos præsertim catholicos, & ecclesiasti-

28 CONVERSIONIS GENTIVM
clesiasticos fuisse viros præstantissimos in
Africa Antistites, qui plebem contine-
bant in officio, quum passim & Itali &
Hispani & Galli & Germani ad Deorum
idolorumque cultum redirent, variis hi-
storiis demonstrari potest: & hæc fuit S.
Augustino Afro caussa scribendorum li-
brorum xxij. de ciuitate Dei, & Orosio
Hispano vij. & Saluiano Massiliensi viij. de
iudicio & prouidentia Dei. Arnobium
quoque & Tertullianum in Africa floruisse
nemo nescit. Prætereo illam prolixam hi-
storiã de traditione sacrorum codicum, de
qua sæpe August. Optat. Mileuit. & alij.

In Africa fuisse olim quinque metro-
poles cum ex Synodo Mileutana, tum
D. Optato Mileuitano l. j. & ij. liquet, ta-
meti Iustinianus l. j. & ij. C. de offic. præf.
præto. Afric. & Paul. Oros. lib. c. ij. septem
Africæ prouinciis septem respõdere me-
tropoles insinuent. identidemque signifi-
cat Optatus lib. iij. Africam verò totius
orbis opum fuisse ditissimam, Carthagi-
nemque alteram in Africa Romam ap-
pellari solitam, & ab ipsis Apostolis fidei
Christiane nuncupatam asserit D. Saluia-
nus l. vij. Ecclesias autem Africanas vs-
que

queadeò dotatas fuisse à Diuis Augustis Principibus, præter alios prodit D. Optat. l. j. & iij. contra Parmenia. & D. August. lib. iij. cont. Crescon. c. xxix. Ut calices reliquaque vasa sacra ferè aurea & argètea fuerint, & vestimenta vel aurata vel auro argentoque intexta, & eiusmodi quoque supellectilem ecclesiasticà extitisse Constantinopoli, Hierosolymis, Romæ, Mediolani, Nolæ, Campaniæ, & per omnes ferme ecclesias, vel ex hoc probatum est, quod non rarò, vel alendorum pauperù, vel redimendorum captiuorum causa, sæpe distracta sint, sæuientibus passim in Christianos seu Hunnis, seu Gothis, seu Vandalis, seu aliis Barbaris. D. Hieronymus refert etiam libros sacrosque codices inauratos, & purpura ac bysso vestitos, auroque argentoque cælatos, nonnullos habuisse aureis, argenteisque characteribus iisque vncialibus micantes, præfat. in Iob. fuisse verò nominatim sacrorù vasorum custodes Constantinopoli, eosque eo in precio habitos, vt non rarò ad patriarchatum acciti fuerint, prodit D. Nicepho. Constantinopolitanus in sua Chronologia. Vide mihi D. Photiù Constant.

stant.

30 CONVERSIONIS GENTIVM
stant. patriarch. tit. ij. c. ij. Gratian. de
consecrat. dist. j. Hieronymum epist. ad
Rusticum, Concilium Remense. c. vj. Bur
chard. Vvormac. l. iij. c. xcvi. Iuon. Car
not. part. iij. c. cclxxxij.

Abgarus siue Augarus Toparcha & re
gulus Edeffendorum, quem singulari & e
pistolij & suæ imaginis beneficio Chri
stus præter alios mortales est dignatus, cū
vniuersa vulgi nobilitatisq; pariter mul
titudine, idololatriã dedidicit, Christi
molle capistrum subiit p̄dotribē Thad
dæo illuc à S. Thoma apostolo destinato
anno Domini, & quod excurrit, xxxij. al.
xxxij. Tib. Imp. A. S. Pet. Pont. Max.
quod est apud Euf. lib. j. cap. xv. in Chro.
Niceph. Call. lib. ij. cap. vij.

Alexãdria, quam ob cultum diuinum
isthic florētem, plebisque sanctimoniam,
non infrequenter Paradisum Domini ve
teres nūcupant, sicut & Antiochiã Theo
polim, tota quoque Ægyptus fidē Christi
percepit, præceptore S. Marco, S. Petri Ro
mæ discipulo. Is secundus Euangelium
scripsit; quod cū S. Petro probaretur,
apostolica auctoritate ecclesię legendum
reliquit: fundauit multas ecclesias apo
stolico

stolico more, docuit abstinentiam, continentiam, spontaneam paupertatem, & seculi fugam atque contemptum, anno xliiij. & quod excurrit, Nero. Imp. S. Pet. Pont. Max. Vt narrant S. Hiero. in Cat. Euseb. lib. ij. cap. xv. & in Chron. Clemēs Alex. vj. Hypotypof. Philo Iud. Papias. Niceph. Cōstant. in Chro. Niceph. Call. lib. ij. cap. xv. & seq. Doroth. in Synopf.

Indiæ orientali, & apud Brachmanas, quos Abrahæ ex concubinis posteros quidam arbitrantur, Magi illi, qui stella duce Christi cunabula sunt venerati, doctrinam Euangelicam tradidere: unde apud D. Io. Presbyterum (quem Sophū vocant) eiusque hæctenus posteritatem religionis Christianæ non obscura remanere vestigia omnibus in confesso est, inquit D. Ottho Frisingēs. lib. ij. cap. xxxiiij. Quum enim essent Magi, vt nõnullis visum est, oriūdi ex genere Balaam, qui de apparitura aliquando stella fuerat vaticinatus, iusserunt senatuscōsulto, vt xij. Sa-^{Nu. 24.} traparum filij quotannis in monte Victoriali fidus obseruarēt: & vnā cum stella deniq; visus est puerulus crucifer, quò pergendum eis esset indicans: profectiq; bien-

bien-

32 CONVERSIONIS GENTIVM
biennium, xiiij. die Christi nati vene-
runt Bethleem; indeque in patriam Eui-
lath, & Sabam reuersi, Christi Euangeliū
suis ciuibus & contribulibus denunciāt;
ac postremò Thomæ aliisque Apostolis
iuncti in fide solidiūs instituti Sacramen-
tis Christianis sunt inaugurati, plurimūq;
propagandæ religioni profuere anno, &
quod excurrit, xl. Caio Calig. Imp. S. Pet.
Pont. Max. id quod reperire est apud
Euf. lib. j. cap. vij. Epipha. hær. xxx. cont.
Ebion. & hær. l. j. cont. Alog. Chrysof. ho-
mil. ij. super Matth. in opere imperfecto,
Niceph. Call. lib. j. cap. xiiij. & xiiij. Vin-
cent. specul. hist. lib. vij. cap. xcj. & xcij.
Io. Zona. Georg. Ced.

Al. Euodio.
Niceph. Call.
lib. 2. cap. 3.

S. Paulus anno Christi nati plus mi-
nus xxxiiij. Tiberij Aug. xix. autore D.
Hiero. & historicis plerisq; ad fidē Chri-
sti vocatus, perq; Ananiam Damasci ca-
techizatus Act. ix. siue post Christi apo-
theosin, & in cælos relationem anno se-
ptimo, vt placet Euodo primo post S. Pe-
trum Antiochensium Episcopo, statim à
S. Stephani persecutione, mense sexto, ili-
co Euangelicus pugil effectus Damasci
Christi fidem prædicat, Iudæorum perfidi-
diam

diam confutat : inde Arabia religionem Christi intulit, expletoq; illic & insumpto diligenter promulgationi Evangelicæ triennio, pertransita Damasco, contendit Hierosolymam hinc ubi Petrum, Iacobum fratrem Domini, & Ioannē convenisset, legatione accepta, Cæsaream, & inde Tharsum, ubi fuerat natus, est missus. hinc à S. Barnaba accitus Antiochiam, ubi Cephā Caniæ præfulem unū ex lxx. discipulis palam omnibus refellit, ut habet in sua Synopsi Doroth. oraculo diuini flaminis, tum etiam totius senatus apostolici S. Petro præfide Pont. Max. Claud. Imp. anno, & quod excurrit, xliij. decreto, post indictum ieiunium, post fufas ad Deum preces, post manuum apostolicarum impositionem delegatus est, varias subiturus peregrinationes terra marique, ad Gentes. Hæc est ij. post Arabicam profectio anno conuersionis xl. & numero iij^a.

Tametsi plerique Cephā, Petrū interpretentur.

Tertiū igitur profectus Paulus Seleuciam, Cyprum, Salaminam, Paphum, Pergen, Pamphylia, Antiochiam Pisidiæ, Ionium, Lystram, Derben, aliasq; Lycaoniæ, Pamphylia, & Pisidiæ, ciuitates,

C Atta-

Attaliá, egregiè suo functus munere, & ordinatis cõstitutisq; ecclesiis quibusq; presbyteris, Antiochiá Syriæ est reuersus. Oborta verò quæstione de lege Mosaica, S. Paul. & Barnabas, Titus, & alij aliquot rē ad apostolos Hierosolymam deferunt. Coacto igitur concilio, & S. Petro, S. Iacobo, aliisque apostolis censoribus quæstione dirempta, legeque Mosaica abrogata, denuò S. Paulo, Barnabæ, Silæ, & aliis classicis legatio ad Gentes demandata est anno Christi xlviij. al. liij. Neq; id repugnat ei quod anno xliiij. secundo Claudi, Perrū Romā venisse, probatum volumus. Nam apostolos omnes per diuersas mundi prouincias separatos, oraculis diuinis admonitos, vt Hierosolymam properarent, & S. Virgini Mariæ θεοτόκῳ parētarent, iustasque exequias persoluerent, locuples testis est Dionys. Areo. & quidē oculatus. Factumque est istuc anno Claudi quinto, si Nicephoro Call. fides habenda est, hoc est Christi nati xliiij. al. xlvij. passi xvij. Vide Epist. Dionysij Areo. ad Timotheum, qui cum sanctissimo Hierotheo affuerat parētationi. Nicepho. Call. ij. cap. iij. xxj. & seq. lib. xv. cap. xiiij. Epiph.

phan. hæ. lxxviii. aduersus Antidicomari-
 ritas. Euseb. in Chro. Serm. Hiero. ad
 Paulam & Eustoch. de Assumptione Ma-
 riæ. D. August. To. ix. lib. de Assumptione
 Virg. Mar. & Serm. xxxiiij. de Sanctis & de
 Mariæ Assumpt. Io. Zona. Georg. Ced.
 qui putat Mariam anno ætatis lxxij. aut
 lvij. post passum Christum xxiiij. obiisse
 mortem. Defuncta est hac mortali vita
 beata Maria, teste D. Euodio, in domo Io-
 annis euangelistæ & apostoli in Sion, in
 loco cœnaculi, anno ætatis, lix. Christi na-
 ti, xliiiij. passi, xij. al. xj. Stephani lapidati,
 ac Pauli conuersi, iij. Vt habet Nicepho.
 Call. lib. ij. cap. iij. Verùm hæc *ωάπερ εσ*
 sunt.

Soluto concilio apostolico, quod dixi-
 mus, & editis canonibus & constitutioni-
 bus elegantissimis, dimissus iterum ad Gen-
 tes S. Paulus cum Barnaba, Iuda siue Bar-
 faba, Luca, & Sila rediit Antiochiam Sy-
 riæ, & peragrata Syria, intrat Ciliciam, ac
 deinde Lycaoniam pertransiens, Phrygiã,
 Galatiam, Macedoniam, * Misiã, Phi-
 lippos, Troadem, Samothracem, Neapo-
 lim, Theatirum, Amphipolim, Apollo-
 niam, Thessalonîcam, Berrhœam, Athe-
 nas,

36 CONVERSIONIS GENTIVM
nas, Corinthum, Cenchras, Ephesum, Ce-
saream, demum Antiochiam sese recipit,
firmatis vbiq; ecclesijs, propositisq; cōciliij
Apostolici sanctionibus, quas octo libris
perstringit S. Clemēs Ro. Pont. Max. apo-
stolicisque canonibus lxxxv. al. lxxxiiiij. à
S. Clemente Pont. Max. editis, & à Theo-
doro Balsamone patriarcha Antioch. scho-
liis illustratis; item Liturgicis religioni-
bus, & Missæ canone, omniq; ritu Chri-
stiani cultus tradito, siue ore tenus, et qua-
si lampas cursu, per manus, siue scripto.
Nam utroque modo sese euangelicā do-
ctrinam tradidisse ipsemet S. Paul. profi-
tetur, & Dionys. Areopa. & alij.

Act. 15. 16.

1. Cor. 11. 15.

Gal. 1.
1. Theff. 2.
2. Theff. 2. 3.

Act. 16.

Quintum S. Paul. adornat profectio-
ne transita Galatia, Phrygia, Epheso, Mace-
donia, Achaia, aliisque Asiæ provinciis: in
votis (inquam) habet ire Hierosolymam
& inde Romam. Cæterum cum id iter
ei diuino quodam nutu esset prohibitum
Ro. j. quemadmodum sæpe alias, moram
longius trahit apud Asianos, Græcos, Sy-
ros, reuersus per Philippos, Troadem, Af-
son, aliasq; Macedoniae vrbes. Hinc navi-
gio deportatus est Mitylenen, inde Chiū,
postridie Samum, & sequenti die Mile-
tum,

tum, quam hodie Maltham appellant; & coacta Synodo Ephesi, habita cōcione de sua doctrina, & de fugiendis hæreticis ac nouatoribus parænesi, nauigat Coum, & postridiè Rhodum, & inde Pataram; hinc in Phœniciam, & inde relicta ad sinistrâ Cypro appulit in Syria, inde profectus Tyrum, deinde Ptolemaidem, hinc Cæsaream: Denique appetente Paschæ festiuitate Hierosolymam venit, ex animi sententia, anno Christi nati lv. passu xxij. Claudij Imp. A. xij. Felice Claudij liberto legionum Iudaicarum præfecto, trium reginarum (teste Tranq. Sueto.) marito, In Claudio. Clau. Lyfia cohortis Hierosolymitanæ tribuno, Anania summo sacerdote apud Iudæos.

Hierosolyma S. Paulus, appellato Cæsare, deportatur Romam, postquã biennium egisset Cæsareæ in libera custodia, commissusque Iulio Centurioni cohortis Augustæ à Festo Felicis successore Iudææ procuratore, post multa discrimina rerû, denique terris iactatus & alto, salutatis libereque conuentis, ac in fide vbique firmatis fratribus, applicuit ad urbem ij. Neronis anno, Christi passu, sui que conuersi,

38 CONVERSIONIS GENTIVM
xxv. Christi nati, lvij. anno mundi,
M. cclvij. vrbis conditæ viij. viij. Olym-
piade, ccvij.

Cùm verò duos Romæ exegisset an-
nos clementer benigneque habitus, nec-
dum Neronis Imperio roborato, nec in
tanta erumpente scelera, quanta de eo
narrant historiæ, dicta accuratè apud Cæ-
sarem caussa absolutus est, & à Nerone
dimissus, anno pontificatus max. in vrbe
Roma S. Petri xvij.

Quarto itaque Neronis anno, S. Pau-
lus Romanis cum ciuibus, tum patriciis
& palatinis satis in Christi fide instructis,
scriptis quoque huc illuc de carcere epi-
stolis ad Ephes. Philipp. Timoth. Phile-
mon. postremum iter ingressus peragra-
uit tertium aut quartum Syriam, Pam-
philiam, Lycaoniã, Phœnicen, Mysiam,
Phrygiam, Galatiam, Bythiniam, Achaiã,
Macedoniam, reliquamque Græciam pa-
riter & Asiam, Illyricum vsque Christia-
næ religionis prorogans pomæria, ac velut
deducens colonias, collocatis passim fir-
mis quasi præfidiis, ædificatisque fanis sa-
cris, ordinatisque episcopis. Demum ad
Occidentis & Europæ climata importa-
re

re euangelium studens, Hispaniam primum, hinc Galliam, inde Britanniam, primum à Claudio Imp. triumphatam anno Christi xlvj. Orchades, cæterasque Oceani regiones seu insulas extremas quasque petens, id quod etiam alij apostoli fecerunt, per Germaniam in Italiam contendit, partim relictis hic ibi mystis, partim huc illucque destinatis apostolis, euangelistis, prophetis, doctoribus, pastoribus. Sequente verò Neronis tyrannide eodè anno, & die, quo S. Petrus Romæ palo affixus, Paulus capite plexus est, auctore Egesippo, Hiero. Euseb. Niceph. & aliis quibusque, tametsi D. Abdias Paulum biennio post Petrum martyrium subiisse sentiat, anno Neronis secundum Euseb. xij. at secundum D. Hieronymum & alios xiiij. & vlt. Christi nati, lxviij. passi, xxxvj. Conuersionis, xxxvj. Pontificatus Max. S. Petri, anno xxv.

Lib. 3. de excid. Hiero.
cap. 2.
In Catal.
Lib. 2. ec. hist.
cap. 25.
Lib. 2. cap. 36
Lib. 3. hist.
apost.

Ioanni apostolo in sortem prædicationis obtigit Asia, cuius omnes fundauit, rexitque ecclesias vsque ad decrepitam ætatem, id est Traianum principem.

Quum igitur hætenus ecclesia fuisset
C 4 instar

40 CONVERSIONIS GENTIVM
instar virginis, nullisq̄ue hæreseon notis
maculata, coactus est aduersus Cerinthú
& Ebionem euangelium scribere; quum
alij tres pridem sua euangelia scripto cõ-
mendauissent edidissentq̄ue.

S. Io. hæreticorum cõsuetudinem tan-
topere aspernabatur, vt ne communi qui-
dem cum Cerintho aut Ebione vti bal-
neo voluerit. Cùm esset annorum xcviij,
iuxta Abdiam, vel cxx. secundum Doro-
thæum, apparuit ei Christus, & horam at-
que diem mortis denunciauit, & roborat-
is in fide & charitate ecclesiis, viuus de-
scendit in foueam, tãta subito luce & cla-
ritate redimitus atque coruscans, vt ne-
mo fulgorem ferre valeret. Sepulcrú ve-
rò cœpit ilico specie quadam mannae sca-
turire, & contra dæmonas, morbosq̄ om-
nigenos virtutis cuiusdamq̄e latentis
energiae ceu numinis multa exēpla ede-
re. Mortuus est anno Christi nati cij. pas-
si, lxxviij. Traiano Imp. Euaristo Põr. Max.
Vide Hiero. in Catal. Dorothei. in Synops.
Euseb. lib. iij. cap. j. & sequent. & in Chro.
Abdi. lib. v. hist. apost. Epipha. hæ. xxx.
cont. Ebion. Niceph. Cal. lib. iij. cap. xiiij.
Ado. Viennens. Io. Zona. Quãdo vel vbi
canon

canō apost. lxxxiiiij. de sacrae Scripturae albo editus sit, mihi incertū est; euangeliū verò semper traditū fuisse, neminē fugit.

Iam verò mortuis & ad meliora translatis Apostolis, fundatisque passim ecclesiis, cœnobiis, monasteriis, Christi apostolorumque discipuli apostolica munia obierunt; & Timotheus quidem Ephesiorum à S. Paulo constitutus episcopus, Christi euangelium per Illyricum vniuersamque Helladem promulgauit; Titus Cretensibus à S. Paulo datus est episcopus, & insulis circumiacentibus. Neque id prætereundū est S. Paulū hisce episcopis præcepisse, vt presbyteros & episcopos ciuitatib⁹, atque prouinciis quibusque nūcuparet. j. Tim. iij. Tit. j. anno, & quod excurrit, xl.

Vide Doroth. in Synopsi. Hiero. in Cata. Euseb. Niceph. Call. Abdian. Placent. Democh. Fascicul. temp. Grego. Turon. Adon. Viennens. Adā Siericxe. Massé. Camera. Sabellic. Meyer. Antonin. Petrum de natal. Richard Vvassebourg. Sigebert. Francisc. Irenic.

Barnabas primus Romæ Christū prædicauit, postea Mediolani episcopus fuit.

Ananias Damascenorū apostolus fuit & episcopus eodem tempore.

Philippus primū diaconus ab apostolis cū Stephano, deinde episcopus Tralensium in Asia factus est, eodem tempore.

Prochorus diaconus quoque primū, demum Nicomediæ, Bithyniæ datus est episcopus eodem tempore.

C 5 Nica-

Nicanor & ipse vnus ex septē, Iudææ apostolus fuit, eodemque die quo S. Stephanus, vnà cū syndiacono ac protomartyre, aliisque promiscui sexus & conditionis 2000. mortem pro Christo subiit.

Simon item ex septem vnus Bostri apud Arabes episcopus fuit.

Nicolaus quoque diac. Sapiae episcopus & apostolus præfuit. Verum postea in spurcissimam hæresim lapsus est, vt scribunt Epipha. To. ij. lib. j. hæres. xxv. Philast. & Damascen. de hære. Theodorit. de fabu. hæret. lib. iij. August. ad Quod. de hæres. v. Tertull. lib. de præscript. hæret. & lib. j. cont. Marcion. Niceph. Call. lib. iij. cap. xv. Euseb. lib. iij. cap. xxix. & alij.

Silas Corinthiorum præsul fuit, constitutus à S. Paulo.

Siluanus Theffalonicensium primusepiscopus creatus est à S. Paulo.

Crescens Chalcedone in Galliis à S. Paulo antistes creatus fuit.

Epænetus S. Pauli auditor in capite Africae Carthagini episcopus præfedit.

Andronicus S. Pauli quoque in fide alumnus, primus Pannoniæ apostolus atque episcopus est declaratus.

Am-

Amplias Odyssæ fuit episcopus, Pauli
item discipulus.

Urbanus, cuius quoque S. Paul. memi-
nit ad Ro. Macedonia episcopum egit.

Stachiis ab Andrea apostolo primus
Byzantij, quæ nunc Constantinopolis à
Constantino Mag. auctore vocatur, epi-
scopus designatur, vti etiam Niceph. Con-
stant. in sua Chrono. commemorat.

Apelles Smyrnesium episcopus exti-
tit.

Aristobulus Brettaniæ est in auctoratus.

Narcissus Patrarum, cui defuncto sur-
rogatus est Herodion.

Rufus Thebarum episcopatum gessit.

Asyncritus Hyrcaniæ.

Phlegon Marathonæ.

Hermes Dalmatiæ.

Hermas Philipporum. hunc auctorem
asserunt libri qui Pastor inscribitur.

Patrobas Nepotiolani.

Linus, Cletus, & Clemens Romæ, de
quibus magna inter Græcos Latinosque
quæstio est.

Caius Ephesinæ ecclesiæ post Timo-
theum administrationem suscepit.

Philologus Sinopæ ab Andrea apo-
stolo

44 CONVERSIONIS GENTIVM
stolo episcopus decernitur.

Olympas Italiae euangelium intulit.

Rhodion quoque Italis Christum praedicaui.

Iason Tarfi episcopus à S. Paulo consecratus est.

Sosipater Iconij.

Lucius Laodiceae Syriae.

Tertius secundus Iconij.

Erastus Paneadis.

Phigellus Ephesiorum xv. à fide descivit, sicut & Hermogenes episcopus, quem S. Iacobus conuerterat.

Megarensium Demas.

Quartus Beryti ecclesiae minister fuit.

Apollo Caesareae.

Cephas Caniae.

Sosthenes Colophoniadis.

Epaphroditus Adrianae.

Caesar Dyrrhachij.

Marcus Apolloniadis.

Ioseph Eleutheropoleos.

Artemas Lystrensium.

Clemens, qui primus ex Gentibus & Graecis in Christum credidisse fertur, Sardicae, quae nunc est Triaditza.

Onesiphorus Coroniae.

Tychi-

Tychicus Chalcedoniæ Bithyniæ.

Carpus Berrhœæ Thraciæ.

Polycarpus Smyrnæ.

Euodus Antiochiæ.

Philemon Gazæ.

Zenas Diospoleos.

Aquila Heracliæ.

Prifcas Colophonæ.

Iunias Apamiæ Syriæ.

Marcus, qui & Ioannes, Bybli.

Calistum S. Andreas Apostolus primū
Niceæ episcopum dedit.

Apollinaris primus Rauennatum à S.
Petro sacratur episcopus.

Quum S. Marcus cūctam Ægyptum,
Libyam, Marmaricam, Ammonicā, Pen-
tapolim fidei Christianæ mysteriis inau-
gurasset, Alexandrinæ ecclesiæ Auizanū,
al. Annianum, Cyrenensium verò Luciū
Christi & apostolorum discipulum, epi-
scopos nominauit, Melium, Sabinum, &
Serdonem presbyteros, diaconos septem,
& alios atq; alios cum episcopos, tum re-
liquos euangelij promulgandi ministros.

Papias à S. Ioanne Hieropolitanus e-
piscopus designatur.

Ignatius Antiochenus. Iulianus Ce-
noma-

*Ite Iulianus
idem est qui
Simon le-
profus,*

46 CONVERSIONIS GENTIVM
romanus, Ursinus Bituricensis.

Et quidem in Gallia, Græcis Galatia à lacteo gentis colore dicta (γάλα enim Græcis, Latinis lac significat) quæ nunc à Teutonum genere Francia appellatur, prædicatum fuit euangelium Christi per varios compluresque apostolos, per Eutropium Persam certè S. Petri discipulū passim, Lutetię Parisiorum per S. Dionys. Areopa. Atheniensium episcopum S. Pauli auditorem, Eleutherium presbyterum & Rusticum diaconum à S. Clemēte Ro. Pont. Max. illuc destinatos, anno & quod excurrit, xc. Traiano principe. quod habent Grego. Turo. lib. j. hist. Demochar. Surius in vit. S. Genouefæ, & ceteri rerum Gallicarum scriptores. Niceph. Call. refert Dionysium resectum suum caput, ad duo passuū millia manibus tulisse, & occurrenti fortè matronæ cuidam velut depositum tradidisse & commēdauisse, lib. ij. cap. xx.

S. Paulus Hispaniam Christo vindicauit, anno lix. S. Pet. Pont. Max. statim post primam suam satisfactionē, & apud Neronem purgationem; transitaque Gallia Trophimum Arelatæ, Crescentem verò Vien-

Viennæ Galliæ reliquit apostolos, auctore Adone Viennens. Hiero. in Cat. ij. Tit. iij. Rom. xv. Sunt qui existiment Hispaniam atque Lusitaniam, siue Portugalliã, vnicas illas Romanæ ecclesiæ bases fidei Christianæ initiatas, anno iij. & quod excurrit Claudij Imp. Christi, xl. opera studioque cum S. Pauli, tum S. Iacobi fratris Act. 12. S. Ioannis ab Herode Agrippa capite plexi Hierosolymis ante dies azymorũ, S. Iacobo fratre Dñi Hierosolymitano episcopo, S. Pet. Põt. Max. Vide mihi Vaseũ, Marinũ Siculũ, Mariũ Aretiũ, Io. Bair. cap. j. decad. Asi. Frãcis. Taraph. Barcino. canonicũ in Chronic. Primũq; S. Iacobi discipulũ fuisse inquirunt Andaletũ Almarix episcopũ. S. Paulum totum orbẽ volucris instar peruolasse, testatur Niceph. Call.

Lugdunenses primũ fidei Christianæ antistitem & apostolum fortiti sunt S. Photinum S. Ioannis apostoli & Polycarpi discipulum, deinde Irenæum, anno, & quod excurrit, xcix. Victore (ni fallor) Pont. Max. Traiano Aug. Decio & Grato Coss. auctore Greg. Turon. lib. j. hist.

Sub eadem tempora ciuitas Tolosana Saturninum, Turonenses Gratianũ, Narbonen-

bonen-

48 CONVERSIONIS GENTIVM
bonenses Paulum, quendam, Aruernenses
Stremonium, Lemouicini & Burdegalenses
Martialem, Meldenses Sanctinum,
Aurelianenses Altinum, Siluanenses
Regulum, Bisuntini Anthidium
Nicerij collegam, Matisconenses Nicetium,
Lingonenses Senatorem, Senonenses
Sauinianum, Potentianum, Altinum,
Erdardum sacerdotes atque mystas sacros
habuere partim Nerone, partim aliis
atque aliis imperantibus; Carnotenses
militiæ Christianæ ascripti sunt pædagogia
Aduentini, Sauiniani, Potentiani & eius
classis aliorum à S. Petro apostolo tempore
Claudij illuc directorum, anno plus minus,
xliiij. Biturigum regio, per illorum apostolorum
discipulos Christo nuncupata est, Clemente Pont.
Max. Domitiano Imp. anno, & quod excurrit, lxxxix.

In campis Catalonicis, apud Heduos,
Trecenses, & alibi fidei incunabula ac rudimenta
tradita sunt à S. Amatore Potentiani & Sauiniani
Christi discipulorum auditore, anno xcix. Clemente Pont.
Max. Tito & Vespas. Imp. Primus Catalonensium
episcopus fuit Mennius.

Massilienses religionis prima elementa ac-

ra acceperūt industria Lazari, Maximini, Mariæ Magdalenaë, Marthæ & Marcelle suis sedibus & bonis exutorum, ferociente persecutione, quæ S. Stephanum abstulit, Tiber. Imp.

Aquensibus præfuit episcopus Maximinus qui Lazari domum baptizauerat.

Sub eadem tēpora Andegauēses Christo videntur vindicati apostolis S. Defensore & Apothemio. fuit certè Tallassius sextus eius sedis episcopus in cōciliis Venetico & Turonico primo, anno circiter cccclviii. Leone j. aut Hilario Pōt. Max.

Viridunenses hauserunt religionem à S. Sanctino S. Dionysij Areopa. discipulo, anno, aut paulo ampliùs, xcix. Domitiano Aug. Euaristo Pont. Max.

Baiocenses S. Exuperiū, Ebroicenses S. Taurinū episcopos à S. Clemēte accepere.

Biturigum circumquaq; viciniã * Vr- Al. Vrsinus.
sus, Nathanael et alij Christi discipuli erudierunt anno, & quod excurrit, lxx. Tit. & Vesp. AA. Eleuthe. Pont. Max.

Britones, Normandos, Rothomagenses, Picardos, omnem que maris Oceani tractum instruxit, formauitq; fide S. Nicasius à S. Clemente illuc apostolus delegatus,

D gatus,

50 CONVERSIONIS GENTIUM
gatus, anno, & quod excurrit, xl. Imp. Nero. & post eum Firminus Ambianensium episcopus anno cc.

Rhemenses, Sueffiones, aliique & alij Galliāe populi, partim per Xistum, Simicium, Amanfiū collegas, partim per Marternum, eiusque focios, ad fidem acciti sunt. fuerunt etiam in Galliam destinati Zacharias, Martinus quidam, Verus, Eucharis, Valerius, Mennius, Donatianus, Domitianus, & alij non pauci apostolorū discipuli. Equidem haud certò scio, an vsquam gentium (Italiā excipio) tot, tantique apostoli euangelicam operam nauarint. Galliā S. Hieronymus vsque adeò laudibus celebrat, vt cum Titanes, Centauros, Cyclopes, Cerberos, Hydras, Chimeras, Minotauros, Cacos, Circes, Sirenes, Stymphalidas, Apros Erymanthios, Leones Nemæos, triformes Geryones, aliaque id genus, toto terrarum orbe, rerum prodigia atq; portenta sint nata, solam Galliam semper à monstris asserat fuisse immunem: vnum verò Vigilantiū Barcinonensis ecclesiae presbyterum, natione Gallum, pestilentissimam scabiem affricuisse, perpetuaeque (inde vsque ad apo-

Lib. aduersus
Vigilant.

apostolos, primamque ecclesiarum apostolicarum, quas diximus, fundationem innotescit inuississe maculam. Erat Vigilantius suo generi respondens, & ex Celtiberis conueniens, & quasi Brutiis sicariis, & latronibus oriundus, serpentis instar in ecclesias Galliarum stridens ac sibilans exufflabat virus contagiosum, teste D. Hiero. In uectiua ij. in Vigilant. Neque facile reperias citra illa D. Hieronymi, siue haud multo post Clodouei Criniti Christianiss. regis tempora, Gallos unquam a fide religionisque Christiana haecenus descuisse, usque ad Io. Caluinum, qui toti ordini confusionem, pacatissimae patriae bellum, florentissimae prouinciae arumnas & clades ac strages, elegantissime constitutae Reip. tempestatem, ornatissimo semel, amplissimo, maximo regno inuexit perniciem, praesentissimumque exitium, nisi numen aliquod diuinum prohibeat.

Gallia Belgica olim complectebatur Mempiscum, Ambactos, Neruios, Hannoniam, Morinos, Lutzemburgum, Lotharingiam, Alsatiam, in qua Nemetes quoque siue Spirenses; Suetiam siue Heluetiam; Vectones, Arboracos, Celtiberos,

52 CONVERSIONIS GENTIUM
 quos Cn. Pompeius, edomita Hispania, &
 Romam triumphaturus properans, ad ra-
 dices Pyrenæi deposuit, atque reliquit;
 reliquumque Cantonum agrum, vsq; ad
 Allobroges, cis citraque Rhenum: eaque
 ditio vniuersa peragrata est, ac fide Chri-
 stiana illustrata à S. Clemente S. Clemen-
 tis Pont. Max. Ro. patruo: quod prodit D.
 Io. Schomer. presb. Deinde in Neruis
 Alosto conterminis & Morinis, vnde bre-
 uissimus in Britanniam, nunc Angliam,
 est traiectus (vti Tacit. & Iul. Cæs. memi-
 nère) Marco Antonino verò & Luc. Au-
 rel. Commodò A. A. Impp. auctore Anto-
 nino, Petro de Natalib. Iac. Meyero, fidei
 Christianæ religio est diuulgata, cum pri-
 mis apud Taruannam, omnemque vici-
 niam, antistitibus S. Fusciano, Victorico,
 Piatone, aliisque sociis, quos postea percē-
 sebimus, anno, & quod excurrit, clxxiiij.
 Pont. Max. Sotere. Acceperunt verò epi-
 scopū S. Eleutherium anno cccclxxx. ac
 denuò anno, & quod excurrit, v. xxx. An-
 timundum, Clothario Franc. rege Dago-
 berti patre, quo tempore item S. Remi-
 gius D. Vedastum Atrebatibus episcopū
 dedit, vti ex Meyer. & Democh. proba-
 tum

S. Superior
 Neruorū e-
 piscopus vna
 cū S. Seruatio
 Tungrorum
 episcopo fuit
 in Synodo
 Agrippinensi
 I. tempore Iu-
 lij I. Pont.
 Max. Constā-
 tio A. anno
 340.

rum est. Demum S. Augustinus monachus cum aliis aliquot à S. Grego. j. Papa in Angliam destinatus, procul dubio instar apostolorum, quibus moris erat, per quas transibant ecclesias eulogiis salutare, & parenesibus roborare; in primis Mēpisco toti que Flandriæ euangelium de prædicauit, priusquam in Dorouerensem ripam Oceani ex Iccio portu, siue Caletio transfretaret; qui fuit annus, ex quo Angli in Britanniam venerant, plus minus cl. Mauritio Aug. vti reperire est apud V. Bedam. Denique Flandria, quæ olim apud C. Tacit. Mēpiscus dicta fuit, Ambactorum quoque territorium, quos allegat Cæsar in comment. prima quidē Christianæ fidei tyrocinia à Clemente quem diximus, acceperunt: quæ siue persecutionum tyrannide oblitterata atq; deleta, siue temporum morum que nequitia, velut situ obducta, iterum temporibus Diocletiani reparata, iterum que per D. Antimundum firmata, postremò per S. Audomarum anno, & quod excurrit, vj^c.

Lib. 1. Angl.
hist. cap. 23.

Al. Othmaru.

lxxv. Rege Francorum Pippino, S. Aman-
dum, Allouinum, siue Bauonem, Flore-
bertum, Vrsmarum, Bonum, S. Aldegun-
dem,

54 CONVERSIONIS GENTIVM
dem, S. Gertrudem, aliosque Pippini de-
mum posteros, S. Amandi in fide alum-
nos, vt habent Meyer. Democh. & Milo
monachus clarus anno viij^c. lxx. qui scri-
bit Gandauum id temporis pagum vi-
cumq; dumtaxat fuisse, & arbores isthic
Deorum instar coli solere. Sunt qui aiant
Tornacenses Melchiade Pót. Max. Chri-
sto nomen dedisse sub Constantij Chlari
Constantini M. patris, quem Christianú
fuisse omnes historici asserunt, tempora,
& per S. Theodorum, Chrysolium, Eleu-
theriú, Medardum, aliosq; Piatonis col-
legas, salutis vnda lustratos anno, & quod
excurrit, cccxx. Sortiti sunt verò episco-
pum anno circiter v^c. xxx. quo tempore
vna erat sedes episcopalis Viromádensiú,
Nouioméñium & Neruiorum siue Tor-
nacensium. Cœperunt autē habere pro-
prium anno m. cxlvj. Eugen. Pont. Max.
D. Anselmú. Atrebatēses & Cameracen-
ses dicuntur item apostolos habuisse pri-
mum Diogenem tēporibus Alarici Go-
thorum, aut certē Gēserici Vandalorum
Regum Teuthonum, deinde S. Remigiú,
Vedastum, Dominicum, Gaugericum,
anno plus minus v^c. xl. Hormisda Pont.
Max.

Olim Gant
secundū Ai-
meinum.

Al rijk.
Gaussejck.

Max. Anast. Imp. quo æuo in Scotia S. Brigida prodigiosa rarâque admodû sanctitate celebris fuit. Deniq; S. Vedulphus, qui Clotharium Christianissimi Clodouei filiû fidei inaugurauit, paulo pòst sedem episcopalem Atrebatu Cameracû transtulit, aut, si mauis, vnam in duas recudit, fuditq;: id quod apud Christ. Mass. Democh. & in Prouinciali Atrebat. & Camerac. legere est.

Treueri, Vbij, siue Agrippinenses, qui nunc Colonienses, Aquisgranenses, Tungri, Hasbani, Landi, Luppilij, vnde Pippinum & Carolum Mag. ferunt oriundos, Traiectenses ad Mosam, totus Eburonû ager siue hodie Leodiensium, Dionantû quæ & Theodonis villa, Namurcum, locaque vicina, opera S. Materni, Eucharij, Valerij, Mennij, à S. Petro in Gallias destinatorum, fidei Christianæ auspicia cœperunt, Nerone Imp. anno, & quod excurrit, xcviij. vti habent Placentius in Cata. episcoporum Tungrens. Brusthem. Democh. & annales Leodiens.

In caussa certè D. Cæciliani episcopi Carthaginensis de traditione sacrorum codicum, aduersus calumnias crimina-

56 CONVERSIONIS GENTIVM
tionesque Donatistarum diiudicanda af-
fuit S. Maternus episcopus Agrippinensis
Miltiade Pont. Max. Constantino Mag.
Aug. Imp. in concilio Lateranensi, & Cæ-
cilianus à xix. episcopis insons inculpa-
tusque census est; & Donatistæ cauillatores
condemnati. Meminit eius synodi D. Au-
gust. epist. clxij. clxvj. & aliàs subinde: quã-
tũ verò laboris hac in re exantlarit aduer-
sus Donatistas, nemo nescit qui vel à limi-
ne Augustinum salutarit (vt sic dicam)
vel primoribus labris eius volumina gu-
starit. In illa verò historia de lite Donati-
starum cum Cæciliano, id obiter notan-
dum existinaui, Constantinum Mag. ta-
xauisse cum primis Donatistarum inso-
lentiam, quòd negocium ecclesiasticum
retulissent ad forum iudicemque profa-
num, deinde conuictos mendaciorum, &
Augustum principem appellantes, repul-
sam denũciauiffe: quod scribit D. Optat.
Mileuit. l. j.

Metensibus fidei religionisque antistes
fuit annos xxv. S. Clemens Roma. anno
& quod excurrit, xl. S. Petro Pont. Max.
Caio Calig. Imp. Clemẽte verò Romam
euocato successi sunt in eandem cathedrã
Cele-

Celestius, Felix, Patiens, & alij, qui cuncta Lotharingiam plurimis fanis sacrisq; delubris ornarunt: id quod in ipso Prouinciali reperire est. Suberant verò id temporis Argentinates & Alsatij Metensium episcopo, teste Gasp. Bruschi. Moguntinis ad fidem reducendis operam dedit S. Crescens, al. Crescentius S. Pauli discipulus, anno, & quod excurrit, lx. Nerone Imp. S. Petro Pont. Max. quod prodit Gaspar Bruschi. Erat porrò ea ætate vnus episcopus Moguntinensis & Vvormaciensis, eademque diœcesis. Denique S. Bonifacius ex Anglicanis regibus oriundus, primum monachus, hinc primus archiepiscopus post multos exantlatos labores in predicando per omnem Germaniam euangelio, à Grego. iij. Pót. Max. creatus est, Pippino & Carolomanno Franc. Reg. anno, & quod excurrit, vij. Idem Germaniæ apostolus Herbipolensem, Eystetensem, & Frisingensem episcopatus, opitulante Carolo Mag. instituit anno plus minus, vij. xlv. Germaniam omnem cum paganismo, tum Arianismo, quibus non parum laborabat, expurgauit. Postremò quum Moguntinensem ecclesiam xxxv. annos

To. I. de episcopis German.

D s adm-

58 CONVERSIONIS GENTIUM
administret, Frisonibus euangeliū de-
prædicans, martyrium subiit anno vij.
liij. Sigeberto, Gaspar. Bruss. Democh.
restibus. Tullenses habuere apostolum,
suæque in Christum fidei primum an-
tistitem S. Mansuetum S. Petri apostoli
discipulum S. Clementis collegam origi-
ne Scotum, anno, & quod excurrit, lx.
Imp. Nerone: quod legere est apud De-
moch.

Austrasiam & Alsatia vniuersam, cun-
ctumque Argentinatum, Basileam, Hel-
uetiam, & Cantonum populum omnem
ultra citraque Rhenum, S. Pet. Pont. Max.
Nerone Imp. anno, & quod excurrit, lv.
S. Euchar. Matern. Valer. aliique id ge-
nus apostolici viri Christo eiusque nomi-
ni ac fidei asseruere. Verum relapsi illi
partim in idolomaniam, partim in Aria-
nismum, per S. Amandum Traiectensem
episcopum ad orthodoxiam sunt reuo-
cati, Clodoueo & Clothario Francis im-
perantibus, anno, & quod excurrit, ccccc.
Vti ex Gasp. Bruss. Surio, Democh. li-
quet. Prædicauit etiam isthic Leodega-
rius Francus teste Laz.

In Boiis siue Boiariis, nunc Bauaris,
Chu-

Churiensibus, atque Rhetiis, apostolum egisse ferunt Lucium quendam, quem nonnulli Simonem illum Cyrenæum fuisse contendunt, qui vnà cum Christo crucem gestauit, quem Ratisponæ, Salisburgi, Augustæ Vindelicorum, & Churiæ prædicauisse, satis in confesso est, anno, & quod excurrit, cliij. Alij Lucium hunc Britannia regem esse asserunt, patria ob fidem regnoque extorrem, Eleuthe. Pôt. Max. Seuero principe, anno, & quod excurrit, clvj. Eius Lucij postea meminerimus. Churiensium primus episcopus extitit S. Azimo, qui interfuit Synodo Chalcedonensi, Leone Pont. Max. Marciano Imp. anno plus minus cccclij. Vide mihi Gasp. Bruschi. Democh.

*Britannia, quæ nunc Anglia, concessit in fidei religionisque Christianæ sententiâ Eleutherio Pont. Max. Marco Antonino verò & Aurelio Commodo fratre Impp. AA. Lucio rege, Aristobulo, Fugatio, & Damiano apostolis, anno secundum V. Bedam, clvj. aut quod magis placet Hectori Boëth. clxxxvij. Eam verò fidem indeprauatam tenuisse insulam vsque ad Diocletiani & Maximia tyranno-

Al. Brettan-
nia.

Lib. 1. hist.
Anglic. cap. 4
Sigebert.
Prosp. De-
moch.

60 CONVERSIONIS GENTIVM
rannorum Imp. tempora testatur V.
Beda. & quidem Scoti, Picti, Hyber-
ni, cæteri que eius climatis insulares, vi-
dentur eodem tempore fidem accepisse,
sed episcopum non ita, si V. Bedæ cre-
dendum est. Putat enim Scotis primum
episcopum fuisse Palladium diaconum,
Pót. Max. Celestino, Theodo. Junio. Imp.
anno ccccxx. Vel iuxta D. Prosp. in Chro.
ccccxxiiij. Basso & Antiocho Coss. La-
bectarant siquidem non parum omnē
Britonum provinciā Pelagius, Iulianus,
Celestius, & alij quidam; eamque ob causam
Celestinus Papa S. Germanum Anti-
fiodorēsem & Lupum Trecensem epi-
scopos illuc destinat, & Scotiæ antistitem
præficit quem diximus Palladium anno
ccccxxiiij. Non desunt tamen qui existi-
ment Scotos episcopum habuisse D. Pal-
ladium, siue illum ipsum, siue eiusdē no-
minis alium, Victore Pont. Max. Antoni-
no Caracalla Imp. & Severo, rege Donal-
do, anno, & quod excurrit, cxcvj. Is Do-
naldus primus omnium regum Scotico-
rum cudit nummos, eosque cruce esse in-
signes voluit, velutque religionis tessera cen-
feri. Et fortè hæc religionis mutatio medi-
tandæ

Lib. I. cap. 13

tandæ contra Romanos rebellionis occasionem dedit. Nam id temporis Britones à Romanis defecisse probatissimum est, eisque bellum intulisse Seuerum, quem Eboraci Britaniæ mortuum testatur Euseb. Cæs. in Chro. aliique historici. fuisse enim sepe numero ipsos Palatinos ac Augustales prouinciarum præfectos fide imbutos Christiana, etiam apostolorum temporibus, literis diuinis, cum veteris, tum noui testamenti compertum est; vnde non solum familiæ, verum etiam integræ prouinciæ eandem induerunt & opinionem & religionem. Quum verò reciproca vicissitudine pro infularium cum inconstantia, tum malitia, dudum nunc religio, mox superstitio rerum potiretur, denique anno v. lxxxij. Imperatoris Mauritij anno xiiij. aduentus Anglorum in Britanniam anno circiter cl. D. Greg. Papa diuino instinctu admonitus, misit in Angliam S. Augustinum monachum, cum aliis aliquot eiusdem instituti viris; vt gentem barbaram partim gentilismo prisco, partim Arianismo, demum Pelagianismo corruptam, cultiorem meliorisque frugis redderent, omnemque vsque ab radicibus barbaricè extir-

extir-

62 CONVERSIONIS GENTIVM
extirparent. Picti itaque culturæ euange-
licæ accommodarunt aurem, & ad man-
suetudinem Christianam perducti sunt
anno, & quod excurrit, cccccxxx. per D.
Columbanú presbyterum Scotú, vel, vta-
liis placet, Hibernú, Bridio rege, Iustino ij.
Imp. Gregor. j. Pont. Max. Tametsi pridé
indefessam operá illis in fide excolendis
nauauisset S. Miuanus Venedola Britan-
nus anno plus minus cccc. Theodo. se-
niore, aut certè Arcad. & Hono. Imp.
AA. Anastasio Pont. Max. Scotos quoq;
è schismate reuocauit S. Hebertus An-
glus anno vij. xvij. grassantibus Impera-
toribus Constantin. passim in iconas.

Ado Vien-
nens.

Saxones Orientales ad fidem Cathol.
redierunt anno, & quod excurrit, ccccc.
lxix. industria S. Melliti primi Londinen-
sis episcopi; deinde S. Iusti episcopi, &
S. Vvilfridi episcopi Eburicensis, rege* Si-
berto & Carpinaldo fratribus Catholi-
cis. Demum Anglosaxonibus Orientali-
bus siue Clunocensibus in fide Cath. fir-
mandis rerum sategit S. Felix episcopus
Hono. j. Pont. Max. anno, & quod excur-
rit, cccccxx. Imp. Phoca.

Al. Geberto.

Nordanhumbri, id est, Septétrionales,
seu

feu Aquilonares Anglosaxones, receperunt orthodoxiã primùm prædicante S. Iusto episcopo, ac eius deinceps discipulo S. Paulino Italo, rege Eduino vnà cū tota domo Baptismi Sacramento abluto, Pót. Max. Bonifacio ij. Mauri. Imp. anno, & quod excurrit, cccclxv. Fuit item apostolus occiduis Anglosaxonibus S. * Byrinus episcopus à S. Asterio episcopo Genuensi cōsecratus, Tyingilfo apud eos principe, Hono. j. Pont. Max. anno aut amplius vj. xxiii. Regna Beruiciæ & Deiræ in vnum Nordthumbrie coaluerūt anno plus minus v. vij. Middelangli, id est Mediterranei, docti & baptizati sunt in fide ortho. à S. Finano episcopo, principe Penda, qui statim vt hac fidei gratia donatus est, cum suis Merciiis, ex quibus erat oriūdu, communicauit, eisq; sacerdotes episcoposq; ordinari curauit anno, & quod excurrit, vj. lv. Rege Osuui, Cōstantino Heraclij A. filio Imp. aut certè Heracleona & Martina nouerca A. A. Pót. Max. Theodoro. Vti prodūt V. Beda, Hector Boëth. Democh. Prosp. Palmer. Hiberniæ diu olim vnà cū reliqua Britania ad fidē vocatę j. episc. destinatus est S. Patricius, à Romanis ita dictus

Affuit Iustus
 legatus Gal-
 liz Synodo
 Aquileiensi
 Damaso Pót.
 Max. anno
 420.

Al. Berinus.

Hic Galba
imperium imò
tyrannidem
inuasit anno
71. teste Eu-
seb. in Chro.
postea capite
truncatus in
medio Roma-
næ vrbs foro.

64 CONVERSIONIS GENTIUM
dictus ob morum ciuilitatem urbanita-
temque natione Brito, Scotorum à S. Pal-
ladio secundus episcopus. Is ut efferum in-
cultumque; populum metu percelleret, mi-
toremque redderet, præmissis ieiuniis &
precibus, pœnas eis inferorum ostendit.
Vnde Purgatorium Patricij est vocitatum
vulgo. Incidit istuc in annum v. liij. Vigi-
lio Pont. Max. Iustinia. j. Imp. teste Vin-
centio, aut, ut alij volunt, anno cccxxxij.
Celestino Pont. Max. Theodo. Iuniore
Aug. Orchades xl. Britannia insulae, præ-
ter apostolicos illos viros primos, qui totum
orbem habitabilem cursim fide instru-
xerunt, primum symmysten episcopum
sunt nacti S. Seruanum Scotum S. Palladij
archiepiscopi auditorẽ, anno, & quod ex-
currit, v. xlv. Pont. Max. Agapeto, Iusti-
nia. j. A. Britannia olim in multos regulos
erat distributa, eoque; difficilius aut fidem
accepit, aut tenuit, seruauitque; acceptam.
Quoties autem Britonum provincia
fidem repudiarint, quomodo iterum re-
pudiatam receperint: quam pij Reges
isthic fuerint, quam S. Petro & Romana
ecclesie deuoti; quanta sanctitate præluxe-
rint aliis episcopi; quãtis virtutibus excel-
luerint

luerint monachi: deniq; quantum isthic
promouerit bonorum Regum pietas, fi-
dei que prorogarit pomaria, quantum re-
mouerit impietas, & V. Beda in suis an-
nalibus prosequitur, & rerum euentus,
temporum que series declarant. Hinc S.
Hiero. Britanniam vocat fertilem tyran-
norum prouinciam.

Epist. ad Cte-
siphontē cōt.
Pelagiū Brit.

Britanniā totius Occidētis omniū in-
sularum maximam, olim Valentiniano j.
Imp. ingressi sunt Angli origine Saxones
anno, & quod excurrit, ccclxx. Damaso
Pont. Max. suo que de nomine Angliam
appellarunt; eam que fide dudum ab apo-
stolicis temporibus suscepta, exuerunt,
flamma & ferro permiscētes omnia. Du-
dum antea quoque anno cclxxxvj. Dio-
clet. & Max. Imp. Francos ac Saxones
Britannis fuisse infestos testis est V. Beda
& Aimoinus alibi: fuisse que olim veteri
Britanniæ nomen Albion, affirmat, mul-
tis que cum episcopis & martyribus & re-
liquo clero, tum monasticæ vitæ professo-
ribus celebrem: id quod tot episcoporum
siue Scoticorum siue Anglicorū, qui pas-
sim per vniuersam Germaniam ecclesiis
præfuere, exemplis manifestum est. Bri-

Lib. 1. cap. 6.
& 1. & 14. &
lib. 4. cap. 77.
78.

E tannia

66 CONVERSIONIS GENTIVM
tannia Straboni à Britone rege, Anglia ab
Angela Francorū Saxonūq; regina, Albió
ab albis rupibus mari vndique ablutis &
albicatibus nuncupata, primum quidem
igitur Aristobulum, siue illum, cuius me-
minit S. Paul. quod Dorotheo probatur,
siue alium, vnum certè ex lxxij. discipu-
lorum classe apostolum est nacta, anno, &
quod excurrit, xcix. Clemente Pót. Max.
Domitiano Imp. A. Deinde Fugarium &
Damianum, qui ordinem hierarchicum
ecclesię isthic fundatę ab illo inchoatum
constituerunt, sanxeruntq; more nimi-
rum apostolico.

Rom. 16.
In Synopsi.

Primas enim Anglię archiepiscopus
Cátuariensis Legatus natus corepiscopus
suffraganeos olim habuit xx. archiepisco-
pos vnum & alterum, præter Metropoli-
tas Hiberniã iam Irlandiã, & Scotiã.

Vide V. Bedã
lib. 1.
Democh.

Primus episcopus post illa felicissima
sanctissimaq; apostolicorum episcoporū
tempora, post Diocletiani tyrannidem,
post sopitos Pelagij, Agricolæ, Seueriani,
aliorumq; eius farina, restinctosq; ignes,
S. Augustinus Dorouerensem admini-
stravit ecclesiam; deinde Cantium com-
migrans, veteremq; expurgans ecclesiã,
confe.

SIGILLUM

consecrato illic Laurentio, primariam totius regni esse iussit, Edelberto rege, Tiberio ij. A. Benedicto Pont. Max. anno, & quod excurrit, cccclxxvij. S. Rusticus episcopus Londinensis fuit in ij. Concilio Arelatenfi, Syluestro Pót. Max. anno ccc. xxvj. Volufiano & Anniano Coss. D. Constantin. Mag. A. Londoniensium primus archiepiscopus fuit S. Mellitus, Eboracensium Metropolitanus fuit Paulinus, siue Nordanhumborum, cui successit S. Aidanus Scotus apostolus Lindisfarnensis, idemque episcopus ibidem. Roffensium primus antistes fuit Romanus à S. Iusto ordinatus, Candidæ casæ vel Pictorû Australium & Beruiciorum S. Nima, Dorcestrensium S. Acila, Merciorum Diurna Scotus, Hincciorum Tatfridus, Lindiffensium apud Mercios ac Mediterraneos cõmunis episcopus fuit Sexnulfus, monachi omnes. Erát autem ex constitutione Grego. Papæ, singulis Metropolitibus xij. episcopi suffraganei.

Primas Scotiæ archiepiscopus S. Andree, item diu olim habuit episcopos suffraganeos xij. quos repudiatos, restituit Xistus iiij. Pont. Max.

E 2 Hiber-

Hibernia dimidio minor est Anglia, & ætate posterior fidem accepit, attamen & plures habet Metropoles, sed Æve archiepiscopales, & religionem tenet constantius: Anglia perpetua mobilitate sursum, deorsum, ventis inconstantior, affectu magis quàm ratione mouetur, sui oblita, suæque religionis parum memor, quam ab Apostolis, quos diximus, olim tam obuiis animis pariter atque vlnis accepit.

V. Bed. lib. 1.
C. 29.

In Hibernia sunt interim quatuor Metropolitæ seu archiepiscopi, singuli sortiti xij. pro sanctione antiqua, episcopos suffraganeos. Omisi interim Constantium Chlorum, Constantinum M. Maximum tyran. Christianos, Britannos natione & professione catholicos, S. Vrsulam cū xj. suis, Imp. Gratia. vel Arcad. & Hon. A. A.

Hactenus de gentium illarum, ad quas ipsimet apostoli eorūve discipuli penetrarunt, vocatione, istec ita habentor. Iam nunc quomodo & per quos, Imperatoribus ipsisque principibus A. de fide Christiana que religione insinuatum sit, & quādo reliqui postliminio populi in eandem fidem conspirarint, persequamur.

Tiberius A. Imp. cuius anno xv. passus est

est Christus (vti Tertull. & alij scribunt) Senatus populusque Romanus de Christo, eiusque cum doctrina, tum miraculis certior factus fuit, scriptis à Pontio Pilato Iudææ præside literis eodem imperij Tiberij anno, id est, Christi xxxiiij. id quod produnt Euseb. Cæs. eccle. hist. lib. ij. cap. ij. in Chroni. Nicepho. Call. lib. ij. cap. viij. Georg. Cedren. Io. Zonar. Ado Viennens. Paul. Oros. lib. vij. cap. iij. Tertul. in Apologet. aduersus gētes cap. v. Refert Niceph. Call. Mariam Magdalenam, item Romam contendisse, resque Christi ad Tiberium cont. Pilatum retulisse.

Lib. cont. Iu-
deos. Niceph.
Grego. lib. 8.
de Pasc. Cor-
rect.

Apud Caium Caligulam A. de Christo relatio facta est in primis per L. Vitellium Syriæ præfectum, subornatum à Lazaro, aliisque siue profanis, siue ecclesiasticis in Christum credētibus, qui iniuriam à Pilato Iudææ præside Christo illatam, cum scripto, tum ore tenus apud Vitelliū cum primis, deinde apud Impp. AA. Tiber. & Caium deposuerant. Vnde & Romam purgādi sui ergo Pilatum euocatū, caussa verò cadentem sibi manus intulisse, testes sunt historici vniuersi. Deinde

Lib. 2. cap. 10

Niceph. Ibid.

70 CONVERSIONIS GENTIVM
Caio quoque relatio de Christo, eiusque
gestis facta est anno plus minus xli. per
Philonem illum Iudæorum disertissimū,
de quo abiisse in prouerbiū refert D. Hie
ro. Aut Plato philonizat, aut Philo plato
nizat. Iterū anno plus minus lv. per regē
Agrippam Iudæorum que procuratorem
Cumanum, secundo per Felicem præsi
dem & Tribunū Lisiā, Claudius Imp.
A. de Christo relationem accepit. Per Fe
stum, Albinum, Cestium Florum eiusdē
prouinciæ, seu prætores Augustales seu
præsides, per Luc. Ann. Senecam præce
ptorem suum anno, & quod excurrit, lx.
Nero Imp. per Flauīū Iosephum, Quiri.
Ascon. Pedianum, aliosque eius temporis
annalium historicos cum primis, tum
Iudices & exarchos regionum Titus &
Vespas. AA. Impp. anno aut circiter lxxx.
per Fla. Iosephum, Egesippum histor. He
rennium Graniam Asiæ proconsulē, Bru
tium martyrum Christianorum scriptorē
notarium, & alios atque alios, aliarum a
liarumque; prouinciarum seu præfides, seu
præfectos, Domitianus Imp. A. anno plus
minus xc. Neque operæ precium est hic
recensere Seianos, Flacc. Æmilios, Guffo,
Fado,

Fado, Sergios Paulos, Lisbios, Lentulos, Plinius, Ægeates, Stratocles, Cumanos, & cæteros prouinciarum quarumque vel in Asia, vel India, vel Africa, vel Europa, toto (inquam) orbe, qui id temporis Romanis parebat, seu prætores Augustales, seu præfectos, quorum intererat quicquid rerum vbiuis locorum, gētiúmve ageretur, Imperatori A. Senatui populoque Ro. perscribere. Neque mihi commemorandos existimo Athenagoras, Iustinos, Quadratos, Aristides, Agrippas, Melitones, Theophilos, Apollinarios, Tertullianos, Tatianos, Bardesanes, Irenæos, Dionysios, Clementes, Miltiades (vt apostolos quoque omittam) ac reliquos eius classis seu antistites, seu religionis Christianæ principes viros, qui multis voluminibus Apologiisque editis pro Christiana fide, gentilium errores, Græcorumque affectiones refutarunt. Res siquidē Christianas vniuerso mundo liquidissimè notas fuisse, hac tum ætate vel isthoc argumento licet colligere. Singulis nanque prouinciis præter illos siue Consules, siue Proconsules, siue Proreges & Exarchos, creabantur quoque quinquennio Censores,

72 CONVERSIONIS GENTIVM
 qui Iustrum diu olim à Tarquinio Prisco
 institutum anno vrbis plus minus, cxxxv.
 Olymp. xlv. ac deinceps obseruatum, cen-
 sumque ciuium Ro. indicere atque ha-
 berent, vti ex tabulis Romæ Capitolinis,
 quas nuper vidimus, compertum est. Erant
 (inquam) præterea Chartophylacij & ta-
 bularij fisci, quorum Suetonius in suo Augu-
 sto & Domitiano, Iulius Capitolinus in Cæ-
 sare, Abdias Babylonius lib. vj. Theodo-
 rus Balsamus Patriarcha Antiochen. Gre-
 go. Turonic. lib. v. vj. viij. hist. Franc. & Ni-
 cepho. Call. meminere, qui censa bona
 pariter & singulorum nomina, in codices
 referebant. Iam verò facultates Christia-
 norum publicari, ipsosque adeò proscribi
 à tyrannis solere, nemo est qui ignoret, qui
 vel lippis oculis apologeticos, quos retuli-
 mus, inspexerit. Postremò etiam nostris
 nostrorum cura incessabat. Iam enim in-
 de ab Apostolorum temporibus Linus, Cle-
 tus, Clemens Ro. Anacletus, Euaristus &
 alij Pont. Max. singulas dioceses atque
 episcopatus in septem regiones distinxe-
 runt seu titulos, adhibitis episcopis qui-
 busque septem diaconis, propter stylum
 veritatis obseruandum. Singulis verò re-
 gioni-

In Comment.
 circa tit. 3.
 Photij patri-
 arch. Con-
 stant. lib. 1.
 hist. ec. cap.
 11. Eutrop.
 & Fl. Vopisc.
 de Aureliano
 Imp.

S. Clemens
 exulans apud
 Pontiam in-
 sulam fertur
 extruxisse ec-
 clesias 75.

gionibus præfecerunt presbyteros primū quidem singulos, quos demum glifcente fidelium multitudine sacerdotumq; aucto numero Higino Pót. Max. vocare cœperūt Cardinales, siue Primarios. Cæterū parœchiis singulis singuli clerici alij admoti sunt, quos hodieq; Pastores appellamus.

Illis porrò presbyteris, additi septē diaconi: his quoque septem notarij qui, in sua quisque regione, primūm baptizandorum, quorumq; nomina sacris codicillis exciperent, deinde res gestas martyrumq; agones, ac certamina examuffim conscriberent: id quod apud Damas. Pót. Max. Cypria. Onuphr. Pata. aliosq; scri-

Anastaf. Bi-
bliothecar.
Democh.

ptores classicos conspicuum est. Propagata autem latiùs Christiana religione & tituli auctiores facti sunt, frequentioresq; & Presbyteri & Diaconia. & quia ecclesia iuxta Dominicam sponfionem erat proroganda vsque ad omnes fines mundi, regiones & numero plures & intercapedine vastiores sunt redditæ.

Nam vt aliquid hac de re dicam, quo nostri intelligant, quàm magna sit domus Dei, & quàm ingens locus possessionis eius,

E 5 quam-

74 CONVERSIONIS GENTIVM
quamque sit fortis columna, ecclesia Dei
viui, quam Christus acquisiuit sanguine
suo, contra quam portæ inferi nunquam
sunt præualituræ, Romanus quidem pon-
tifex præter communes quinque patriar-
chales vrbes ecclesias, vnã indigenam
totius orbis matricem atque parentem,
quatuor peregrinas, quatuor mundi par-
tes, orientem, occidentem, meridiem, se-
ptentrionem referentes, Constantinopo-
litanam, Alexandrinam, Antiochensem,
Hierosolymitanam, præter communes al-
ios quosque suffraganeos in partem soli-
citudinis accitos per omnes ecclesias; ha-
bebat præterea (inquã) Pont. Max. Roma.
octo episcopos qui Archiepresbyteri dice-
bantur statim post apostolorum tēpora Hy-
gino Pont. Max. anno cxlij. ceu Cardina-
les, Ostiensem qui Papã consecrat, Vale-
tiensem siue Velletensem, Albanensem, Tus-
culanum, Portuensem, seu S. Ruffinæ & Se-
cundæ, Tiburtinum, Reatinum, Sabinensem, ta-
meti aliter paulo eas enumeret Onuph.
casque septē dūtaxat, duab⁹ in vnã cōflatis.

Campania, cuius patriarcha est Ostien-
sis, sortiebatur episcopos suffraganeos x.
Anagninensem, Saginensem, Ferētinentem, Ala-
trinentem.

1. Tim. 3.
Act. 20.
Math. 16.

trinenf. Verulanenf. Terracin. Soron. Fundan. Aquitan. Gaietan.

Regnum Siciliae præter Papales, habebat tres Metropolitas, quorū primus Panormitanus tribus præest suffraganeis, Agrigentino, Mazarenfi, Mileuitano siue Malteno: secundus duobus corepiscopis præficitur S. Marci, & Miletensi, siue, vt alij vocant, Syracusano & Cathanēsi: tertius Metropolitans, item duos habet episcopos Suffrag. Syracuf. & Catha. vel, vti alij vocant, S. Marci & Miletens.

In Calabria erant iij. ecclesie Metropoles: prima Reginensis, habetq; viij. Suffrag. secunda vnum; tertia nullum; quarta quinque, aut secundū nonnullos septē.

In Apulia sunt archiepiscopi xv. primus Consañus habet v. Suffrag. secundus Acherontinus v. Tertius Tarentinus ij. Quartus Matinensis seu Casinēsis neminem: Quintus Brudensis vnicum: Sextus Idruntinus, v. Septimus Barēsis xij. Octauus Tranensis ij. Nonus Sipontinus j. Decimus Beneuentanus siue Terrę laboris xxiiij. Vndecimus Salernitanus v. Duodecimus iij. Decimustertius Surrentinus iij. Decimusquartus Neapolitanus v. Decimus-

cimus-

76 CONVERSIONIS GENTIVM
cimusquintus Capuanus viij. In Tuscia
Corsica archiepiscopus Pisanus habet epi-
scopos Suffrag. vj.

In Tuscia, quæ est patrimonium S. Pe-
tri ex libera donatione, sunt episcopi xxv.
Suffraganei Papæ.

In Aprucia sunt ecclesiæ Cathedrales
eædemque episcopales viij.

In Umbria seu ducatu Spoletano sunt
antistites x.

In Marchia Anthonitana xiiij.

In Romandiola iiij.

In territorio Ianuensi viij.

In Sardinia iij.

Archiepiscopus Tauritanus præest e-
piscopis Suffrag. vij.

Archiepiscopus Alborensis iij.

Archiepiscopus Rauennas habet sub se
episcopos Suffrag. xv.

Archiepiscopus Mediolanensis xviiij.

Patriarcha Aquilegiensis v.

Archiepiscopus Paduanus xiiij.

Patriarcha Gradensis vj.

Archiepiscopus Iadriensis v.

In Sclauonia archiepiscopus Spalaten-
sis ix.

Archiepiscopus Ragusnensis vij.

Archie-

Archiepiscopus Antibarenfis ix.

In Hungaria Archiepiscopus Stridonensis seu Strigonienfis vj. Nam Domnū Stridonensem affuisse in Concilio Nice. j. certum est.

Archiepiscopus Colocensis vij.

In Polonia Archiepiscopus Guerzenfis x.

In Hispaniis apud Aragones, archiepiscopus Terraconensis viij. habet episcopos Suffrag. Archiepiscopus Cæsaraugustanus v.

Archiepiscopus Toletanus vij. estque Hispaniæ primas.

Archiepiscopus Cōpostellanus xj. Archiepiscopus Hispalensis, siue Siuiliæ vj.

In Regno Portugalliæ siue Lusitaniæ, quod diuulsū ab Hispania propriū regē habere cœpit anno m. cx. Alfonso Henrici comitis Lotharingiæ filiū, teste Blód. Fla. lib. ij. Geogr. Archiepiscopus Braccarenfis Metropolitanus olim ix. Archiepiscopus Vlysbonæ, quæ ab Vlysse conditore nomen fortitur, olim Olylippū, de quo Strabo lib. iij. & Plin. lib. iij. cap. xxj. habet episcopos Suffraganeos vj. vt omittā cxxx. Monasteria opulētissimè dotata, & plus-

plus-

78 CONVERSIONIS GENTIVM
plusquam m. cccc. lx. ecclesias parœchia-
les quæ istic alibi xij. leucarum latitudi-
nis, itemque totidem longitudinis spacio
esse referuntur in Lusitania interamni ma-
gno antiquæ pietatis religionisque argu-
mento.

In regno Granatensi Archiepiscopus
Granatæ habet episcopos Suffrag. iij.

Non feram hic petulantiam nostratiū
hereticorum, qui vulgo persuadere conā-
tur, Hispaniam, & præsertim Granatam,
esse in fide nouiciam, quum Concilium
Elibertinū Granatę sit habitum à xix. epi-
scopis circa tēpora Concilij Nice. j. Con-
stant. Mag. Imp. A. Syluest. Pont. Max. itē-
que Concilium Toletanum j. à totidem
patribus initum Arcad. & Hono. AA. Sti-
licone Cos. Innocent. j. aut Zozimo Pót.
Max. anno plus minus ccccxij. vt præ-
teream reliqua Concilia Toletana, Cæ-
saraugustana, & alia quæ retro tempori-
bus coiēre: deinde de Priscillianistis &
Gnosticis, Marco Ægyptio auctore ac præ-
fide, sumptum supplicium, Idacio & Ita-
chio episcopis Hispanis Maximum im-
pendiō vrgentibus, vt habet Seue. Sulpit.
& alij.

In

In regno Britaniæ archiepiscopus Cantuariensis olim præfuit episcopis xx. Suffraganeis, eratque Legatus natus quem vocant. Archiepiscopus Eboracensis tribus.

Reliquã Britannia, Hiberniam, Scotia, vtranque Daniam, siue Daciam, nunc Valachiam, Noruegiam, Suetiam, Germaniam omnem, vniuersamque Galliam compendij causa pertransco, quorũ nominatim episcopos Sebast. Múster. Gasp. Bruffch. Grego. Turo. Gagui. Regin. Siegebent. Democh. & alij memorant.

Patriarchatui Hierosolymitano præter Metropolitanos v. erant iiii. Suffraganei, & quidem Metropolitæ primus Cæsariensis in Palæstina imperabat episcopis Suffrag. xix. Secundus in Nazareth Galileæ gentium ix. Tertius in Arabia deserta Moabitide xij. Quartus in Syria seu Arabia Catholicorum xxxv. Quintus in Lydia, siue Cappadocia, xix. omitto interim episcopatum Thabor & eos qui sunt in petra Caracha & monte Sinai.

Patriarcha Antiochensis utebatur Archiepiscopis Suffraganeis xj. episcopis penè infinitis.

Patriar-

80 CONVERSIONIS GENTIUM

Patriarchatui Cōstātinopolitano sube-
rant archiepiscopi Suffrag. vj. Metropoli-
tæ episcopi xv.

Patriarcha Alexandrinus toti Ægypto
præfectus erat, archiepiscopis & episcopis
compluribus quos enumerare longū est.
Nam S. Marcum apud Cyrenem, Ptole-
maidem, reliquamque Pentapoleos re-
gionem, tum Lybiam, Marmaricam, Am-
monicam, cunctamque Ægyptum eccle-
sias fundauisse, clericorum gradus omnes
& episcopos constituisse, ex scriptore il-
lius vitæ, & ex historiis clarum est. Hisce
rationibus facili coniecturaque certissi-
ma consequimur (vt ad id vnde digressi
sumus reuertamur) neque per Reip. pro-
fanæ Satrapas, neque per Christianæ re-
ligionis antistites, omnemque Panopliā,
tum ordinem Hierarchicum ecclesiarū,
res Christianorum obscuras esse licuisse.
Atque vtinam, vt alia transeam, illos no-
tariorum sacros codicillos haberemus,
aut certè Chartophylaciorum tabulas;
ego certè eos pluris quàm omnium se-
mel Cræсорum opes, quàm Augustorum
felicitates, quàm Sibyllina folia, quàm Fa-
stos triumphosque Coss. Capitoli Ro.
æsti-

æstimarem. Neque tantopere D. Hiero. Euag. Theodorit. Pallad. Doroth. Genad. Sime. Metaph. V. Beda, Vsuuard. aliique siue historici siue Martyrologi sese torfissent perquirendis hincinde martyrum & confessorum rebus gestis; neque nos hodie magnopere sudaremus refellendis hæreticis. Si namque in omnibus iam dictis ecclesiis apostolicis, ordinem illum hierarchicum ab apostolis institutum (id quod adnotant diligenter Dionys. Areopa. Clemens Ro. & alij) ob oculos ponamus, peruidere erit, eandem prorsus esse huius tempestatis, illiusque æui apostolici, ecclesiæ faciem, nisi quod virtutibus illam meritisque amplissimis ornatam celebrare, hanc licet fide, ritibus, ceremoniis similem, vitiis verò moribusque degenerem, ac velut næuis aspersam ac labefactatam deplorare debeamus.

Notarios verò illos fuisse partim monachos, partim lectores aut clericos, Gelas. Pont. Max. satis declarat. S. August. insinuat eos non tantum oculatos; verum etiam auritos testes fuisse, & referendariis qui res quasque explorabant, vti solere, epist. cxxxj. ad Memorium episcopum.

In epist. ad episcopos Lucanie cap. 5.
& habetur dist. 77. monachus.

F Aliud

82 CONVERSIONIS GENTIVM
Aliud verò notariorum genus, qui Christianorum cum Paganis, vel Catholicorum cum hæreticis altercationes disputationesque excipiebant (quales fuit Marcellinus comes, & alij prouinciarum seu Iudices seu Præfecti) apud August. non infrequenter reperias, quoties eum aut cū Arianis, aut Donatistis, vel aliis in disputationem descendere oportuit. Pascentiū comitem Arianæ factionis patronum notariorum stylum timuisse scribit epist. clxxv. Inde verò ex notariorum commentariis scribebantur relationes ad Imperatores A. aut Pont. Max. pro lite decedenda. S. Athanasius primū fuit notarius D. Alexandri patriarchæ Alexandrini, teste Niceph. Call. lib. viij. cap. xliij. Notariis vsum fuisse D. Originem Catechistā Alexandrinum, Didymum item eiusdem ecclesiæ Pædotriben, testatur S. Hiero. in Chronicis & alibi. Notariorum qui excipiebant dissidentium partium vltro citroque verba & responsa meminit D. Athanas. epist. ad Solitariam vitam degentes, Possidius in vita S. Augustini, Victor Vticensis lib. ij. S. August. epist. lxj. clx. clx. lib. ij. Retract. c. lix. l. j. cont. epist. Gaudentij

Lib. 1. cont.
Acade. cap. 1
lib. 2. cap. 7.
& seq.
Lib. 1. de ord.
cap. 9. epist.
152. 163. 147
& in Possidonio & lib. retract.

dentij c. j. In Breuiculo c. j. S. Ambros. epist. xxxij. Hieronymus nonnunquam septem vsus est notariis qui ei erant à commentariis scribendis; id quod in epist. ad Heliòdorum seu Epitaphio Nepotiani manifestum est; & epist. ad Luciniũ, eiusdemq; Epitaphio. L. xij. C. extat titulus vij. de primicerio & notariis. Vbi & de Tribunis notariis agitur, quales fuere Dalmatius, Dulcitus, Marcellinus, aliiq; viri Consulares clariss. De his legere est in Concil. Cõstant. ij. Oecum. v. Eorũ functionem nunc administrant, quos secretarios appellamus. Verũm hæc aliàs oportuniùs; nunc iam quod instituimus persequamur.

Dacia siue Dauia siue Dania regio Scythiæ Europææ, totaq; Transyluania, ac Geta, quos eisdem populos cum Dacis opinatur Plinius, vt mea quidem sententia, vnà cum Lydis, Phrygibus, Thracibus, Mæsiis, Misiis, Illyrico, Pannonia, aliisque seu gentibus, seu locis, fidem ab Apostolis, ipsissimisve apostolorum discipulis acceperunt. Atque id mihi sic probatur: Fuerunt in Cõcilio Nice. j. episcopi duo Daciæ, Marcus Metropolitanus

Vnde Dauns & Geta apud Athenienses feruorum nomina, quod est in Comicis legere.

84 CONVERSIONIS GENTIVM
& Protogenes Sardicensis, itemque Pro-
uinciæ Misix, Lydiæ, Phrygiæ, Dardania,
Dalmatiæ, Pannoniæ quam D. Optatus
triplicem facit lib. ij. Bosphori, aliiq; epi-
scopi Dacis vicini. Deinde bella subinde
Barbarorum cū Romanis gesta, causam
apud illos promulgandæ religionis nostræ
præbuere, teste Nicepho. Call. & Socrat.
& aliis. Nam dum prædas vltro citroque
sæpe egerunt, inter alios captiuos etiam
non rarò sacerdotes, episcopi, aliorumque
graduum clerici abducti fuere; qui quum
morbos curarent, dæmones pellerent, so-
laque Christi inuocatione exigerent, alia-
que eiusmodi perpetrarent, quæ videban-
tur humana conditione superiora, Barba-
ri numen aliquod id genus prodigiis in-
esse arbitrati, viros illos summa venera-
tione sunt prosequuti, Deoque concilia-
to, repudiatis idolis, constructis templis,
Diuino Christianoque sese cultui dedi-
derunt. Nasamones verò, Dacos, Scythas,
& Germanos reliquos sæpenumerò Ro-
manis rebellasse nulli dubium est. Equi-
dem Cæsarem Augustum, post Lentulū
Coss. Domitianus Imp. de Dacis & Cat-
tis bis triumphum duxit: Traianus gētes
illas

Lib. 8. cap. 33
Lib. 1. cap. 20

illas penitus in potestatem Romanorum, atque in prouinciam redegit: quumque occisis Romanorum præfidiis, totum robur, omnesque vires, collecto copioso milite, in Romanorum fines intendissent Galieno Imp. Aurelianus denique Imperator & rebelles illos patria exturbauit, & colonos illic Romanos collocauit, auctore Ruffo, anno plus minus cclxx. Dionys. Pont. Max.

Erat verò Val. Aurelianus Dacia Ripensi oriundus, quod adnotat Eutrop. Ceterum fuisse ipsos milites non rarò Christianos, cum Thebæorum militum Dioclet. & Maxim. A. A. tum M. Aurelij Antonini legionum Christianarum (quæ fulmineæ & igniferæ fuerunt appellatæ) exemplisque Processi, Martiniani, infinitorumque aliorum exploratum habemus. Georg. Cedrenus asserit illos M. Aurelij milites legionis Melitenæ fuisse.

Tridentini statim sub tempora apostolorum & fidē & fidei antistites mihi habuisse videntur. Abundantius profecto episcopus Tridentinus vnà cum S. Ambrosio Mediolanensi, & Philastrio Brixiensi, Concilio Aquilegiensi interfuisse

F 3 legitur

Vide Euseb. in Chro. Volat. lib. 8. Geograph. Niceph. lib. 3. cap. 23. Oros. lib. 7. cap. 10.

Meminit Iustin. Mart. Apolo. 2. Tertul. apo. cap. 5. & lib. ad Scapul. Euseb. lib. 5. eccl. hist. cap. 5. Oros. lib. 7. cap. 15. Dion Nicæ. Jul. Capitolin.

86 CONVERSIONIS GENTIUM
legitur Pont. Max. Damaso, Gratia. Va-
lentina. Theodo. seniore Imppp. A. A. A.
anno, & quod excurrit, cclxiiij.

Al. Nectarii. Pictavienses, al. Pictabionēses, religio-
nis Christianæ catechistam pariterque
præsulem sunt consecuti S. Victorinum
natione Græcum, circa annum cclxxxij.
Imp. Probo & Caro. vti legere est apud
S. Hiero. in Catal. Petrum de Natal. lib.
x. cap. xij. in Catal. Sanct. Democh.

Iberi siue Iberes Armeniae citerioris
populi ad Pontum Euxinum, primū per
captivam mulierculam quandam Chri-
sto dicatam, inde per prædicationē S. Pa-
triciij fidem ambierunt, & deleta idolo-
mania Christo ecclesias nuncuparunt, &
vota ardentissima Constantino Mag. A.
Marco Pont. Max. anno, & quod excut-
rit, cccxxxv. id quod habent Ruffin. lib. j.
cap. x. Niceph. Call. lib. viij. cap. xxxiiij. So-
crat. lib. j. cap. xx. Sozome. lib. ij. cap. vj. &
seq. Theodorit. lib. j. cap. xxij. Sigebert. in
Chronic. Est elegans admodum historia,
quomodo rege & reginā ad fidem con-
uersis, vniuersus populus in eandem sen-
tentiam conspirarit, iuxta illud Claudia-
ni poëtae;

Regis

Regis ad exemplum totus componitur orbis.

Illudque Plinij Nepotis: Vita principis censura est, eaque perpetua, ad hanc dirigimur, ad hanc conuertimur.

Eodem profus æuo Indi interiores fidem Christianam sunt amplexati, auctore S. Athanasio Alexandrino, Apostolis Meropio & Metrodoro Philosophis, Frumentio & Adefio Episcopis, quod scribunt Ruff. lib. j. cap. ix. Socrat. lib. j. cap. xix. Theodorit. lib. j. cap. xxij. Niceph. lib. viij. cap. xxxv. & sequent. Putat Niceph. hanc Indorum nationem ex Abraham & Cetura prognatam, regionemque eam esse, quam Græci magnam & felicem Arabiam dicunt: eius autem fines ad extremum Oceanum pertingere, cuius vrbs Metropolis est Sabba. Hinc fama est, percrebuitque opinio, reginam illam Austri ad Salomonem venisse, vnde neque à S. Thoma neque Bartholomæo aut alio quopiam Indiam hanc penerratam arbitratur Niceph. Affirmat verò eodem Constantino Imp. Armenios iuxta & Persas, aliasque gentes complures euangelium recepisse. Edicto nanque publico iusserat Constan-

Hist. Trip.
lib. 3. cap. 20
& sequent.

3. Reg. 10.
Matth. 12.

In Chro. & vi
ta Cōflācini.

tinus, teste Euseb. & Gentilium templa
passim euerti, & simulacra dirui, nomini-
que Christiano & fidei ecclesias sacrari.

Al. Alarico.

Saraceni & Ismaelite & Gothi, illi qui-
dem regina Mania, hi autē regibus Phri-
tigerno & *Athanarico, Christum sapere
cœperūt Damaso Pont. Max. Valētina-
no j. & Valente fratre A. A. anno, & quod
excurrit, cccclxx. Et initio certē Gothi in
Orthodoxia instituti sunt ab Vlphila Go-
thorum episcopo: lapsi verò sunt in Aria-
nismum ignorantia potius quàm malitia,
auctore Valente Imp. qui vt erat ab Eu-
doxio Arianorum episcopo baptizatus,
Arianorum semper partes agebat; & Go-
this flagitantibus sacerdotes ac episcopos
dedit Eudoxiū & Arianos alios. Sarace-
ni autem non admiserunt nisi Catholi-
cos; neque Moses eremita eorum primus
episcopus passus est, se à Lucio Ariano,
vel alio quopiam non Catholico conse-
crari: vti produnt Socrat. lib. iij. cap.
xxxiiij. & sequent. Theodorit. lib. iij. cap.
xxij. & seq. Sozome. lib. vj. cap. xxxvij. &
seq. Niceph. Call. lib. xj. cap. xlvj. & seq.
Iornand. de rebus Geticis, Abbas Vrsper-
gens. Paul. Oros. lib. vij. cap. xxxiiij. P. Dia-
co.

co. lib. j. Cassiodor. hist. Trip. lib. viij. cap. xiiij.

Iudæi in Creta à pseudopropheta, qui sese Moſen mentiebatur, miris artibus deluſi, ſuperſtitioni nūcio remiſſo, Chriſti fidei ſe ſubdidere, * Syricio (ni fallor) Al. Vriſino. Pont. Max. Valentinia. j. & Theodoſ. ſeniore A. A. anno, & quod excurrit, ccc. lxxxviiij. Vt eſt apud Socrat. lib. vij. cap. xxxviiij.

Eodem tempore Burgundi ſiue Burgundiones, Teutones, Scythæ, alia occasione, eâdem tamen Dei Opt. Max. prouidentia optimè res mortalium diſpenſantis, & (vt verbis S. Auguſtini utar) ſæpe, imò ſemper, ex malis hominū ſeu voluntatibus, ſeu actis, boni quippiam elicientis, Chriſtiana religionis facti ſunt candidati atque tyrones. Quum enim eſſent ferme omnes fabri lignarij, hacque arte victum quærerent, cætera ignaui & ſocordes proriſus, inertiq; ocio dediti, ab Hunnis ſedibus pulſi, tranſito Rheno, in Gallis cis vltraque Rhodanum conſederunt, vnde etiam Gallia Lugdunenſis dicuntur. Sortiti ſunt verò nomen à Burgis & Vicis quos habitabant. Quum verò

Anno 385.
ſecundum
Ado. Vienneſ.
nenſ.

90 CONVERSIONIS GENTIUM
desperarent de coloniis patriis recuperan-
dis, à Gallis Episcopos petūt, seseq; Chri-
sto nomina dare velle profiterentur. Fre-
quenti siquidem relatu didicerant Ro-
manorum Deum seu Christianorum suis
cultoribus præsidio esse, atque ita sacro
fonte lustrati fidem Christianam hacte-
nus sunt complexi, tenentque & obser-
uant enixissimè, præsertim in comitatu ac
ditione regis Catholici D. Philippi. Edi-
tus tamen est nuper doctissimus liber in
Ducatu Burgundiæ, & à senatu Regio,
quod Parlamentum vocant, Regi Gall.
exhibitus, de vnica fide & religione, ad-
uersus vagam hærescōn licentiam cum
totius Galliæ exitio, nescio quo fato, quã-
ue Numinis ira concessam. Habuerunt
item apostolos præposteros, Arianos (in-
quam) testibus Grego. Turo. Aimoin. A-
don. Viennens. aliisque nonnullis, Valen-
te Imp. fortè ita obstetricante, suisq; Aria-
nis patrocinate. Verùm demum Cele-
stino Pont. Max. Honor. & Theodo. Iu-
niore A. A. anno plus minus cccxx. ac-
curatè sunt orthodoxiæ vèdicati S. Fride-
lini Hiberniæ iuxtà ac Scotiæ regis filij
religiosissimi mortaliū, discipulorumque
(nisi

Lib. 2. hist.
Chroni. de
sex. et a.

(nisi me fallit opinio) industria. Fuit certè
 D. Claudius tertius Archiepiscopus Bi-
 suntinus in Concilio Epannensi, Gelas. j.
 Pont. Max. anno cccxc. plus minus, &
 D. Nicetius secūdus archiepiscopus eius-
 dem sedis in Synodo Valentina Gallix,
 Damaso Pōt. Max. anno, & quod est am-
 plius, cclxxij. Primus autē archiepisco-
 pus Bisuntij fuit Anthidius anno plus mi-
 nus, cc. Scribunt porrò historici Burgun-
 dos, fretos fide percepta, redintegrasse in
 Hunnos bellum, atque ita diuina virtute
 hostibus superiores euasisse, multamque
 eis cladē intulisse. Vide mihi Paul. Oros.
 Cassiod. P. Diacon. lib. j. Hiero. & Prosp.
 Niceph. Call. Socrat. Volaterran. lib. iij.
 Geograph. Lazium in præfat. de migrat.
 Gent.

Hunni, al. Chuni, qui & Saberi & Aua-
 res, al. Abares, è Caspiis mōtibus Albanis
 que ac Caucasii rupibus, quibus diu olim
 Alexander Mag. eos, tanquam feras, im-
 manesque beluas, velut cauea concludere
 rat, tempore Valentiniani. j. A. erumpen-
 tes, numerosissimo pugnatorum exami-
 ne, id quod Hiero. quoque memorat epist.
 ad Oceanū, totāque penè Europā depopu-
 labundi

Lib. 7. cap.
 32. hist. Trip.
 lib. 12. cap. 4.
 de Valenti-
 nia. in Chro-
 nic.
 Lib. 14. hist.
 cap. 40.
 Lib. 7. cap. 30
 de Callia
 Narbonens.

92 CONVERSIONIS GENTIVM
depopulabundi peruagati Attila & Buda
fratribus ducibus: deniq; Christianorum
mansuetudine deliniti, & consuetudine
humanioris vitæ ac sanctorum virorū mi-
raculis permoti, in Christianam religionē
transierunt, cum primis Theotimo To-
mitano in Scythia episcopo Scythia apo-
stolo, deinde D. Io. Chrysoftho rerum
fatagente: vti scriptis mandauit Niceph.
Call. tametsi hos quoque Arianismo ma-
culatos inquit, & Ioannis Chrysofth. ope-
ra ad sanam doctrinam reuocatos anno,
& quod excurrit, cccc. Arcad. & Honor.
Impp. A. A. Innocent. Pont. Max. Idemq;
Nicephorus prosequitur, quàm acriter,
pro officio, S. Ioannes Chrysofth. inuectus
sit in Ganiem Scytham ducē Arianæ fa-
ctionis, apud principes Augustos pro tem-
plis Arianis restituendis agentem, eamq;
ob causam perduellionem meditantem,
qua interit tandem. Iustinianus quoque
A. Hunnis, Alanis, Abasagis, Zecchis, a-
liisq; circa Tanaim, Mæotidem, & Pon-
tum Euxinum populis episcopos dedit,
auctore Nicepho. lib. xvij. cap. xij. Eutro-
dio. Romæ quartum conuentus habiti
inter Iudæos & Christianos super fide &
reli-

Lib. 12. cap.
45. & lib. 13.
cap. 3. 4. 5. 6.
& seq.

Lib. 2. de bel.
Pers. §. de
Iustiniano.

religione, præsentibus AA. Constantino Mag. & Helena matre. Denique Iudæi rationibus probationibusque Syluestri, tum miraculis, huc adducti sunt, ut in sententiam Syluestri concedentes, pedibusque eius prouoluti sese Christianorum albo ascribi, suscepto Baptismi Sacramento, sponte permiserint, auctore Niceph. Call. lib. vij. cap. xxxvj.

Turcæ grauißima peste omniaque depopulante laborantes in Perfide, edocti à Christianis stigmaticas cruces liquato atramento frontibus impressere, hacque ratione euadentes luem, vel inuiti coacti sunt Christo salutem acceptam ferre anno plus minus v. lxxx. Mauricio Imp. Grego. Papa: cuius item & precibus meritisque, tum diligentia, impendioque Armeni, Gothi, Angli, aliique & alij dudum schismatici, ad vnionem Catholicæ fidei coierunt; uti reperire est apud Niceph. Call. lib. xvij. cap. xx. Matth. Palm. in Chro. V. Bed. lib. j. hist. Angl. cap. xxij. & in vita S. Gregorij.

Similiter* Vandali, Sueui, Alani, Gepida, Heruli, Quadi, Fræci, aliique Germani, ac Barbari, Gothis, Hunnis, Burgundionibus,

Al. Vindelici
sive Vindelici.

94 CONVERSIONIS GENTIUM
nibus, Longobardis & cæteris populis Scythicis permisti, alias atque alias in Christianorum ditionem & Romanorum fines facientes impressiones, tametsi omnes primū Christiani nominis osiores infensissimiq̄ue hostes fuerint, mirisq̄; modis ecclesiam fidemq̄; Christianam in angustum redegerint; postremò tamen, partim Valentin. j. & Theodosio. A. A. temporibus, ac deinceps, partim Iustino, Iustiniano & Carolo Magno A. A. A. initio sane Arianismo, demū Catholicismo sunt asserti; & Vandali quidem apud Mauritanos reliquosq̄ue Africanos, Suevi apud Lusitanos, Franci apud Gallos, Gotthi apud Hispanos, Burgundi apud Narbonenses, Longobardi apud Italos magna, ne totius dicam, nobilitatis fundamenta iecerunt: denique quemadmodum ibidē sedes, ita & fidei integritatem receperūt, cū populi Christiani passim pietate, rum sacerdotum & episcoporum eruditione pariter & signis miraculisq̄ue permoti, id quod historicis quàm probatissimum est, neque paucis, neque infimis, Victor. Vticens. Procop. Cæsar. Jornand. P. Oros. P. Diac. Niceph. Call. Blond. Flau. Raph. Vola-

Volaterran. Micha. Rit. Atque ita Gentiū
 migrationes, quas accuratissimè perscri-
 bunt præter alios Vvolfgang. Laz. Blond.
 Fla. Volaterr. neq; ipsis Barbaris incom-
 modæ, neque ecclesiæ Christianæ fuere
 inutiles. Per eas cum boni probati, tū ma-
 li Christiani seu castigati, seu castigatio-
 ne emendati sunt, vti libris xxij. D. Au-
 gust. P. Orosius libris septem, Saluianus
 Massiliensis octo libris demonstrant luce
 clarius meridiana. Demum eadem Dei
 Opt. Max. prouidentia, & fides Christia-
 na ad barbaras quasque nationes, vti di-
 ximus, prorogata est, & secundum Pro-
 phetarum oracula, qui erant procul & to-
 to orbe à Deo errantes & alieni, facti sunt
 propè: quibusq; olim dicebatur, Non po-
 pulus meus vos, &, non misericordiam
 consecuti, repētè facti sunt filij Dei. Quā
 diligentem interim illis conuertendis &
 ad sanam mentem reuocandis nauarint
 operam Episcopi passim, Eugenius & alij
 in Africa, & vtraque Mauritania ac Nu-
 midia; Leander Hispalensis, Isidorus, Ar-
 cadius, Probus, Pascasius, & Euty chius in
 Hispania; Lupus Trecentis, aliiq; in Gal-
 lia; Paulinus Nolanus, cæteri que in Ita-
 lia,

Ofc. 1. 2.
 Rom. 9. 10.
 & seq.
 Deut. 32.
 1. Pet. 2.

96 CONVERSIONIS GENTIUM
lia, annalibus adnotatum est. Quantum
laboris impenderit S. Grego. Papa, redu-
cendis ab Arianorum opinionibus Lon-
gobardis; quantopere Fulgentius * Car-
thaginensis episcopus studuerit demul-
cendis Vandalis; quantum sudarint Boë-
thius, Symmachus, Cassiodorus instituē-
dis Gothis, & alij aliq̄ue aliis & aliis, ali-
bi & alibi, eorum scripta abundè testatur.
Ante tempora Gregorij Mag. fuit item S.
Barbatus episcopus Beneuentanus, qui
Longobardos pridem baptismo, Christi-
q̄ue fidei nuncupatos, & partim in hære-
sim, partim ad idololatriam prolapsos,
pleniùs solidiusq̄ue religione Christiana
imbuit, Iustino ij. Imp. Ioan. Pöt. Max. an-
no plus minus v. lxxvj.

Al. Ruspēsis.

Perfæ sæpe receperunt fidem, sæpe ab
ea descuerūt. Equidem tēporibus aposto-
lorum fidei illos inauguros fuisse dudū
diximus. Iterum Cōstantino Mag. A. eos
vnà cum Iberis, Indis, aliisq̄; populis, Au-
gusti studio fidem percepisse, aut certè
principis Constantini præsidio in ea sibi
fatis constituisse, historiis liquidum est. Nā
quū * Sapor eorum rex innumeros Chri-
stianos gladio perpetuò cædi iuberet,
adeo

Al. Sapore.

adeò vt vno Parasceues ac Passionis Christi die sedecim hominum millia variis tormentis esse sublata memorentur, Constantinus Mag. vt non rarò aliàs, quum literis nihil apud Saporem promoueret, hac vna de caussa bellum ei indicit. Vide mihi Sozome. lib. ij. cap. xj. Niceph. Call. lib. viij. cap. xxxvij. Cassiod. hist. Trip. lib. ij. cap. j. & seq. Theodorit. lib. j. & ij. hist. & lib. Philotheos, vbi illius sanctissimi & apostolici prorsus viri Iacobi episcopi Nisibini in Persia meminit, id temporis ibidem apostoli, Gennad. Sempro. Pallad. Simeon. Metaphrast.

Nice. lib. 8.
cap. 14. & lib.
15. cap. 22.

Denuò autem Persæ ad fidem redierunt Marutha Mesopotamiæ & * Ablate Persidis episcopis, Magis oppidò quã reluctantibus, Theodo. Iuniore & Valètin. ij. A. A. Innocent. j. Pont. Max. anno, & quod excurrit, ccccxij. quod habet Prosp. in Chronic. Niceph. Call. lib. xiiij. cap. xvij. Socrat. lib. vj. cap. 8. Sigebertus, Hist. Trip. lib. xj. cap. 8. Ioannes episcopus Persidis fuit in Concilio Nice. j. Obiit quoq; Sapor quidam rex Persarum martyrium, vnà cū Largo, Smaragdo & aliis, Dioclet. & Max. Impp. A. A. qui eousque in fidē

Al. Abdia
vel Abda.

G Christia-

98 CONVERSIONIS GENTIVM
Christianam ferociebant, vt vno Soterio-
rum die omnes vbique ecclesias (id quod
egregiè hercle imitati videntur Guesij
nostri) dirui mandarint, quæ vix nouen-
nio restaurari quiuerint: restauratas verò
fuisse & augustiores & splendidiores, te-
stimonium est zeli & Persarum atq; So-
phorum in Deum pietatis; vti scribit Ni-
ceph. Call. lib. xiiij. ec. hist. cap. xx. & Eu-
seb. Cæs. lib. viij. cap. ij.

Al. Manicheo

Saraceni iterum Alamúdarō principe
gregi Christiꝫ; ouili ascripti sunt Anasta-
sio J. Imp. * Ariano, Hormisda Pont. Max.
anno aut circiter cccxc. Neque hic præ-
termittendum, quòd cùm Seuerus epi-
scopus Antiochenus à fide Apostata eis
vellet suæ sectæ episcopos destinare, Deo
consilium euertente, orthodoxi & Chal-
cedonensis Synodi assertores illis sint da-
ti: quod refert Theodorus Lector lib. ij.
Eodem tempore Immerinos, Persis tri-
butarios, & hætenus Gẽtiles aut Iudæos,
fidem & episcopos accepisse asseuerat, &
sanguine iunctos illi Regina Austriacæ,
de qua superius actum est.

*Vide de in-
cep's Irenic.
Gasp. Bruff.*

Vindelicos, Pannonios, Noricos, Ru-
gos, Rhetios Viennenses Austriæ, aliosq;
circa

circa populos, Attilæ Hunnorum & Odoacris Italiae regis ætate, Seuerino apostolum agere, ad Christum eiusque religionem vocatos comperio, Theodo. ij. & Valentin. iij. A. A. Pont. Max. Celestino, anno, & quod excurrit, cccxx. Erat autem Seuerinus ille origine Afer, primò monachus, deinde Rauennatensium episcopus. Eius vitam descripsit D. Eugippus illi contemporaneus.

Contract. Sebast. Muster. Albert. Crantz. Demochar. Vvolfgang. Laz.

Ergonia, Vindonissa, Constantia statim post tempora Constantini Mag. fidei religionisque Christianæ ministros habuere S. Paternum, Landonē, & eius scholæ alios, anno plus minus (quod semper addiderim propter scriptorum varietatē) cccxx. fuit autem primus Vindonissensium, idemque Constantiensium episcopus S. Paternus; aut, vt alij volunt, anno cc. Zepherino Pōt. Max. Antonino Caracalla Imp. Seueri Imp. filio. Nōnulli Churiensium, Bauarorum, ac Rhetiorum apostolum fuisse Lucium presbyterum mart. contendunt; alij Simonem Cyrenensem patrem Alexandri & Rufi crucis cū Christo baiulatorem: quidam Lucium quendam alium: nam multi Lucij fuerunt.

G 2

quic-

100 CONVERSIONIS GENTIVM
quicquid de nomine sit, apostoli siue præ-
conis euangelici istuc verum est, Auguste
& alibi apud Vindelicos Christi euange-
lium fuisse deprædicatum, primumque
Vindelicorum & Augustanorum prælu-
lem extitisse S. Sosimum, qui & Diony-
sius, S. Narcissi patriarchæ Hierosolymi-
tani discipulum, anno plus minus cc. xc.
Pont. Max. Marcellino. sunt graues au-
ctores.

Verū hi duo
libri Callisti
desiderantur.

Bulgari Scythæ, inter Danubium siue
Istrum & Pontum Euxinum, confidetes,
Serbi, Bosnenses, Rascij Croatæ, Illyrij,
Dalmatæ, aliique Sclauj, quanuis anno
viiij. xl. Nicolao Pont. Max. Michaële &
Theodora matre AA. Orientis, Lothario
Imp. Occidentis, opera S. Ioannicij Mag.
Methodij atque Cyrilli episcoporum,
quod habent Blond. Fla. Deca. ij. lib. ij.
Mart. Chromer. Regino, Volaterr. in hist.
Imp. Constant. & lib. viij. Geograph. & de
Mæsia. Niceph. Call. lib. xxij. & xxij. ta-
met si inquam id temporis ad fidem ve-
nisse videantur, & quidem animis ita fer-
uentibus, vt Bulgariæ Rex abdicato re-
gno monasticen sit professus, Sueropilus
Rex Dalmatarum ad baptismum con-
uolarit,

uolarit, de schismate tantum ad orthodoxiam reuersi modò sunt intelligendi; sicut & Ruteni qui Leone vj. Imp. Adriano ij. Pót. Max. anno viij. lxxix. Omnes siquidem isti diu olim vnà cum Pannoniis, Dacis seu Danis, Mæsiis, Macedonibus, Thracibus aliisque vicinis gentibus religionem Christianã percepisse aut ab ipsissimis apostolis, eorumve discipulis existimandi sunt. Et de Dalmaris, Illyriisque ex diuinis literis cõstat; de Pannoniis vero ex vetustissimis quibusq; Synodis Nicæ. j. & aliis.

Churiensium primus præsul fuisse traditur Azimo qui interfuit Synodo iiii. ccc. Chalcedonensi, Leone j. Pont. Max. Democh. Marciano A. anno, & quod excurrit, cccc. lii. Nemetum atque Spirensium dudum ad fidem vocatorum primus antistes fuit Al. Iesus. ^{*}Thessis, Vangionum & Vvormaciensium Victor, qui affuere Concilio Agrippinensi j. anno cccxxxvij. Iulio Pont. Max. Constantino M. A. id quod ex Synodo illa & Chronicis Hiero. & Democh. & Gaspar. Bruffsch. perspicuũ est, vt reliquos transeã. Scandia siue Scãdinauia tribus amplissimis potentissimisq; regnis distincta Gothia,

102 CONVERSIONIS GENTIVM
thia, Suecia, siue Sueonia, ac Noruegia, a-
pud Hyperboreos extremosque Septen-
trionales, primum quidem euangelij gu-
stú percepit tenuiter, Valeriano ac Publ.
Licinio Galieno, & deinceps Valente
Imppp. id est ab anno cclvj. & cclxxix. si-
cut & Dania citerior & Saxonia, deinde
iterum apostolos naçta est Iustino ij. A. Io-
an. ij. Pont. Max. anno, & quod excurrit,
v. lx. eodem quo tempore Longobardi,
relictis sedibus propriis, exteras que fierunt,
Italiamque sunt ingressi, sollicitati à Na-
fete Eunuchò, iniuria à Sophia Iustini
Imp. vxore affecto: quam historiam com-
plures referunt. Eam verò religioné isthuc
seruatam absque labe, vsque ad M. Lu-
theri, orbis Christiani contagionis pesti-
lentissimæ ætatem, locuples testis est Io-
annes Mag. Gothorum archiepiscopus
Olai Mag. nepos, in præfat. hist. cap. iij.
Matth. Palmer. in Chro. Nicepho. Call.
lib. viij. cap. xxxiij. Magnam diligètemque
operam commodarunt ei regno in fide
retinendo S. Sigfridus episcopus Eborac-
censis, & Olaus rex Noruegiæ, cuius Cræ-
zius mentioné facit. Alibi quoque Ioan.
Mag. Gothicus scribit, vti & Crantz. Go-
thiam

Lib. 4. cap. 31
& lib. 17.
cap. 1.

thiam Christi militiæ ascriptam fuisse, cū rerum potiretur Carolus Mag. A Profecto Gothos Valente Imp. Arianismum hausisse, Socrate, Sozome. & aliis testibus antea probatum est. Quum enim Gothi Hunniq̄ue mutuis dissidiis & simultatibus confligerent, & Gothos Valens sibi vellet demereri, legiones Thraciæ eis auxiliares misit: quamobrem obtenta victoria beneficium officio recompensare (vt apparebat) volentes, sese Imperatori militaturos spondent, episcopos Christianos petunt, vti diximus; demum ad ingeniū redeunt, Thraciam inuadūt, Valenti inermi & absque milite bellū inferunt, eumq̄ue in casa repertum exurunt: & certè istuc nemo inficiabitur, Theophilū Metropolitanum archiepiscopum Gothiæ Syluestro Pont. Max. Constantino M. Imp. affuisse Concilio Niceno j.

Saxonia reliquaq̄ue Germania iugum Domini suaue subierunt Sergio j. Pont. Max. Iustiniano j. A. apostolis S. Vvillebrordo Britanno, Vvilfrido Lindefamensi episcopo, Vvulfranno Senonensi, Vvilehado Anglosaxone, Echberto Eboraecēsi episcopo F. Eadberti Nordhumbrorū

G 4 regis,

1
104 CONVERSIONIS GENTIVM
regis, vti apud Reginonem, Marcellinum
hist. Vvillebrordi discipulum, nostrumq;
Surium legere est, anno, & quod excu-
rit, cccccxxviiij.

Fridolinus Scotiæ atque Hiberniæ re-
gis filius post, vtorum causa, multas pera-
gratas provincias (vti cum primis religio-
sissime fieri solet) in Galliis primū apud
Pictauos S. Hilario episcopo, postea ad
Belgas diuertens prope Mosellam, vnā
cum Leodegario Franco; inde Argenti-
nā, Churiā, Rhetiam, Burgūdiam, Basileā
pertrāsens ad Sequanos tractū Rheni fe-
cutus euangelium passim diuulgat, ce-
nobita extruit, sacra fana ædificat, anno
plus minus cccxl. Vixisse scribitur vsque
ad S. Remigij Rhemensium episcopi &
Clodouæi primi Christianissimi Franco-
rum regis tempora. Et certè quemadmo-
dum persecuciones sæpe fuerunt causa,
cur multi huc illuc in peregrinas regio-
nes fugerint, & ad exteris euangelicam
fidem deportarint; ita crebrò (præsertim
Scoti, Angli, siue Britanni) olim dum aut
terram sanctam, quam dicimus, aut apo-
stolorum limina visiterunt, passim euan-
gelio prædicando seruiebant. Sic vtroque
tem-

tempore & pacis & belli, Deus, quia omnipotens est, potest; quia bonus est, vult; quia prudens est, nouit bene vti: quod sæpenumero repetit D. Augustinus.

Frisia, Saxonia citerior, *Vvestphalia, Si-
cambria seu Nufia quæ nunc Geldria, Cli-
uia, Iuliacum siue Menapium, totus ager
Traiectensis qui Rheno alluitur, Betua
siue Batua, olim Bataua quæ nunc Hol-
landia, Vvalachria Mattiacorum, quos
vocat Strabo & Cor. Tacit. quæ iam Ze-
landia appellatur; omnes, in quâ, hæ pro-
uinciæ fide Christi illustratæ sunt, com-
modante suam operam S. Vvillebrordo,
Lebuino, Vverentfrido, Luitberto, aliisq;
eius farinae viris religiosissimis, qui, Saxo-
nibus siue Anglis, quos diximus superius,
Britanniam deuastantibus, immanemq;
in Christianos tyrannidem exercentibus,
verso solo, patriaque exulantes, huc sese
receperunt, Sergio Pont. Max. Iustiniano
j. A. & Pippino Frâco imperantibus, anno
plus minus v. xl. vti ex Albert. Crantz.
Marcellino S. Vvillebrordi contuberna-
li, Vsuardo in suo Martyrologio mani-
festum est. Primus Traiecti ad Rhenum
antistes fuit S. Vvillebrordus, Iuliacensiu

Al. Vvestphal
lia, id est occi
dentalis Gal
lia.

106 CONVERSIONIS GENTIUM
verò multò pòst anno circiter m. cxi. S. Adelbertus, quod adnotant Seb. Munster. & Democh. Bataui à Cattis, Cerusiis & Ligiis Hungariæ, Pannoniæque populis originem ducere, quibusdam putantur: & sanè Cattuicus siue Catorum vicus apud Hagam Comitum, in ripa Oceani Britannici in Batauis non paruo est argumento ad faciendam fidem eius rei quam dicimus, præter alia vetustatis monumenta plurima quæ isthic visuntur.

Lupold.
cap. 2.

Frisones nanque & Saxones multò antè quoque apostolos accepisse S. Hildegarium & socios Clodoueo Francorum primo rege Christianiss. Anastasio Imp. Symmacho Pont. Max. apud Regino. reperire est. Demum iisdem apostolus adeoque & martyr isthic consecratus est S. Bonifacius Maguntinus episcopus.

Nauarram, Pompeopolim nunc Pamplonam, Vascones qui ad radices Pyrenæorum montium habitant, gentem effera, & plusquàm barbaram, olim vnà quidem cum reliqua Gallia Christum vtrumque didicisse non ambigo: S. Amandum verò ad mansuetioris vitæ consuetudinem reduxisse; sicut & Sclauos vltra

tra Danubium; auctor est D. Milo monachus S. Amandi, anno, & quod excurrit, vij. lx.

Flandriam, *Brabantiam, siue, vt olim, Al. Brabantiam, Mempiscum, Ambactos, Bennuos, Aduaticos, Ambuaritos, reliquosque Belgas, vt erant ditionis Gallicanae, praeter eos quos memorauimus, religiosissimos mortales adeptos esse apostolos ex Francorum regum stemmate, ita accipe. *Hilderico Al. Childerico rege cum ob inertiam, tum luxuriam, aliaque vitia hac dignitate indigna, regno exuto, & monasterio mancipato, Pippinus, maior domus, omnium calculis, suffragiisque, surrogatus, & ab Zacharia Pont. Max. confirmatus est, cum ob res domi militiaeque fortiter gestas, tum ob studium religionis Christianae, teste D. Lupoldo (in aureo illo libello De zelo veterum principum Germ.) Adone Viennens. aliisque plurimis, anno plus minus vij. x. Is uxorem Bertam Heraclij Imperatoris Constantinopolitani filiam duxit, ex eaque Carolum Mag. suscitauit, siquid Vincentio tribuendum est. Soror illi fuit Amelberga nupta Comiti Brabantensi *Vvitero. hinc numerosa eaque sanctissima In Speculo hist. Al. Arnulpho. soboles

Al. Arnoldus soboles nata est, Emebertinus Camera-
censium, * Arnulphus Metensium præsu-
les fratres, S. Gudula, Reinildis & Pha-
Al. Amelberg raildis germanæ sorores. * Amelburgæ so-
ror fuit S. Gertrudis quæ apud Niuellens-
ses sacrarum Vestalium Monasticen in-
stituit: Pharaildis Gandauum dedicauit,
suisq; virtutibus celebrauit: Aldegúdis &
Vvaldetrudis neptes, quarum hæc Montes;
S. Gudula agrum Aloftensem consecrauit.
Ná quum prope Aloftum in pomæriis sub-
urbanis, apud pagum Mortzellanum, suum O-
ratoriū eremitico more & ædiculam habe-
ret, stupeda ibi sanctimonia claruit, mul-
tisq; signis: demum etiam in vico Ham vita
functa est. Illic Carolus Mag. A. Imp. de-
posito diademate Deum Opt. Max. ad me-
moriã S. Gudulæ adorauit, soluit vota, im-
plorauit eius fidem opemq;. Postremò mo-
nasterium illic Virginum Deo dicatarum insti-
tuit atq; dotauit, quod Nordmannis Da-
nisq;, irruptionem in Belgium facientibus,
deuastatum, à Ludouico pio Caroli
Mag. filio instauratum auctumque est.

Aloftanus comitatus, ille, ditissimus
agri (habet enim sub se ciuitates tres, pa-
gos vastissimos opulentissimosque lxxij.
adco-

adeoque ipsi Cameraco iura dicit, alio-
 qui Imperiali & liberæ ciuitati, imò quâ
 sibi hoc tantum titulo asseruit Carolus
 Quint. A. quòd Alosto principaretur) eu-
 angelij præconem, cum primis S. Aman-
 dum, deinde eius in fide alumnum S. Vrs-
 marum habuit, anno, & quod excurrit,
 vj. lxxvij. Iustinia. Imp. Leone iij. Pont.
 Max. Habebat sacrâ casulam & tuguriû
 ad mœnia S. Vrsmarus, vbi postea cœno-
 bium S. Vrsmaro initio, deinde S. Guiel-
 mo est nuncupatum: id quod à Nordmâ-
 nis item exustum dirutumq; fuit, & intra
 muros deniq; transpositû; vti in archiuis
 eius cœnobij memini me legere puerû.

Gandauensibus, Brugenibus, cæteris-
 que seu Flandris, seu Brabantis eodem
 tēpore à S. Amando, Bertulpho, * Allou- Al. Leuino.
 no, siue Bauone, Louato, Bertino, Flore-
 berto, Andrea, Ioanne, Humberto, Mau-
 ronto, aliisque S. Amâdi collegis, depræ-
 dicatum est. Neque mihi hic est omitten-
 dum, S. Amandum, more apostolico, infi-
 nitas virgines passim sacro velamine a-
 micuiisse, ac ecclesias fundauisse, discipu-
 losq; eius deinceps plurimas, ordinisque
 S. Benedicti (qui tum in primo flore erat)
 mona-

IIO CONVERSIONIS GENTIVM
monasteria non pauca, vti ex Milone, Su-
rio, & cœnobarũ archiuus, satis superq;
probatum est. Collegæ S. Amandi fuere
Arbogastes & Pyrminius Angli. Antuer-
pia atque Mechlinia tunc vici, hoc ma-
gis mihi probantur, aut ab episcopis, Ca-
meracensi Emebertino, & Metensi Ar-
niulpho fratre germano, aut ab ipso S. A-
mando fidem religionemq; Christianã
didicisse, quo magis Tamisia media inter
vtrunque pagum fuit, vbi Amelbergam
finem vitæ fecisse, & sepulturæ locũ de-
legisse manifestum est. tametsi Mechli-
nienses insertos Christo S. Rumoldo epi-
scopo auctore Dauidis Scotiæ regis filio
circa annum, & quod excurrit, vj. Dago-
berto ij. Francorum rege, Pippino duce
ac maiore domus, sicut & Lirenses Gom-
maro comite S. Rumoldi familiari rerũ
satagente (quem alij è Britannia, alij ex
Pippini genere oriundum faciunt) certo
certius sit. Neque id temporis hîc, id est,
in Belgio, fidei religionisq; seriem ceu
filium cœpisse telãve cultus Christiani
(vt ita dicam) adduci possum vt credam,
quum vel ex Philippici, vel Anastasij ij.
vel profectò Leonis ij. Hauri literis, circu-
lari-

Thempic.

laribusque edictis, iconomachiam passim in Belgio exertam fuisse sub eadem tempora, & istoc nomine & abbates & episcopos aliosque pietatis Catholicæ studiosos mortē obiisse, Christ. Massæus, Meyer. aliique affirmant.

Augustalis ac palatina Bruxella S. Gauricum tanquam suæ fidei pædotriben, & archididasculum colit, S. Amandi fidum in agro Dominico excolendo Achaten. vnde & vetustissimum totius vrbis templum eius nomini est dicatum. Floruit, si historiæ fides habenda est, anno cccccclxix.

Præcipuum est (vt sic loquar) maximeque demonstratiuum argumentū, quod me monet, quo autem per vniuersum Belgium, potissimum à tempore Clodouei anno cccclxxxv. ac inde hætenus Rēpub. Christianam accuratissimè fuisse ordinatam, ecclesiæ Hierarchias elegantissimè compositas, fidem religionemque adamussim obseruatam, quod Clodoueus tot tantisque conatibus, ac deinde Carolus Martellus, Pippinus, Carolus Mag. zelo religionis Gothos, aliosque Barbaros Italia, Saracenos Hispania exturbarunt.

barunt.

112 CONVERSIONIS GENTIUM
barint. id quod produnt Grego. Turo. A-
do Vien. Regin. Gagui. Aimoin. Turpin.
Lupold. Sigebert. Neque mihi persuade-
ri sinam religiosissimos mortales illos tan-
tùm ab rebus suis ocij habuisse aliena vt
curarent, sua negligenter, nisi iam tunc
hic esset bene cultus ager, nisi prius pro-
prio priuatoque horto zizania quæq; no-
xia demessuissent.

Vide Seb. Mü-
ster. Gasp.
Bruffsch.
Anton. De-
moch. Lau-
rent. Franc.
Matth. Pal-
mer. Sigebert.

Vvertzēburgensium ac Herbipolensium
primus antistes sacratuſ est S. Burchardus
Britannus, S. Bonifacio sanguine iunctus
Moguntinensi episcopo, & in pædagogio
Christianæ pietatis alūnus anno, & quod
excurrit, vij. xl. Leone Isaurico & Con-
stantin. F. A. A. Iconomachis, Pippino &
Carolo Mag. Francorum regibus, Zacha-
ria Pont. Max. Hic episcopatus præter o-
pimas lautasque donationes Regū Gal-
liæ, etiam Franconiæ ducatu & Voitlan-
diæ potiori portione, Grego. Papa, ditatus
est. Docuerat Herbipoli & per cunctam
antea Franconiam S. * Quillianus Scotus
cū sociis anno, & quod excurrit, vij. lxxx.
Conone Pont. Max. Heraclio Imp. illuc
episcopus destinatus; vt habent Sigebert.
Fracisc. Irenic. lib. iij. cap. lxxvj. exegeſeos
Ger-

Al. Chillanus.

Germaniæ Christ. Mass. lib. xiiij. Æneas Sylui. Herman. Cōtract. Fasciculus temp. Crantz. Io. Schom. Eistettēsis siue Aychistandianis & Aureatenfis primus præses sacerque antistes à S. item Bonifacio datus est S. Vvilibaldus S. * Richardi regis Britannię & S. Bonne filius, Constantino. v. Pogonato & Irene matre A. A. Orientis, Carolo Mag. Occidentis Imp. A. Adriano j. Pót. Max. cuius decreto septimum Concil. Oecumenicū Nice. ij. contra Iconomachos ab episcopis ccclxvij. coactum est, S. Tharasio patriarcha Constantinopolitano, nomine sedis apostolicæ, vnà cum aliis, præside; vt habet Photius patriarcha Constant. & Niceph. Call. Tom. xx. aut certè Leone iij. Pont. Max. Vvilibaldus episcopatum hunc adiit anno plus minus vij. xcvj. vti ex iis quos citauimus conspicuum est.

Episcopatum Elziensem siue Aulicensem siue Hildesheymēsem fundauit dotauitque Carolus Mag. firmavit & pariter auxit Ludouicus F. cognomēto Pius: primum eius flamē episcopale fuit * Guntherius anno circiter viij. Stephano iij. Pont. Max.

Al. Richardi, quod nomen Regibus Hispaniæ admodum olim fuit familiare

Al. Guntharius

H

Sta

114 CONVERSIONIS GENTIVM

Stalinstendensem seu Halberstaden-
sem episcopum primus egit S. Hildigri-
nus fra. S. Luderii anno circiter vij^o. lxxxj.
auctore Leone iij. Pont. Max. Carolo M.
Imp. A.

Verdensem episcopatum primus om-
nium administrauit Svvitbertus mona-
chus Anglus eodē ferē tempore, iisdem-
que cum ecclesiæ, tum imperij Satrapis,
cui episcopo aliquot abbates Scoti suc-
cessere anno, & quod excurrit, vij^o. lxxvj.

Eodem æuo Paderbornenses S. Hari-
marium siue Hadumarium episcopum
sunt cōsecuti, anno vij^o. lxxviii. aut circiter.

Itē fundatore Carolo Mag. A. Mimi-
gardensium, nunc Monasteriensium, epi-
scoporum series cœpta est, consecratusq;
Al. Luderus, primus episcopus S. *Lungderus: id quod
apud eosdem scriptores testatum est.

Eadem tempestate Mindenses S. Her-
nibertum:

Osnaburgenses S. Vvihonem genere
Frisium:

Bremenses S. Vvillehaldum:

Hamburgēses S. Heridagū, monachos
vitę probitate claros, episcopos sunt nacti.

Deinde anno, & quod excurrit, vij^o.
xliij.

xl.ij. Hamburgensium & Bremensium
 diceceses in extremis Saxonibus confi-
 nioque Sclauoniae apud Nordalbingos
 in vnum archiepiscopatum Bremensem
 coierunt; primusque archiepiscopus fuit
 designatus S. Aufgarius; cui vita defun-
 cto, surrogatus est S. Rembertus. Aufga-
 rius Ericum iij. Daniae regem conuertit.

Suetia siue Sueonia * Berone rege, Ca- Al. Biprno
 rolo M. Imp. & Ludouico AA. S. Aufgarij
 monachi industria ouili Christi accreuit
 anno, & quod excurrit, vij. lix. Deinde E-
 richo Stenchillo principe, postremo rege
 S. Olao qui primus fere isthic Rex Chri-
 stianus scribitur, anno, & quod excurrit,
 ix. xxxviij. Ottho. j. A. Martino iij. Pont.
 Max. quod scribit D. Io. Mag. Gotth. lib.
 xvij. cap. ij. xv. xvj. & sequent. Democh.
 Lazius, Lupoldus item.

Nordmanni quum dudum, non solum
 in Galliam Belgicam, verumetiam in vni-
 uersam reliquam Galliam, inuadentes
 fuissent grassati indignis modis; denique
 Hiero. principe primum, Ludouico pio
 A. Eugenio ij. Pont. Max. anno, & quod
 excurrit, viij. xv. deposita barbarie ad me-
 tem Christianam venerunt, teste Mich.

116 CONVERSIONIS GENTIVM
Ritio. Horum, sæpe in Belgium excurren-
tium, caussa, Carolus Mag. Ludericum
Harlebakanum secundū Flandriæ Han-
noniæque Forestarium comitem perpe-
tuum creavit de Marka, filiisq; officium
pariter & ditionem hæreditariam fecit,
vt limitanei custodis, vel præfecti instar
arces passim extrueret, ac perpetua præsi-
dia haberet arcendis Nordmānis, vti La-
zarius perhibet, Meyerius, Sigebert.
Verūm, auctore Flacco Horat.

*Naturam expellas furca, tamen usque re-
currit:*

Nordmanni fidei renunciant, denuo
prædæ inhiant, sacrilegia admittunt, in-
gentem stragem Christianorum machi-
nātur: quid plura? Carolus iij. cognomen-
to Crassus, Carolomanni (vt vult Blond.
Fla.) frater, Rotifredo Nordmannorum
Regi demerendo Gislam filiā Regis Lo-
tharij fratris vxorem dedit, atq; Frisiam
vniuersam dotis loco; sicque eum suæ fi-
dei religionique Christianæ vindicauit,
anno viij. lxxxij. Deinde Carolus Balbus
rex Gallicæ Franciæ filiam suam Rolloni
duci Nordmannorū hac lege, vt se Chri-
stianum fore voueret, sponpondit, anno, &
quod

Decad. 2.
lib. 2.

Ritio

H

quod excurrit, viij^c. lxxxiiij. eidēq; Nordmanniam in regno suo in feudum tenendam decreuit. Denique Henricus j. A. Nordmannos Danosq; in ordinem absolutissimè redegit, vti apud annales Frac. Vincent. Lupoldum Bebemburgium fu-

Lib. 25. cap.
53. & seq.
Lib. de zelo
cap. 2.

ssimè tractatur. De ferocia Nordmāorum habetur vij. q. j. Sciscitaris, & de conse. dist. j. Concedimus.
* Eruli mercede pecuniaq; conducti ab Imperatore Iustiano j. A. sese fidei Christianæ submiserunt anno plus minus ccccxxx. Pont. Max. Vigil. quod habent Procop. Cæs. Euagri. Scholast. lib. iiij. cap. xx. Erulos, Vvendos, Rugos denuò prolapsos restituit religioni Vvaldemarus Mag. in catalogo regum Danemarcorum numero lxxvij. vt est apud Vvolfgang. Laz. lib. ix. de Marcomannis.

Al. Heruli

Russi siue Rugi, Prussi siue Pruteni, Rutenis vicini, & Moschi siue Moschouitæ facti sunt Christiani cum Basilio, tum Ioanne Zunisce Impp. anno, & quod excurrit, viij^c. lxxv. Ioanne viij. Pont. Max. Quū enim viderent librum Euangeliorū igni admotum virtute diuina nō cremari, dididerunt sese Christo. Refert Io. Zona.

H 3 Tom.

118 CONVERSIONIS GENTIVM
 Tom. iij. Lambertus Scaffnaburgensis di-
 cit à Benedicto v. Pont. Max. & Othone
 j. Imp. D. Adelbertū illis erudiēdis desti-
 natū anno plus minus ix. lx. Vide Hermol-
 dū presbyterū, qui scripsit Chronica Scla-
 uorū, ante annos aut circiter iij. Danorū
 rex Haraldus vnā cū regina Mogūtię Ba-
 ptismū Christi suscepi, Ludouico pio A.
 & vxore eos de fonte leuantibus. Misitq;
 Imperator S. Aufgariū Hāburgēsem, Gal-
 lū, Magnū, Othomarū, Ioannē, Martinū,
 partim Constantienses episcopos, Victer-
 bū, ac Thossonē Augustę episcopos, Vdal-
 ricum, Cunradum, aliosque partim Sue-
 uos, qui Boēmiam, Hungariam, reliquāq;
 Germaniam ad fidem, vnde descuerāt,
 reducerent, anno, & quod excurrit, viij.
 xvj. Pont. Max. Leone iij. quod habent
 Lupold. Chroni. Martin. Vvolfgan. Laz.
 Apud Boios, siue in Boia, vel Boiaria
 quæ nūc Bauaria est, domitis sepe rebelli-
 bus Saxonibus, eūm rerū tandē potiretur
 Carolus Mag. studēs magis fidei religio-
 niq; Christianę, quā imperij terminis am-
 pliādis, omnibus populis, quos sibi subiū-
 garat, ilico episcopos, flamines, sacrosque
 myllas dedit catechizādis rudibus, iis qui
 pri-

In Saxonia
 certe fuisse
 de prædicatū
 Euangelium
 Decio Imp.
 A. ex historia
 Thyphonis,
 Respicij, Tri-
 bui, & Nyn-
 phæ martyriū
 manifestum
 est.

pridē instituti fuerāt roborandis. Magnā
 hic operā nauarunt Ludgerus episcopus
 Monasteriēsis, Vilebaldus Bremens. Hil-
 degernus Alberstadiensis prius Catalanē-
 sis, Lynderus frater Hildegerni Mūdegar
 nordēsis, & Vvilebrordus cū suis, & paulo
 antē S. Rupertus episcopus Vvormaciēsis
 ad Boios p̄fectus, iūctis sibi xij. monachis,
 quos huc illuc apostolos ordinauit, pri-
 musq; episcopus Iunaniæ, quæ nūc Saltz-
 burga, creatus est S. Rupertus Theode-
 berto rege Francorum, Phoca Imp. A. Sa-
 bino Pont. Max. anno, & quod excurrit,
 vj. Vide Democh. Gasp. Bruss. Seb. Müst.
 Laz. Lupold. Mich. Rit. Crantz. Regin.

Idem studium impenderunt conuer-
 tendis ad fidem Carinthiis, Carnis, Fau-
 rificis, Styris, aliisq; Herulorum ac Mar-
 comannorum reliquiis, S. Ruperti Franci
 quem diximus discipuli Giselaricus, Vvi-
 lo ac Sodomus ex Bois oriundi; itē Cor-
 binianus, Emerannus, Bunifridus Angli;
 Bonifacius qui & Vvvinbaldus, & Vvili-
 boldus Scoti, Doningus, Modelhamus,
 Modestinus, & S. Virgilius episcopus Iu-
 naniensis Teutones. quos memorat La-
 zius in p̄fat. de migrationibus Gent.

H 4 Danis,

120 CONVERSIONIS GENTIVM

Danis, Vindis, Saxonibus, Sclauisque iterum iterumque prædicatum fuit, primum Pippini & Caroli Mag. temporibus per S. Heridagum, vt refert Irenic. secundum Ludouico Pio A. per Aufgariū; tertium per Helmannum Otthone j. Imp. anno plus minus ix. xl. quod notat Herman. Contract. postremum Boleslai Boëmiæ Poloniæq; regis anno circiter m. xij. Otthone iij. Imp. A. Grego. v. Pont. Max. vt testis est Martin. Chromer. lib. iij.

Poloni seu naturæ ad virtutem procliuoris facilitate, seu Dei naturæ præsidis præueniente gratia, solo relatu eorum qui in Boëmia atq; Morauia & alibi religionis Christianæ ritus viderant, abdicato paganismō, sese Christo deuouerunt, rege Micislao, Otthone j. Imp. Ioan. xij. Pōt. Max. quod testatur Chromer.

Danorum Rex Haraldus cum omni populo suo & vxore & liberis anno, & quod excurrit, vij. lxxxiiij. Carolo Mag. Christo fidem & nomen dedit: sed mox versa in seditionem plebe, non nisi mutua cæde rem composuerūt, & nunc quidem bonis, nunc malis cedendum regno fuit. *Vsq; adeo nec bene conueniunt,*

Lupold.
cap. 2.

Lupold.

niunt, nec in una sede morantur

Religio & superstitio, fides Catholica & hæresis apostatica. Quid opus est multis? post parricidia, post sacrilegos incestus, post flagitia infinita, tandem Haraldus Danorum rex Otthoni j. fit supplex cum vxore & liberis & populo vniuerso, susceptoque baptismo renunciat idolomania; & ita tandem vicit vim veritas. Quàm cruenta sæpe fuerit in vtranque partem victoria, cum in Dacia, tum Sueuia, tum Noruegia, his quidem in orthodoxorum partem, illis in hæreticorum factione inclinatis, apud Crantzium cernere est. Eadem de Saxonibus apud Sigebert. & alios, de Anglis apud V. Bedã, de aliis aliisque apud alios aliosque comperimus.

Rugi post defectionem diutinam à fide, denuò inserti sunt & in catalogũ Christiani nominis relati, rem promouente Helena regina, quæ ab Otthone j. A. missa legatione cupiuit sibi, suoque populo destinari episcopos, reliquumque clerũ illinc non ita pridem profligatum. vsque adeo *virtutem odimus presentem, absentem querimus inuidi*. Vt frequenter, occulto Dei iudicio, vero quidem & iusto, quan-

H 5 tumuis

*Vt in opere
Apologetico
de industria
demonstra-
bimus propi-
tio Numine.*

122 CONVERSIONIS GENTIVM
tumuis duro, nobis nescientibus, nihilq;
tale cogitantibus, & altum dormiētibus,
eueniat; quod diuinis oraculis præfagitū
est: Ego ad emulationem vos & inuidiam
concitabo, ipsi me prouocauerunt in eo
qui non est Deus; & ego eos prouocabo
in eo qui non est populus, & in gente stul-
ta iritabo eos. Felices proinde & terque
quaterque beatos ego censuerim omnes
eos qui fidem moribus similibus profi-
tentur, fideique perpendiculo respon-
dentibus,

Deute. 32.
Rom. 9. 10.

Bona si sua norint

Christicola.

*O cecas hominum mentes & caelestium
inanes.*

Profectò D. Saluianus Massiliensise-
piscopus eodem argumento & scopo tra-
ctans de vero Dei iudicio & prouidentia
octo libris, quo vel Augustinus Afer xxij.
de Ciuitate Dei, vel Orosius Hispanus se-
ptem, quum multis rationibus probatio-
nibusq; differuisset totius Gallia, Belgij,
Italiae, Hispanie, Africaeque per Barbaros,
Hunnos, Gothos, Vandalos extrema de-
populationem, non nisi Christianorum
viciis, iustoque Dei iudicio acceptam re-
ferre

ferre deberi; denique præter alias causas hanc quoque non minimam esse asseuerat deuastatæ Africæ rationem, quod Afri monachos & quoscunque religiosos atton- sôsve aut ex Ægypti cœnobiis, aut sacris Hierosolymorum locis, aliisque eremi ac solitudinum monasteriis in Africam forte traicientes, velut noua & nunquam antea visâ portenta ac monstra exhiberent execrarenturque, & fannis ac dicteriis multigenisque prosequerentur iniuriis. Neque aliter ego iustum illud Dei iudicium, quo nuper Gallia, Belgiumque prædæ datum est, existimo, nisi neglectæ contemptæque religionis vicio. De Guesiorum verò barbarie alio propediem volumine perscribam fauentibus Superis. Illud hic dumtaxat de illis dixerò, quod de Afris olim asseruit Saluianus lib. vij. Non sic Ætnam flammis exæstuarè, sicut isti luxuriant cupiditatibus, prauisque affectibus & studiis & molitionibus, ad eò vt facilius credi possit, Guesium non esse Guesium, quàm non esse flagitiosum, quàm non esse sacrilegum, quàm non esse impium.

Quum Boiarij, Vindelici, Norici, Austriaci, multis grauissimisque præliis confi-

Vide Laz. de
Bois lib. 7. &
de Cimneriis
lib. 3. Onuph.
Rheginon.
Aimoin. Si-
gebert.

Al. Rupertū.

Al. Theudone

confluxissent cum Pippinis & Carolis aliis
& aliis, postremò sub tempora Ludouici
pij anno, & quod excurrit, v^e. x. disciplinae
fideique Christianae aurem commodare
exorsisunt. Heraclio verò Imp. A. Deuf-
dedit Pót. Max. * Rudpertum episcopum
Borbetomagensem à Berichario tyran-
no fede pulsum acciuere Apostolum: &
* Theodone duce hoc nomine tertio Bo-
iorum Rege, cū tribus filiis, & numerosa
plebe, sacris Vndis lustrato, religionique
Christianae vendicato, delubra idolis sa-
cra euerfa, soloque æquata sunt; varięque
passim, cum per Rudpertū, tum per Gi-
selaricum Sodomum, aliosque eius disci-
pulos, apud Pannonos, Auares, Sclauos, &
nouae ecclesiae constructae, & veteres è ru-
deribus ruinisque suscitatae: inter alias Fa-
bianensis, vbi nunc est Vienna Austria,
quondam à S. Severino & Mamertino
anaspicata; & in agro Carantano, Solienfis
Deiparae Virgini sacra, quam Donnin-
gus fertur erexisse Fuit isthic apud Boios,
inquam, in ecclesia à S. Rudperto funda-
ta, & à Theodone dotata, vnde Theodo-
nis Villae nomen sortita est, habita Syno-
dus Rhemenfis V vulfario xxx. Rhemorū
archie-

archiepiscopo præside superstite, Carolo Mag. A. anno viij. xij. Ebbo successore Vulfarij præsentem. Errant fortè proindè qui Theodonis Villam putant esse nostrâ Diethenhouen ciuitatem, Luxouienti seu Lutzenburgenfi ducatu contiguam. Fuit autem Concilium istuc potissimum hac de caussa indictum, vt episcopi Galliæ atque Germaniæ decernerent, quid statuumdum esset in tyrannos, sicarios, sycophantas, qui quoquò modo sacerdotem reliquumque clerum damno, iniuriæ affecissent. Eius Theodonis fili⁹ Vtilo v. Rud-perti pædagogia instructus, à Theoderico j. Francorû rege limiti Armorico est præfectus, ditionemque omnem inter Scaldâ, Mosam, Rhenumque amnes, ac Oceanû Germanicû aduersus incursiones Nordmannorum, Danorum, aliorumque Barbarorum defendendam accepit; primusque inter Marchiones Antuerpienses siue limitis Britannici, nunc Anglici, præfectos cæsetur. Et inde sanè nõ modò Marchionum Antuerpiensium seriem texere, verumetiam fidem religionemque Christianam altiùs, patètiùs, firmiùs radices egisse partim Bois (quos diximus) religiosissimis, par-

Al. Vtto vel
Ortho.
Anno 540.
plus minus
quando Ma-
homet suam
fabulam in-
choauit.

partim Lotharingis adnitentibus Satrapis, licet colligere. Nā Aſopertus tertius

Al. Clotharij

Marchio Pluthyldam *Lotharij iij. Regis Francorum filiam, vxorem duxit; inde natus Arnulphus pater Arnulphi Metenſiū Mediomatricum epiſcopi: Inde Brabantia ducatus, Bolonia, Arduenna, Hasbaniā, Lotharingæque duces, Louaniensium, Hannonienſium, comitesque Hollandia orti ſunt, vnaque ſanguine iuncti, etiam fidem proceres omnes inde prognati iunxerunt, & hucusque indeprauatam ſeruarunt, ſeipſis ſemper (ob fidei religionisque merita) & feliciores, & duce virtute, fortuna comite potentiores, nobiliores, auguſtiores. Non enim tantum Flandria aliaque Belgica xvij. prouincia, verum etiam regna plurima, Hieroſolymitanum, Siculum, Neapolitanum, Indicum, Hiſpanicum, ipſumque adeo imperium Germanicum ſiue Romanum acceſſere. Sicut enim olim priſci Romanorum Imperatores, Imperij pomaria prorogantes, diuerſis prouinciis diuerſos cōſules ac præfides, aut proconſules, aut proreges conſtituebant: ita Conſtātinus Mag. Iouinia. Valentiniani, Theodoſij, Carolus Mag. & omnes

omnes retro fidei terminos extendere studentes, & hostium incurfionem prohibere cupientes, milites cuique limiti præficiabant ac Markæ. Et ij quidem primùm milites, deinde custodes, postea Præfecti limitum siue limitanei, postremò Comites Markæ & Markiones dici cœperunt, vel Comites de hac aut illa Marka, seu limite; exempli gratia: Hispaniæ, Britanniæ, Galliæ, Gothiæ, Germaniæ, cæterarumq; ditionum Christo fideique Christianæ nuncupatarum. Id quod sæpe repetit Aimoinus lib. iij. cap. xcvi. xcviij. cv. cvij. cix. cx. cxiiij. cxvj. lib. v. cap. xxxiiij. xxxv. xl. xli. Vtrū verò Buri, Eburones, Arii, Gothini, Quadi, aliiq; Germaniæ populi inde Marcomannorū nomen apud Cornel. Tacit. multiq; reges Francorū Marcomiri sint fortiti, studiosi viderint, à Quadis nobis manasse, quem vocamus Teutonice **quact**/id est, malitiosum facile cōiecerim: quod, quando pueros ceu lamiis ac terriculamentis volumus percellere, dicimus, Veturum d. **Quademay**. Neq; sanè Marcomanni ab amne superioris Austriæ, vbi aliquando sedes habuere, denominantur; sed quòd essent veteris Germaniæ

mania

128 CONVERSIONIS GENTIUM
mania gentes limitanæ, vsque ad Ocea-
num Britannicum, permista sylua Arden-
na, pertingentes. vti ex Cor. Tacit. Laz. &
aliis liquidum est. Markæ autem custo-
diam ob locorum vastitatem, & ab inui-
cem intercapedinem nimiam, nonnun-
quã in plures Comitatus, limitisq; eius-
dẽ Præfecturas diuisam, apud Aimoinũ,
quem citauimus, reperire est, non semel.
Ita verò Markionibus hic olim honor de-
latus est, vt etiam esset graue pondus ho-
noris. Agebatur siquidem cum eis repe-
runtur, aliisq; pœnis grauissimis mul-
ctabantur, siquando suam Markam non
rectè fuissent tutati aduersus Barbaros.

Eodem modo sæpe aliàs ob huiusmo-
di officia, Principes suos Vasallos benefi-
ciis sunt prosecuti, & inde tot passim Co-
mites creati sunt. Sic Ludericus secun-
dus Flandriæ Forestarius à Carolo Mag.
eiusdem Flandriæ Comes est designatus,
anno circiter vij. lxxx. quum antea solum
fuisset Dominus Harlebekanus. sortitus-
que est partem limitis & oræ siue Markæ
Britannicæ donatione Caroli Mag. iure
hereditario, vti diximus. In Danorũ Mar-
ka rex regno potitur, patria fidei Ro. sym-
bolum

bolum retinet. Verùm hæc aliò pertinet.

Nos ad institutum reuertamur.

Apud Pannonos, Rugos, vniuersosque Sclauos, & per cunctam Sclauoniam (quæ esse decies maior Saxonia dicitur, Boëmos, Polonosq; & omnes qui trans Oderam flumen sunt populos perstringens) iterum & iterum per Adelbertum cœnobitasq; alios euâgelizatum est, Otthone j. & ij. A. A. anno circiter ix. lx.

Lupold.
Vencesla. Bo-
hem. Dlugoff.
Backsciscen.
Mich. Rit.
lib. 1.
Böfin. decad.
2. lib. 1.
Seb. Munst.

Item apud Hungaros Henrico ij. Imp. anno plus minus m.

Apud Apodricas Sclauos, Henrico j. A. anno viij. xx. Item eodem Imp. apud Nordmannos & Danos.

In Boëmis multi inaugurati sunt Christo anno ix. in rebus agente (vt sic dicam) Suatuplugo rege Sclauorumque principe, & Boëmiæ Regem Bornionem ita inducente, anno, & quod excurrit, ix. Imp. Conrado j. A. lo. x. Pon. Max.

Vngaria ab Hunnis etymon & originè pariter habens, in fidem religionemque concessit Otthone j. Imp. anno plus minus ix. xxx. Hungarorum rege Gaycza patre, & S. Stephano filio, & Adeodato comite operam nauantibus, Adelberto Pra-

I gen-

IN CONVERSIONIS GENTIUM
gensium episcopo non indiligenter quo-
que manum admouente. Denique post
diutinam & plusquam Satyricam atque
Barbaricam debacchationem in clerum
vniuersumque ordinem ecclesiasticum,
in templa, sacrasque icones & imagines,
in sanctorum Diuorum omnium reliquias
venerandas, in sacrosancta ipsissimaque
adeo Sacramenta, reparator emendator-
que Reip. Christianae apud Hungaros ceu
caelo demissus datusque est Andreas Rex,
anno m. xlij. Henrico iij. Imp. Benedicto
ix. Pont. Max. Vide Aeneam Silium.

al. Iouinianus.

Pannonios fidem integramque reli-
gionem seruauisse mihi admodum videtur,
quod praeter alios, *Iouianum, Valentinianum,
& Gratianum Imp. AAA. ex Pan-
noniis oriundos sit scitum, quorum san-
ctionibus ac legibus in officio contentos
crediderim.

Aldenburgenses, seu Oldenburgenses,
nec non Lubecenses fidei rudimenta &
velut incunabula acceperunt ab Adelga-
do Bremensium archiepiscopo, Othone
j. Imp. lo. xij. Pont. Max. primusque illis an-
tistes consecratus est S. Marcus, siue Mar-
co, anno plus minus ix. l.

Melrel.

Melrelburgēses, & qui Mechelburgēses, & Magnopolenses, & Suernienses fortiti sunt episcopus secundum quosdam Lothario j. Imp. anno viij. xl. secundum alios, Otthone j. A. anno ix. xxxviij. & primus illis episcopus designatus est S. Ioannes Scotus martyr: quod censent F. Irenicus, Munster. Democh.

Razeburgensium primus præsul fuit Aristo Hierosolymitanus anno, & quod excurrit, ix. lix. Otthone ij. A. Benedicto vj. Pont. Max.

Episcopatus Frisingensis auspiciis, donationibusq. Tassilonis tertij, Boariæ ducis, est inchoatus. Iste Tassilo multū charus fuit Adriano j. Pont. Max. adeoq. familiaris, vt Theodonē filiū ei obtulerit sacro fonte lustrandum. Fundauit apud Carnos, Carinthios, & alibi monasteria & ecclesias. Corbianū, vel, vt aliis placet, Corbicianum Gallum Roma venientem per vallem Tridentinam humanissimè benignissimeque excepit, habuitque, & ecclesiam Frisingensem sacrare iuxta ac administrare iussit, anno, & quod excurrit, vij. xl. Pippino Crasso Caroli M. patre Francorum rege. Qui verò huc dementiæ ve-

Vide Rhēgin.
Prumiensem,
Ottho. Frising.
lib. 5. cap. 25.
Iren. lib. 3.
cap. 43.
Seb. Munst.
lib. 3.
Gasp. Brusch.
Egghartum
V Volgan.
Laz. Democh.
Aimoi. lib. 4.
cap. 79. 80.
Lupold. lib.
de zelo vet.
princ. Gerua.
cap. 6.

132 CONVERSIONIS GENTIVM
nerit, vt amplissima sorte minimè conten-
tus, vxoris illecebris (ô necessarium ma-
lum) circumuentus, perduellionē sit me-
ditatus; & concinnatis dolis, contermi-
nos Hunnos in Carolum Mag. cui erat
Vasallus iuratus, concitarit, eâq; de caus-
sa damnatus capitis, Imperatoris clemen-
tia in monasterium vnâ cum filio sit de-
trusus, & monastico more attonsus, nolo
hîc commemorare. Satis est isthoc exem-
plo discere, lubricam esse fortunæ pro-
speritatem, nullumque non, fortunæ se-
cundantis omnia, statum, humanis casi-
bus esse obnoxium.

... Ratisponæ quidē, sicut & Churæ Rhe-
tiæ, & Augustæ Vindeliciæ in Sueuis (vt
diximus) Lucius Cyrenensis anno plus
minus ex. Euangelicam sementem fecit;
deinde plantatum isthic agrum rigauit
imbre sacro S. Narcissus episcopus, qui
D. Hilariam nobilem matronam, eiusq;
filiam nomine Afrâ Christo asseruit, Cy-
pri retro temporibus reginas; item que So-
simum Hilarix fratrem, quem ibidē ba-
ptismo initiauit, indito ei nomine Dio-
nyssi, eumque episcopum Augustę dedit.
Ambrosium quoque aliquot isthic apo-
stolos

stolos destinasse inquit, S. Albanum & Theonestum Philippenſium epiſcopum, ad extirpandam ſectam Arianam illic graſſantem, anno plus minus ccclxxxviij. Valentinia. ij. & Theodo. j. Impp. Numeratur etiam Gradus presbyter directus ab Eustachio Auguſta. epiſcopo, vt vices ageret in Concilio Chalcedonenſi epiſcopi abſentis, anno circiter ccccxl. Leone Pont. Max. Marciano Aug. Fuerunt item iſthic apoſtoli, anno, & quod excurrit, v. lxiiij. Iuſtino ij. A. Ioan. iiij. Pont. Max. Fortunatus, Philippus, Cyriacus, Magnus S. Galli diſcipulus. Neque deſtitit vnquam Auguſte epiſcoporum, a Soſimo illo Dioclet. & Max. Impp. vſque ad modernum S. R. E. Cardinalem Illuſtriſſimum D. Otthonem, virum cum pietate, tum eruditione ornatiffimum ſpectatiſſimumque, ſucceſſio; neque vnquam aut refrixit fides, aut religio remiſſa eſt, ante natam illam communem Germaniæ almæ pernicioſam luem Lutherum.

Ratiſponæ epiſcopus dicatus eſt vnus poſt alium Gebbardus, Eberhardus, Vulfgangus, Imp. A. Carolo Mag. ſi Hermannus credimus; ſi Otthoni Friſingenſi, mul-

134 CONVERSIONIS CENTIVM
fi, multo ante Carolum Mag. Quumque
isthic velut interregnum fuisset aliquan-
tisper, & episcoporum defuisset successio,
Ludouicus pius Caroli F. oraculo iuxta
& miraculo admonitus Guntharium mo-
nachum episcopum dedit, vt habent An-
nales Franc. Ottho Frisingens. Democh.
Gaspar, Irenic.

Magdeburgenses dudum ad fidem con-
uersi, demum anno, & quod excurrit, ix.
lxxj. Albertum episcopum sunt consequu-
ti, iisdem auctoribus.

Lib. 3. cap. 28
Vandaliz.

Pomerani ac Stetinenses quum è Van-
dalis sint egressi, non dubium est quin vna
cum illis fidei sint consecrati olim. Crati-
zius tamen eos ad fidem adductos refert
anno circiter m. cvj. Henrico iij. Imp. Pa-
schali Pont. Max. Boleslao iij. Poloniae Bo-
hemiaeque rege eis imperante, & ad fidem
semel iterumque receptam etiam poenis
fancitis grauissimisque legibus compellente,
quod notat Dlugoff. Vincent. Martin. Chromer.
lib. iij. Hic Hericus primus Danos bello &
armis petiit, quod à fide defecissent, &
ad recipiendam quam repudiarant religionem
coegit. Identidem fecerunt Otthones, omnesque
hactenus

Laz.

Impe-

Imperatores Catholici exemplis Cōstan-
tini, cæterorumque Constantinopoleos
Imperatorum, tum Caroli Mag. & reli-
quorum, quos recensere non est necesse,
neque huius propositi. Similiter Canutus
iiiij. saepe è sua Dania bello adortus est
Estones, Curates, Sambones, aliosque po-
pulos, & vi belli seruire religioni cōpulit.
Vvaldemarus Daniae Rex lxxvij. cogno-
mento Mag. Vvendos, Herulos, Rugos &
alios, non raro vexauit, bellisque infesta-
uit, ob fidei defectione, anno m. clxj. Ne-
que vlla vnquam sibi bene constitit Res-
pub. quæ non leges religionesque quidẽ
præscriberet omnibus, quæque non, vo-
lentibus quidem præmia, id est bonis; no-
lentibus verò, malis, supplicia decerneret.
Lege mihi D. August. circa illud Psalmi
ij. Et nunc reges intelligite, erudimini qui
iudicatis terra, &c. Sicut enim inde ab a-
postolorum temporibus fuerunt genera
quædam vitæ, quæ ordines hodieque ap-
pellamus, quæ seruiebant fidei Christia-
næ amplificandæ, quale fuit institutũ cœ-
nobicum & communiter viuentium,
de quo S. Lucas in Actis Apostolicis, &
Ascetarum & Therapeutarum, auctore

Isthaec ratio-
ne Reges &
Imperatores
sunt nutri-
cij, & Regi-
næ ac Impē-
ratrices ec-
clesiæ Chri-
stianæ olim
promissæ
L. i. c. 49.
nutrices.

Epist. 48. ad
Vincentiũ &
50. ad Boni-
facium.

Act. 2. 3. 4.

136 CONVERSIONIS GENTIUM
D. Marco, de quibus Philo & historici vniuersi; deinde monachorum, eremitarum, anachoretarum, cœnobitarum, feruente persecutione, in solas terras se recipientium; demum sicut fuerunt ordines S. Basili, Hieronymi, Augustini, Benedicti, Bernardi, Francisci, Dominici, Guelmi, & aliorum; iiq; (inquam) militabant religioni Christianæ ampliandæ: ita semper ab initio, quo reges Christo sunt initiati, fuerunt, qui nomen dederunt fidei defensandæ ac propugnandæ. & quemadmodum David, Machabæi, aliiq; infiniti in veteri lege præliabantur prælia Domini, ita citra Constantinum Mag. qui præter duos Philippos A. A. patrem & filium, Imperium Christo nūcupauit, semper fuere ordines quidam non tantum dilatandæ, verumetiam armis tutandæ religioni, militantium: ij verò cuncti instar Constantini Mag. Iouiani, Valentinianorum, Theodosiorum, cæterorumque principum Catho. crucem ceu gestabant: sed discolorum, alij viridem, alij rubeam, alij albam, alij aliam.

1. Reg. 25.
2. Mach. 1.
& seq.

Symbolum
professionis.

Eius propositi seu instituti sunt milites
S. Io. Baptistæ à Io. Hircano Machabeo tra
hen.

hentes originē, aut certè Io. Eleëmofynario patriarcha Alexádrino, Phoca Imp. A. Item, id quod apud Volaterranum copiosè est reperire lib. xxj. Anthrop.

Milites Templarij apud Rhodum & Maltham insulas tum in Gallia, & Germania.

Theutonicorum S. Marię Milit. ibidè: horum subinde meminit S. Bernard.

Alcantaræ in regno Castellano & Lusitano. Milit.

Calatrauæ apud Toletum. Milit.

S. Iacobi in Hispania. Mil.

Iesu Christi in Portugallia. Mil.

S. Sepulcri in regno Valentiaë & Aragoniaë. Mil.

Syluenses in Lusitania. Neq; aliò spectat equestres ordines aurei velleris apud Burgundos, & in domo Austriaca; S. Michaëlis in Galliis; caligulæ apud Anglos, nisi ad fidem protegendam. Mil.

Quoties verò crucis & sacri belli militia fuerit olim prædicata, quàm ardentibus votis hæc in Turcas, Saracenos, Mauros, hæreticos, sæpenumerò Reges, Imperatores, Principes, Duces, Comites, Barones, aliique ex tota Europea Christianitate

138. CONVERSIONIS GENTIVM
te adierint, non est huius loci differere.
Multa in eam rem scribunt Egnat. Ful-
gos. Guiel. Tyrius, Io. Herold. Benedict.
de Acolt. Aretin. Sabel. & alij. Religiones
autem creberrimè ferro vendicatas asser-
tasque fuisse, non tantum Christianorū,
verumetiam exoticorum Ethnicorumq;
exemplorum chiliadas, memini me le-
gere, apud Tit. Liu. Plutarch. Val. Max.
reliquosque scriptores: sed hæc aliàs.

lib. 1. cap. 7.
lib. 1. cap. 1. &
lib. 5. cap. 6.

Liuonia cura S. Medardi episcopi, &
post eum D. Alberti sedulitate morū in-
dolisq; barbariè dedidicit, & pedetentim
ad fidei Christianæ regulam adducta est
anno plus minus m. ccv. Friderico Barba-
rossa Imp. Hono. iij. Pont. Max. Est in hæc
rem ibidem id temporis institutus ordo
sacræ militiæ aduersus impressiones Tar-
tarorum, aliorumque Barbarorum, quod
habet Mart. Chromer.

lib. 7.

Lituania, vt aliæ complures immanes
seruilisque ingenij nationes, cum legum,
tum militum Teutonicorum & Crucife-
rorum, quorum tunc erat magna frequen-
tia, metu, fidem religionemque Christia-
nam recepit, & eadem opera Vitum anti-
stitem,

stitem, Friderico eodē A. anno m. ccxxx. lib. 8.
 Cruciferis id priuilegij, extinctis pridem
 deletisque Templariis, erat ab Impera-
 toribus A. concessum, à Pótificibus Max.
 firmatum, vt quascunque possent, inua-
 derent infidelium, aut à fide defectorum
 prouincias, easque cum occuparent, tum
 etiam suo iuri vindicarent.

Nulla erat id temporis per totam hác
 Europam occiduá, prouincia, in qua non
 & cœnobía plurima quorumuis ordinú,
 eaque frequentissima essent, & numero
 personarum ac pietatis doctrinæque no-
 mine amplissima.

Tartari ad Christi fidem permoti sunt
 atq. promoti rege ipsorú Cassahá miracu-
 lo quodá ad Christú conuerso, anno plus
 minus m. cc. lxx. Rodulpho Imp. Grego. x.
 Pont. Max. Vti habet Sabell. & Guiel. de
 Nangiaco. Deinde Tartariæ proceres cú
 & Lateranési sub Innocent. iij. Pont. Max.
 & Lugdunensi Concilio affuissent, vnà
 Michaële Paleologo suscepto fidei Sacra-
 mento, religionem Christianam suis ter-
 ris populisq. reportarunt, anno plus mi-
 nus m. ccc. Clemēte iij. Pont. Max. S. Lu-
 douico & Carolo Francorum regibus,
 teste

140 CONVERSIONIS GENTIVM
teste Blond. Fla. decad. ij. lib. viij. Quoetiam tempore Turcarum Imperator Azatines palàm Christi fidem Romanamque religionem est professus Arsenio patriarcha Constantinopolitano; quod refert Niceph. Gregoras historicus lib. iij.

Samogetia Christiano nomine censei cepit Sigismundo A. Ioan. xxiiij. Pont. Max. anno m. ccccxiij. quod liquet ex Mart. Chrom. lib. xviiij.

Lituani relapsi à fide, reparati sunt paulo ante Samogetas anno plus minus m. cccxlvj. Urbano vj. Pont. Max. Carolo iij. Imp. A. Ioannis Boëmiæ F. què Onuph. Panni. Veronens. scribit auctorem Bullæ quæ cognominatur Aurea. Vide Seb. Munster. in Cosmo.

Cumani, Boznenfes, Lipnenses, Patriani, alii que Sclauoniæ populi complexati sunt fidem Christi, Tartarorum superstitione abrogata, enixissimè summisq; conatibus suam nauante operam Ludouico Hungatorum rege, anno, & quod excurrit, m. cccl. Clemente vj. Pont. Max. apud Auinionem Gallia: degente, auctore Mich. Rit. lib. ij. & Bonfin. dec. ij. lib. x.

Omniū nouissimè accessit nostræ fidei
dei

dei, aut potius ad eam rediit nouus orbis, quem vocant, omnesque illæ lautissimæ & auri & quarumque aliarum rerum ditissimæ Indiæ, partim D. Philippo Hispaniarum regi cognomento Catholico, Flâdriæ dudum quidem desideratis amoribus, at Hispaniæ deliciis inexhaustis, partim D. Sebastiano Lusitaniæ Regi rei Catholicæ studiosissimo parentes, abhinc annos plus minus cc. cū primis fratrum Minorū, tum multo pōst tempore eorū, qui Societatis Iesu appellatur, operâ Christo Domino conquistæ. Remanserant tamen isthic alibi quidem vetustæ & prisicæ religionis à S. Thoma prædicatæ reliquæ ceu futuræ frugis quedam semina: Baptismus paruulorum, ieiunium, precum in delubris frequentia, S. Crucis aduersus dæmonum incurfus tessera, vti ex Petro Bellonio, Arabe Saraceno Grammat. Petro Mart. Ludouico Vartonian. Maximiliano Transsylvano, Io. Barrio, Cadomusto, aliisque scriptoribus manifestum est. Incidi ego nuper in Hispaniis Valisoleti (vbi tūc nostra Comitia generalia præside illustrissimo reuerendissimoque Dño D. Alexádri Cribello Viceprotectore or-

re or-

142 CONVERSIONIS GENTIVM
re ordinis digniss. anno 1564. agebantur)
incidi (inquā) in Reuerendū quendā ca-
nicie ac moribus patrē (nomē mihi exci-
dit) ministrū (vt vocamus) ordinis S. Frā-
cisci Prouincię Peroutanę Is referebat plu-
rima isthic esse prisce & ab apostolis insti-
tutę religionis vestigia, & hinc esse gen-
tem satis morigerā, tractabilem q̄. ac faci-
lem ad fidei religionisq̄. Christianę repa-
rationem. Ditionē verò esse omnium &
opulentissimam rerumq̄. omnium locu-
pletissimam, & amœnissimam pariter ac
temperatissimam: deinde non insulam;
sed terram firmam, continentemq̄. af-
firmabat, sextuplo vastissimis illis Hispa-
niis patentiorē, vtrunq̄. polum arcticum
& antarcticū hinc inde spectantem, neq̄.
maiorē regionem vno nomine compre-
hendi. Incolas illos inquebat, ipsos esse
Antipodas, apud quos tunc se degere aie-
bat, supra Peru, & quidem Oceanum in-
ter Hispaniam & illos populos interflue-
re, quem haud temerē vixq̄. octo men-
sibus legere conficerēve valuerat. Tot ve-
rò tantasq̄. mihi allegabat suorū Antipo-
dum partim Geometricas, partim Astro-
logicas mathematicas probationes, vt cū

ex

ex Platone, Macrobio, M. Cice. Mela, D. Lactatio, S. Hieron. S. Augustino, Isidoro secus doctus essem, quum mihi demum Taprobanam istuc insulam nominaret, facile concesserim in sententiam: tum etiam quod ad Australē plagam esse memoraret, quā ob interfulum maximū immensissimumque mare meminera olim, M. Tullio auctore, mortalibus profus incognitā; Sumatram autem, olim Taprobanam, diu antea ab apostolis penetratam. Tametsi legere sit quosdam Augusti iram fugientes per imā Æthiopiam & mare Atlanticum ad Gades Herculis enauigasse, & Carthaginenses quosdam ab Herculeo freto in mare rubrum Arabicum. Alexandrum Mag. quoque Persicum sinum, mare Indicum, Taprobanam, aliasque Indicas insulas ac terras armis explorasse, & partim arte, partim vi viam sibi aperuisse, ex historiis notum est. Narrabat item ille R. P. apud istos Antipodes siue *ἀντιόπους*, exque diametro contra nos positos, celeberrimum, frequentissimumque orationum studiū; ipsos verò adorare vnum Deum trifrontem, cuius si quæras rationem ignorant, nisi quod ita a maioribus acceperint, &

Voo

in Timeo lib. 2.
Cic. lib. 4.
Acad. lib. 6. de
Rep. lib. de ci.
c. 9. lib. 3.
de fals. sa. cap.
cap. 24. super
Ezech. 1. lib. 9
Etymo. cap. 2.
Aug. de decē
categorijs.
cap. 10.

Atlanticā re-
gionem vete-
res insulam fa-
ciunt.

144 CONVERSIONIS GENTIVM
Voo monarcha, penes quem summa reli-
gionis & Reipub. semper fuit. De Antipo-
dibus si quis plura desideret, reperiet a-
pud Ioachimum Vadianum in Melan:
nos ab Antipodibus inferis, ad superos, &
institutum vela orationis vertimus.

Cæterum, vt iam tãdem ex multis an-
tecedentibus (quæ vocat M. Tull.) con-
cludamus, & quippiam inferamus quod
firmum sit & solidum, nulla parte hians,
sibiq̃ue inconstans, quærendum ab aduer-
sariis est, errauerintne omnes istæ aposto-
licæ ecclesiæ, an non. Si aberrasse dixerint,
inferendum certo certius, Christum non
satis stetisse verbis suis & sponsonibus S.
Petro, senatui apostolico, toti ecclesiæ fa-
ctis de pædotribe veritatis cum mittendo,
tum sempiternum partibus sacrosan-
ctæ ecclesiæ ac velut lateri instar vel du-
cis vel viæ comitis adhæsuro. Quod si er-
rauisse negent, sese toto cælo totaq̃ue via
aberrare, & quidem scientes prudẽtesq̃,
verissimo dilemmate, tanquam cornuta
acie, vnde elabi nulla ratione queant, im-
plicari, constringi, concludi confiteantur
oportet. Hic igitur murus æneus esto, nil
conscire sibi ecclesiam, quæ perpetuo co-
gno-

gnomento ac proprio Catholica nuncupatur, nulla pallefcere perfidiae, hærefeōs, erroris culpa, hinc vſque ad apoſtolos ipſumque adeo Chriſtū Quocirca hæc omnium populorum, omnium locorum, omniumque temporum, cum tanta ingeniorum & morum, quanta linguarum, diſſimilitudine in tantam eiſdem planè fidei religionisque concordiam conſpiratio, argumento eſt probatiſſimo; omnes illos populos, ſuis quoſque & locis & temporibus, in eadem tamen ſchola, ab eodẽque didaſcalo ac pẽdagogo, hæc tam proſus eadem doctos eſſe debere.

Vnde enim tanta noſtrorum dogmatum; rituumque antiquitas, niſi à Numine quodam præſide? Vnde tãtæ antiquitati, tantam cum omni poſteritate conſenſio? Vnde tantę conſenſioni, tam vetuſtæ, tam bene æquabiliterque, non cum vna tantum gente, ſed cum omnibus, non ſemel, ſed ſemper, non hic tantum, ſed vbique, quã orbis patet, conuenit? An hæc ſine numine Diuum, an caſu, an arte euenire arbitrabimur? Certè quo antiquius quid, hoc, ſi Tullio credimus, diuinius; quo communius pluribus, eo

li. 2. de legib.
lib. 1. de natura
Deorum.

K me-

146 CONVERSIONIS GENTIVM
melius; quo sibi semper & in omnibus
seu locis, seu populis, seu ætatibus simi-
lius, hoc perennius, Deoque sempiterno
sibi semper in omnibus simili propin-
quius. Ita nimirum mirionibus illis in actis
apostolicis satisfecit S. Petrus; & con-
tra eos, pro se suisq. intulit: Hoc opus ob
quod obstupescitis, non humanũ (inquit)
est, sed diuinum, nõ dolo malo, sed diui-
nis promissis conceptum & fultũ, non ho-
minum malitia, sed Dei bonitate plenũ.
Mirabantur illi eosdẽ homines eiusdem
nationis, eisdem linguis, eadem, sed di-
uerso modo & idiomate differente, loqui
non differentia. An non (si boni æstima-
tores esse velimus) multo amplius miran-
dum istuc videri debet, tot ingenia, tan-
tam hominum varietatem, tam diuersas
linguas, tam diuersa idiomata, tanta præ-
sertim & locorum & temporum interca-
pedine dirempta, tam paria, tá æquabilia,
tam eadẽ prorsus sonare? Hæc credimus
Sanctorum communionem, in qua cẽsos
dicimus beatos; non censos, damnatos
perpetuũ. Hæc est Ecclesia, contra quã
portæ inferorum, quibus sunt mille no-
cendi artes, incassum nituntur! Hæc est

A. C. 2.

co.

columna & firmamētum veritatis, à quo se auelli Christianus quisque ægrius molestiusque sinere debet, quā vitam ipsam eripi; à quo vel latum culmum (quod inquit) recedere, perire est. In arca salus, extra arcam exitiū est. In Ecclesia cathol. cum metu & tremore adhibitis sacramētis, salutem quisq. suā operari potest; extra ecclesiam sacramēta esse possunt, prodesse non ita. Quum igitur iam ab aduentu Saluatoris vsque ad nostram ætatem, id est, ab apostolis vsque ad nostri temporis facem, quomodo & per quos Christi Ec-

Hiero. in vita
S. Malchi.

clesia nata sit & adulta, persecutionibus creuerit, martyrijs coronata sit, confessionibus ornata, & illis quidem tanquam rosarum, his velut liliorum fertis redimita, habeamus, & postquam ad Christianos principes venit, potentia equidem & diuitijs maior augustiorque, sed virtutibus meritisque facta sit minor, & suapte fortuna feliciore, cœperit esse infelicior, minusque beata; Quum (inquā) Ecclesiam catholicam à Christo suscitatum, ab apostolis per orbem vniuersum propagatam, ad nos vsque porrectā, deriuatamq. ostenderimus, fidei regulis notisque ceu resse-

148 CONVERSIONIS GENTIUM
 ris quidem parem, sed non item fidei ope-
 ris & actis : quis ferat hæc putidissima vi-
 tijs sæcula (vt S. Paciani in Pyrenæi iugis
 Barcionæ episcopi verbis vtar) sacros ca-
 nos apostolici verticis euellere niti? Ex il-
 lo tempore quo Christus, quo apostoli
 vixerunt, successio vel series episcoporum
 non est interrupta, neq. ab aliquo alio, nisi
 ab Ecclesia per episcoporum vbique suc-
 cessiones tenemus has velillas scripturas
 esse canonicas aut apostolicas: vnde igitur
 nisi ab eadem Ecclesia, litterarum sacra-
 rum sensa petenda sunt? Illa enim quæ
 non scripta, sed tradita custodimus, quæ
 quidem toto orbe seruantur, datur intelli-
 gi, vel ab ipsis apostolis, vel plenarijs con-
 cilijs (quorum est in Ecclesia saluberrima
 auctoritas) commendata ac statuta re-
 tineri. Nam traditionem apostolicam re-
 futare, magnam euangelij ipsius (testibus
 D. Ireneo Lugdunensium, & D. Basilio
 Cappadocum, episcopis) adeoque ipsius
 Christi qui traditionum euangelicarum
 est auctor, est abrogare & conuellere au-
 ctoritatem. Quantum verò, non dicam
 temeritatis sacrilegæ, non dicam extreme
 dementiæ, sed fanatici furoris insit illi ve-
 teri

Aug. lib. 28.
 conc. Faust.
 Manich. cap.
 2. & sequent.
 lib. 3. cap. 21
 lib. 3. cap. 3.
 & seq. epist.
 118. ad Ianua.
 Tertul. lib. de
 præcrip. hæ-
 ret. Irenæ.
 lib. 3. cap. 1.
 234. Vincent.
 Lirinés. Basil.
 lib. de spiritu
 sancto cap. 27
 Alexander
 Pont. Alexad.
 epist. ad Con-
 stant. Mag.
 Io. Damascen.
 lib. 1. de cul-
 tu imaginum.

teri hæreticorum cauillationi, *Apostoli, reliquique non intellexerunt diuina oracula; Nobis Deus per Spiritum suum reuelauit nuper*, nemo ignorat. Quid enim? si quid cõtrouersia nascatur, si quid in quaestionem nouam recens veniat, nõne ad antiquissimas quasque ecclesias recurrendum est, in quibus sunt versati apostoli, quas sanguine dedicarunt, & ab eis accipiendum quod certũ, quod verum, quod liquidum sit? Quid vero? si neque apostoli nobis scripturas reliquissent, nõne oporteret traditionis ordinem sequi, & ex illis quærere quibus ecclesias commiserunt?

S. Augustinus profectò istuc detulit Ecclesia, vt nec euangelio fuisset crediturus, nisi eum Ecclesia commouisset auctoritas. Scripturas enim in libris, táquam in arboribus folia, in Ecclesia sensum & intellectum esse sciebat, easq. nõ in legendo, sed in intelligẽdo consistere. Multo sanè elaboro opus est, multaq. nõ suffecerint Anticyrę eius insano curãdo capiti, qui post apostolos, post tot martyru confessoruq. myriadas, post tot ecclesiarum omnium pastores, doctores, episcopos, sibi semper adhuc quippiam censet perquirendum,

Contra epist.
Fundamenti
cap. 5.

Hiero. cont.
Luciferianos.

150 CONVERSIONIS GENTIVM
& indicandum . Te pacatum itaque red-
dat (inquit D. Basil. quē D. Theodoritus
lumen orbis terrarū vocat) traditio . Do-
minus ita docuit, sic Apostoli prædicau-
erunt, ita Patres obseruarunt, confirmarūt
martyres: sufficiat dicere, Ita edoctus sum.
Si quando alia quàm didicimus, à noua-
toribus suggerantur; hac machæra, ceu
Herculis claua, retundenda sunt, & istoc
antidoto aduersus vitiligatores vtendū,
auctore S. Athanas. Patres & maiores no-
stros non ista sensisse, non ita docuisse, nō
sic seruauisse . vtroque ergo tempore siue
aiant, siue negent quippiam hæretici se-
cus atque traditum, & hætenus in eccle-
siis apostolicis traditum, aut per episcopo-
rum, doctorum, pastorum successionem
perpetuam diffinitū habitūmve est, hoc
singulari vmbone excipiendum, reper-
cutiendumque est, ne syllabam quidem
vnam, præter ea quæ accepimus (vt in-
quit Basil.) commutandā, aut in dubium
vertēdam. Id nobis persuasum esse debet,
nihil magis nefarium esse, quàm transgre-
di terminos à patribus positos . Si enim
Terminus ille nulli Deorum sibi ceden-
dum putauit, de quo Ouid. 2. Fast. quis ita
sacra

Epist. ad
Epictet. episco-
pum Corint.

Apud Theo-
dorit. Eccle-
hist. lib. 4.
cap. 19.

sacra profanis miscere audeat, ut rituum, religionumque modos ac fines, ultra quos citraque nequit consistere rectum, immutet, transferat, inuertat? Hanc nostram esse mentem altè animis repositam, hanc solidam stare nobis, firmamque sententiã dicendũ, quicquid illi, siue minas, siue blandicias crepent. Neque illorum odium magnopere metuendum, neque studium affectandum, aut captanda beneuolentia, aut eorum timenda maleuolentia, à quibus vituperari maximæ laudi; amari, vitio à probis quibusque vertitur. Puerorum est istis moueri: eum verò qui bene ac probè diuinis literis enutritus sit, nullum genus mortis potius detrectare oportet, quàm religionibus sacrosanctis nuncium remittere. Nihil ego prorsus nouatorum istorũ cauillis oportunius respondendum duxerim, nisi istuc Pauli apostoli dumtaxat, An à vobis verbũ Dei processit, aut in vos solos peruenit? verum (quod de Petiliano Donatista dicebat August.) litigare & belligerari volunt isti, non disputare. lib. 2. cont. lit. Petil. cap. lxi. D. Athanasius iussit ut in catholica fide

Epipha. to. 3.
 lib. 1. hæref.
 75.

Basil. ibid.

1. Cor. 14.

al. Iouianum.

Niceph. Call.
eccle. hist. lib.
20. cap. 47.
Theodorit.
lib. 4. cap. 3.

gitauerat, suæ Orthodoxiæ certissimum
fortissimumque argumentum ita statuit:
Omnes ecclesiæ quæ sunt in Hispania, Bri-
tannia, Gallia, Germania, Campania, Ita-
lia, Dalmatia, Mysia, Macedonia, Græcia,
Africa, Sardinia, Cypro, Creta, Pamphi-
lia, Lycia, Isauria, Ægypto, Libya, Ponto,
Cappadocia, denique toto Oriente (exce-
ptis illis paucis ab Arrianis occupatis) no-
biscum & cum concilio Niceno sentiunt
& sapiunt: non possunt verò tam pauci
ijque suo opte iudicio, & conscientia dam-
nati, præiudicare orbi vniuerso: ea igitur
fides tenenda est, quam tot populi, tot ec-
clesiæ, tanta consensione, tot annorum
centenarios probatam habuere.

lib. 1. cap. 2. 3

Iisdem rationum probationumque mo-
mentis nititur aduersus sciolos illos Gno-
sticos Valentinianos D. Irenæus Lugdu-
nensis: Ecclesia per vniuersum orbem vsq.
ad fines terræ seminata, & ab apostolis &
eorum discipulis accepit eadem in Christum
fidem: hanc fidem, hanc prædicationem (ait)
diligenter custodit, quasi vnam domum in-
habitas; & similiter iis credit, quasi vnam
animam habens, & vnum cor; & conso-
nanter hæc prædicat, & docet, & tradit
quasi

quasi vnum possidens os. nam etsi in mundo sint loquelæ dissimiles, attamen virtus traditionis vna & eadem est. Neque hæ quæ in Germania sunt fundatæ ecclesiæ aliter credunt, aut aliter tradunt; neque hæ quæ in Hiberis sunt, neque hæ quæ in Celtis; neque hæ quæ in Oriëte, neq. hæ quæ in Ægypto, neque hæ quæ in Libya, neque hæ quæ in medio mundi sunt constitutæ: sed sicut sol creaturæ Dei in vniuerso mundo vnus idemque est, sic & lumen & veritatis prædicatio, vbique, eodemque modo lucet, & illuminat omnes homines, qui volunt ad agnitionem veritatis venire. Et neque qui valde præualet in sermone, ex ijs qui ecclesiis præsunt, alia quàm hæc ipsa dicet. nemo enim est supra magistrum, neque infirmus in dicendo deminorabit traditionē. Cùm namque sit vna eademque fides, neque is qui multum de ea potest dicere, amplius dicet vnquã quàm res sit; neq. qui parũ dicendo valet, dicet minus quàm oportet, aut infrà quàm res est. Neque nos mouere debent tot tantæque procellæ seu hæreseôn, seu persecutionum, seu morum temporũve malitia tanquam tempesta-

154 CONVERSIONIS GENTIVM
tes quædam ingruentes, & nauiculæ S. Pe-
tri summa vi imminentes, ac extrema
quæque comminantes, quum & longè
grauiores ei ærumnas sæpe multis antè
temporibus, & eam semper seipfa clario-
rem euasisse, sexcentis exemplis liqueat,
perpetuosque ex bellis hucusque trium-
phos duxisse. Siue enim penitus præteri-
torum temporum nequitiam inspiciamus,
non extinctam turbine, non ventorum vi aliò
raptam, non fluctibus rabidis perturbatam,
non fractam, sed vexatione purgatam, li-
uoribus sanatam, necibus viuendam virè-
toremque. Ecclesiam peruidebimus. Siue
illorum temporum populos tanquam co-
ram præsentibus tecumque colloquentes
conuenias, eandem protinus nobiscum fi-
dem cõfiteri, religionemque tenere audias.
En tenemus omnium cæli climatum,
omniumque terre angulorum populos, no-
biscum in vnam fidei religionisque sen-
tentiam cõspirantes. Quid si iam omnia
mihi Cõcilia passim toto orbe inita, quo-
tannisque coire solita ex præceptione san-
ctioneque apostolica, recensenda sint: quid
si omnium vbique conciliorum, omnium
ecclesiarum, omnium gentium, omnium
ata-

Can. apost. 38
al. 36. Cõcil.
Nice. 1. can. 3
Cõcil. Antio.
cap. 20.

atatum patres mihi sint percensendi; quas putamus copias, quas phalágas, quot testium myriadas in aciem campumque in rem quam diximus, sum producturus? Si mihi miles vniuersus conscribendus est, qui diu olim sub tot tantisque Imperatoribus, cum Romani, tum Constantino-politani Imperij, Regibus Hisp. Gall. Britan. Lusitaniæ, Daniæ, Sueuiæ, Norueg. Ital. Polon. Vngar. Bohem. aliisque infinitis, cum defendendæ, tum propagandæ religioni Christianæ seruiuit ab origine prima; quis (oro) locus satis patens satisque vastus esse possit, qui exercitus eius frequentiam capere valeat? Si omnium Cóciliorum sanctiones, si omnium Imperatorum, Regum, exarchorum, principum leges híc enumerem; certè & illos mortales religiosissimos fuisse, in cōfesso erit omnibus: deniq. eos quidem obseruatæ religionis præmia manere; nos verò, siue neglectæ, siue contemptæ, duros aliquando pœnas. Equidem supplicij tarditatem & dilationem, non pauci aut ignoscenciam, aut diuinæ prouidentiae oscitanciam existimât. Verùm si rem, vti est, diuinam, inquam, offensam ex æquo & bono metiamur,

tiamur,

156 CONVERSIONIS GENTIVM
tiamur, exemplis temporum præterito-
rum; vereor ego vehemēter, ne Numinis
ira tardè ad sui vindictam procedens, tar-
ditatem supplicij, & grauitate & perpe-
tuitate aliqua compenset; & ne nos instar
eorum qui fenus perpetuò gliscēs cōtem-
nunt, in vtramque aurem securi, pœna-
rum, ærumnarum, calamitatum vsuram
tandem recipiamus, & malorum piaculo-
rumque quæ deprecari negleximus, im-
mensam. O si hæc Belgica. prouincia hu-
mana voce vti posset, quos ederet luctus,
quos componeret elegos modos, quàm
tristia ediceret, quæ nemo, quantumuis
faxeus, tametsi è Caucaſo natus, audiens
temperet à lachrymis! O quales, quot,
quãtas deponeret querelas, quàm diffimi-
libus dominis olim, atque nunc, sese ad-
ministrari defleret! O quantum mutatis,
ab illis: ingenua, inquit, sum & liberali in-
dole nata, neq. obscuro loco. Fidei religio-
nisque auctores nancisci quasi sorte auspi-
cata Deus Opt. Max. totius huius vniuer-
sitate rerum Præses voluit, adeoq. paren-
tes seu auos, seu abauos, seu atauos, Ma-
ternum, Memnium, Eucharium, Valeriū
à S. Petro rectissima linea fidei descenden-
res,

tes, hucque destinatos; deinde S. Quintinum, Piatonem, Rufinum, Valerium alterum, Eugenium, Crispinum, Crispinianum, Lucianum, Marcellum, Regulum, Fuscianum, Victoricum, Eleutherium indigenam Neruium, Chrysolium Armenium, cæteros seu Romanos seu Gallos S. Clementis Ro. discipulos: hos ego progenitores habui; hi sunt harum ubiq. ecclesiarum antistites; hæc est diuina Soboles cælo demissa sereno; hi patriam hanc suo cruore fœcundam, meritis validam, virtutibus florentem, signis editis rebusque præclaris celebrem, omni postremò hac ecclesiarum successione, pastorum doctorumque apostolicorum longa serie,

Fecerunt pulchra ceu posteritate parentem.

Eius pulcherrimæ prolis, secundum Esa. 49. promissa & Prophetica oracula, Imperatores & reges nutritij, Imperatrices, & reginæ factæ sunt, diuino nutu, obstetrices. Et quidem hæcenus ita inter Augustorum amplexus, & pientissima vota, omnis progenies hæc adoleuit, sumpsit vires, estque ætatum momentis aucta, vt futuri posterij æstimari non poterint,

Placent. in
cat. episcoporum
Tungrés.
Brustem.
Democh.
Pet. de Natal.
lib. 5. cap. 116.
lib. 9. ca. 106.
lib. 1. cap. 57.
lib. 2. ca. 55.
Antonin.
part. 1. hist.
tit. 6. cap. 26.
Mayr.

158 CONVERSIONIS GENTIVM
rint, neque opibus, neque copijs inferior-
res. Verùm eheu, ô malum, proh dol-
lor, miserrimum infelicitatis genus est,
fuisse aliquando felicem: neque cuiquam
tantopere dolet fortunæ felicitas nun-
quam habita, atque tam turpiter amif-
fa: nihil verius illo elegantissimo dicto
Poëtico,

*Non minor est virtus, quàm querere, parta
tueri.*

Et certè
*Floruius quondam, sed flos fuit ille caducus:
Et fuimus Troës: verùm,
En campos, vbi Troia fuit.*

Ita siquidē comparatū est, vt Respub.
diu esse incolumis nequeat, quæ non iisdē
artibus atque virtutibus perpetuò serue-
tur, ac veluti lacte eodem foueatur, qui-
bus fuerat olim parta & educata. Est enim
Reip. vt sic dicam, educatio, altera natu-
ra. Sicut igitur, mutata nutrice, mutatur
habitus statusque naturæ, & proles vario
lacte nutrita ferè fit scabiosa, morbisque
infecta: ita Respub. primū delicatissi-
mè educata à matre, deinde à nouerca
degenere vberè lactata, non potest non
esse humoribus affecta corruptissimis.

Quem-

Quemadmodum verò bene cõstituendæ ordinadæq̃. Reip. prima elemēta sunt religionum sacrarũ momēta ac rationes; ita declinat̃is Reip. ne dicam inclinatæ incubula sunt (si Isocrati, Platoni, Tito Liui. Plutarcho, Aristo. M. Tull. Valer. Max. cæterisq̃ue id genus, credimus) religionum socordia, indiligentia, neglectus. Verũ hæc aliàs.

Cæterũ obijciet, imò obganniet for-
tè quispiam, & quæret, vnde sciamus apo-
stolicas esse illas omnes quas retulimus
ecclesias. Cui in primis respõdemus, Ho-
mine indocto nihil impudentius: quic-
quid enim dicas, nihil dixeris, nisi id dixe-
ris quod ei visum est & probatũ. deinde
homine malitioso, nihil magis improbũ:
is enim ita solet perplexari, Nõ pactũ, pa-
ctum; pactum, nõ pactũ est, quod illi libet:
& is nõ tã sensus aut intellectus, quã ani-
mi voluntatisq̃. vitio laborat, & prorsus
mala mēs, malus animus. Sic olim Mani-
chei & alij heretici nõnulli quasdã scriptu-
ras admittebãt, quasdã reijciebãt, vt om-
nis de medio Scripturarũ auctoritas semel
deleteretur (inquit D. Augustinus) & suus
cuique animus, suum cuiq̃. insomnium
auctor

lib. 32. cont.
Fauft. Ma-
nich. Cap. 19.
& seq. D.
Hiero. Epist.
ad Paulinum.

160 CONVERSIONIS GENTIUM
auctor sit & auctoris instar, quid in quaq;
scriptura probet, quid improbet, id est, nō
auctoritati subijciatur scripturarum, vt
quippiā credat, sed sibi ipse subijciat scri-
pturas, easque suo sensui seruire cogat,
etiam repugnantes: vt ideo quid rectē ri-
teque scriptum videatur, quia illi placet,
non quod eo nomine ei placere debeat,
quod scriptum sit. Iam verò, vt ad rem
veniamus: cur non euangelicæ, apostoli-
cæ, ecclesiasticæ traditioni concedamus,
tanta vetustate fundatæ, tanto vsu robo-
ratæ, omnium apostolorū, martyrum, re-
liquorumq;. virorum clarissimorum san-
guine, sanctitate, meritis commendatæ,
hucusque ad vnguem obseruatæ, quum
non aliter, quàm traditione atque relatio-
ne alia complura sciamus, quæ tamen
certo certius ita esse tenemus? nam, vt ma-
gnis cōferre mihi liceat parua, vnde (ama-
bo) Socratem cuncti, quotquot sunt eius
philosophiæ candidati, credunt Sophro-
nisci & Panaristæ filiū? vnde Anaxagorā,
Damonem & Archelaum eius fuisse in-
ferunt præceptores? Vnde vxores Xan-
tippen & Myrtonem asserent? Vnde cer-
tatim non paucæ ciuitates Græciæ sibi
Ho-

al. Phœna-
retæ.

Homerum vendicant? Vnde Colopho-
 nij suum ciuem; vnde Chij, Salamini-
 j, Smyrnæi, & alij alijque suum asseuerant,
 esseque contendunt contribulem, nisi
 ex diuersa maiorum quasi per manus tra-
 ditione? Vnde hosce quidem Platonis,
 cognomento diuini, illos autem Aristo-
 telis libros mihi persuaserim? Vnde hi
 Theophrasti, alij Demosthenis, alij M.
 Ciceronis, alij Varronis, alij P. Vergi-
 lij; alij Ouidij, Persij, Martialis, Iuue-
 nalis, Horatij, Macrobij, Galeni, Hippo-
 cratis, aut alij, aliorum, atque aliorum,
 vsque adeò esse creduntur; vt siquis ne-
 get, non solùm refellatur, non solùm si-
 biletur, verumetiam tanquam demens
 iudicetur, qui notissimæ famæ, certissi-
 mæ temporum seriei, constantissimo ru-
 mori per ætatum successionem quasi per
 manuum traditionē insolenter presumat
 reclamare? Ego igitur quæ iam inlu-
 cem edo, vel ex totius Ecclesiæ Catho-
 auctoritate à maioribus tradita, vel ex
 Scripturæ diuinæ literis, vel Physica
 ratione collegi omnia. Contra verò
 rationem nemo sobrius, contra diui-
 na oracula nemo Christianus, contra

Cic. pro Ara-
 chia. Aul. Gel.
 lib. 7. cap. 11.
 Attic. noct.
 Herodot.
 Plutarch.

Aug. lib. 33.
 cont. Faust.
 Mani. cap. 6.

Aug. lib. 4. de
 Trinit. Cap. 6

162 CONVERSIONIS GENTIVM
Ecclesiarum Apostolicarum cunctarum
consensionem, antiquitatem, vniuersita-
tem nemo pacificus senserit. Quocirca
(vt coronidem addam) qui isthæc negat;
is non quæuis, sed totius scholæ Christia-
næ bases, & fundamenta vsque ab radi-
cibus extirpat, euertitque, & negat pror-
sus, quæ vocant Philosophi disciplina
principia, quæ sunt cum primis certa ac
vera. Cumque eiusmodi vitiligatore
non rationibus, sed fustibus Aristoteles
censet agendum: apud Christianos cer-
tè, auctore Christo, qui hasce apostolicas
non audit ecclesias, inter Ethnicos & Pu-
blicos censendus. Non enim ille, qui-
quis est, satis intelligit illud altitonantis
fulmen horrendum: Qui vos audit, me
audit; qui vos spernit, me spernit. Ne-
que ille amens, tantum apostolum vnum
vel alterum, non is aliquot Cyprianos,
Ambrosios, & id genus alios Christia-
næ fidei seu Atlantes, seu Achilles in-
uictos aspernatur; verum etiam apostoli-
cas Ecclesias vniuersas, quas literæ quo-
que diuinæ celebrant, Romanorum, Co-
rinthiorum, Galatarum, Ephesiorum,
Thessalonicensium, Colossensium, Phi-
lip-

Matth. 18.

Luc. 10.

Aug. lib. 2.
cōt. Crescon.
gram. ca. 137

lippensium, Laodicensium; ad quas scrip-
fisse S. Paulum nemo inficiabitur. Is Hie-
rosolymitanam contemnit ecclesiã, quam
ipsusmet Saluator fundavit, cui primus
post Christum S. Iacobus frater Domi-
ni praesedit. Idem renunciat Antio-
chensi, ubi discipuli primùm dicti sunt Act. 13.
Christiani. Item Smyrnenſi, Theatyren-
ſi, Sardensi, Pergamensi, Philadelphien-
ſi, Laodicensi, quibus iussus est scribere
Apocalypsim S. Apostolus Ioannes. Item
tot alijs ecclesijs Ponti, Galatiæ, Cap-
padociæ, Bithyniæ, Asiæ, quas instituit
S. Petrus: denique quicquid alias se S. Pau-
lus ab Hierusalem vsque ad Illyricum
euangelio repleuisse affirmat. Ut de alijs
Asiæ, Africæ, Europæ, Indiarumque
partibus taceam, in quas ex hisce apo-
stolicis laboribus, & plantationibus pro-
pagata crevit, hodieque crescit, Eccle-
sia. Quid itaque existimanda est age-
re, hic iam nunc, Ecclesia Belgicana, nisi
Diũum hominumq. opem & fidem im-
plorare, & auribus cum S. Romanæ Eccl.
Sanctis. D. N. Pontificis max. Gregorij
XIII. Regisq. Catho. tum duumviratui,
tum & exarchatui Illustriss. Ducum de

Rom. 15.
Emittent
tamen Indi
antipodes nõ
tam fidem ac-
cipiunt, quàm
olim acceptã
recipiunt: eosq.
primos & ty-
pographiæ, &
machinarũ,
earum, quas
bombardas vo-
cant, esse inuẽ-
tores non est
dubiũ. tamen
S. Bonifacius
Episcopus Mo-
guntinus ac-
cusar. & olim
D. Virgilium
Episcopũ Sa-
lisburgensem
apud Zacha-
riam Pont.
Max. quod
pro concione
asseruisset esse
antipodes, vt
habet Auẽtin.
lib. 3. annal.
Boiorum.

Alua, & Medina Cæli, infufurrare eandem perpetuò cantilenam, nihilq. præterea, nisi hanc duntaxat auream perorationem:

*Et fidei & vita me redde
priori.*

CO.

fi
ma
mat
stian
com
sto p
pop
nis f
coni
xim
gno
rang

COLOPHON ATQVE
APPENDIX AD ILLVST.

DOMINVM D. FVLGENTIVM
de Bragantia, almæ Lusitaniæ suauia, DDiuo-
rum Sereniss. Regum D. Philippi R. eius no-
minis ij. Hispaniarum cognatum intimum;
D. Sebastiani primi, R. Portugalliæ auuncu-
lum dilectissimum.

IN Theatrum, Illustris-
sime Heros, ab Orien-
te in Occidentem, à
Meridie in Septétrio-
nem patens, vt spo-
pondi. En amphithea-
tricâ scenam diuersif-
simarum gentium, tam ætatum, quàm cli-
matum quorumq. in eiusdem fidei Chri-
stianæ orbẽ vnum coëuntẽ. En periodũ
compendiosam omnium temporũ à Chri-
sto passo hucusque, omniũ locorũ, omniũ
populorum in eiusdem ipsissimæ religio-
nis sententiam redeuntẽ, conspirantem,
coniurantem amicẽ. Trium harum ma-
ximarum rerum vniuersitatẽ Christi re-
gno iure cum primis hæreditario, deinde
tanquam reciproci amoris, officij, merito-

L 3 rum-

rumque dignam vicem, operumque eius mutuam dignamque compensationem, Deus Pater Opt. Max. reddidit, gratitudinis ergò. Et quidem hanc notam a Numine inditam, nulla vetustas eradere, nulla locorum intercapedo obliterare, nulla populorum varietas obscurare valet, nisi vna duntaxat temporum, locorum, populorum malitia; quæ denique conflata in Antichristi tyrannidem, euadet in totius mundi postremò exitium. Hinc sola Romana Ecclesia suo legitimo iure hæcenus Catholica nuncupatur, sanctis Paciano Hispano, Epiphanio Cyprio, Vincentio Lyrinensi Gallo, Optato & Augustino Afris, sacris (inquam) ancoris, (vnde se sinere auelli, sacrum religiosumque piaculum est) auctoribus. Nam cum tot fuerint ab initio nascentis Ecclesiæ hæreses, nomen istuc ita hæc sibi propriè vendicauit, vt quantumuis hæretici quique dici potius, quàm esse semper voluerint Catholici; attamen si quando de Catholica quæstio est, nemo vnquam huc impudentiæ improbitatisque vènit, vt suam ausus fuerit asserere. Quo certè argumèto non solùm D. Augustinum (quod habet con-

Veteres & apostolicas ecclesias vocari solere Catholicas ex hæresi Miletiana liquet apud Epipha. to. 2. l. 2. hæ. 68.

Cap. 4.

tra

tra epistolam Manichæi, quam vocant Fundamēti) verūmetiā orthodoxos vniuersos ipse Catholicæ titulus in Ecclesiæ Rom. gremio sinuq̄. meritò retinere debet. Quò siquidem de Satrapæa seu Dynastia Pontificia ac solida firmitate Sedis Apostolicæ Romanæ (inquam) quippiam dicam; profectò, signū bellicum, quo socij ab hostibus olim discernebantur, in exercitu equidem Marij fuit Deus Lar; in castris Syllæ, Apollo Delphicus; inter Cæsarianos, Venus genitrix; in illa naui Alexandrina, qua S. Paulus Syracusas, Puteolos, denique Romam deuectus est, Dius Castor, & Pollux; apud Romanos priscos, hodieq̄ apud Imperatores Germanos, aquila Iouis (vt fabulabantur Poëtæ) ales armigera labarum vexillumq̄ insignit militare, auro argentoq̄ intertexta, & gemmis alijsq̄ue preciosis lapidibus] radiorum instar intermicantibus, eamq̄ue à militari turba erat moris adorare. Aquilam in sacro bello aduersus Maxentium, Licinium, Maximinum, aliosq̄ue Christianæ fidei hostes, Diuus Constantinus M. A. sacrosanctæ Crucis effigie atque icone commutauit; neque id sine numi-

Ipsissima refera seu nota Ecclesiæ Christianæ.

ne Diuûm, sed oraculo diuino monitus fecit, ne quis imagines hominum commenta cauilletur: id quod sexcentis penè historijs testatum, posterorumque memorię mandatum est. Hanc consuetudinem egregiè sunt imitati sacrã militiã adituri ambo Theodosij Imp. AA. Valentiniani AAA. Heraclius A. Clodouæus R. Christianiss. Pippini RR. Carolus Mag. Imp. A. cæteri que hætenus seu Reges, seu Imperatores, signa cum Saracenis, Mauris, Turcis, Hæreticis, collaturi. Certissima significatio aduentus Messiaë secundum vaticinium S. Prophetæ Hieremię (vti habet D. ille mag. Dorotheus Tyri episcopus in sua Synopsi) erat, quòd omnium nationum, linguarumque populi adorarent lignum. fuerunt quoque pacis ac belli olim apud veteres seu feciales, seu caduceatores, symbola atque tessere quedam: inque Romanorum castris Consul siue Imperator exercitus sub noctis crepusculum, antequam sese tenebræ intenderent, tabelam militiæ Tribunis dabat: ij verò eam ad Centuriones, hi porrò ad Decuriones, & isti demum ad vnumquemque suæ decuriæ militem gregarium perferebāt.

Ita

S. Dorotheus claruit Diocletiano, & Max. Imp. AA. vique ad Iulianū Imp. apostatam, cuius tyrannide per martyriū est sublatus centenario maior.

Ita illi suæ securitati, hostium dolis malis prohibendis, consulebant. Tabula siue tessera militiæ Christianæ, sicut lampas cursu olim inter currendû in stadio Olympico, tradita à Deo Patre Christo Domino cæpiductori; ac deinde per alios aliosq. Tribunos, Centuriones, Decuriones per tot temporum curricula, per tot Ecclesias, per tam varios populos, per tot idioma, per quatuor vniuersi orbis parteis ad nos vsque perlata: ea est (inquit inuictissimus ille Christianorum militum totius Orientis Tribunus S. Athanasius) quòd Christi Ecclesia sit Catholica, & vniuersitate, quam superius dixi, constans, pertingens, prorogataque ab initio temporis, à finibus omnibusque mundi limitibus, ab origine prima mortalium, vsque ad temporum, & orbis & gentium fines vltimos; Antichristi verò & Diaboli Synagoga atq. colonia, & hæreticorum quorumque in vna tantum vel altera sit ciuitate, siue regione, siue natione, idque vel bullæ in morem vel fumi, puncto, vt sic dicam, téporis. Sic diu olim nonnullâ Orientis partē peruaferunt Arriani, vnam vel alteram Ecclesiam occuparunt ad me-

Respōs. 26. &
71. ad quæst.
Antiochi prin-
cipis.

ridiem in Africa Nouatiani; vnumque cumque minutum Africæ angulum in Numidia tenuerunt Donatistæ; vt subinde repetit D. Augustinus: Occidentis nonnullas Ecclesias in Hispaniis aliquot annorum centenarijs habuerunt Saraceni ac Mauri; Gnosticis, Manichæis, Arrianis, Priscillianistisque permisti: Aquilonaris plagæ, vnde, teste oraculo, pandetur omne malum, partim Calvinismus, partim Lutheranismus, partim Anabaptismus sibi portionem vindicat. Sanè quum tot tamque *δὴ δὴ παρῶν* discrepantes hæreses passim fuerint, mutuoque repugnantes diuersis cum locis, tum temporibus apud alios aliosque populos, nunc sic mox aliter laruatæ, iam hanc velut personam, aliàs alibi aliam induentes, & fucum prætextumque facientes, quo specimine recti faciliori negotio decipere valerent; non tam tempus edax rerum, non inuidiosa vetustas eis extinguendis plus valuit, atque ratio, qua hæreses sunt & partes, non totum, non integrum, non catholicum, siue vniuersale. Quod autem æquè mirandum est, tametsi quidem sectas hæresiarchæ suas quique, velut cuneos, siue cohortes, &

Hier. 1.

Sed bellum hereticorum pax est ecclesiarum, eorumque discordia Ecclesiarum confirmat concordiam; teste S. Hilariol. 7. de Trinit. & alibi

ca-

copias, uti habitum est, sint fortiti in Oriente, Meridie, Occidente, Aquilone; nunquam tamen defuit usquam Ecclesie Catho. Conf. Tribunus, vel Imperator, qui non idem caneret classicum, idemque ederet symbolum, seu in Meridie apud Africanas Ecclesias, siue apud Occidentales in Hispanijs, vel apud Aquilonares in Gallijs & Germanijs, quod diu olim in suo Oriente ceu praefectura S. Athanasius. Hoc siquidem signo ceu nota in Africa, Optatus Mileuit. Victor Vticenf. August. Hippo. (ut Cyprianos, Tertull. Anob. Caecilianos, Eugenios, reliquosque proceres Ecclesie Africanæ pertranseam) Christi ab Antichristi Ecclesia discreuere, dignoscendamque cuiilibet militi Christiano tradidere. Idem fecere in Hispanijs vnde viginti Antistites in Synodo Eliberina, itemque alias & alias Idacius, Ithacius, Arcadius, Probus, Pascasius, Euty-chius, Isidorus, Leander, alijque innumeri hucusque, ut Olios ceterosque eius primæ classis satrapas omittam. Tantumdem opere nauarunt in florentissimis illis Gallijs, ne plus dicam, omnes illi Ecclesiarum proceres, quos supra memorauimus,

mus,

mus, totaque iam vsque in successione serieque episcoporum posteritas. Vniuersæ verò hæreses, quæ siue hic, siue alibi aliquando non nihil emicuere, momento temporis, ceu vaporis nebulosi caligines, lamiarumque ac lemorum instar, & euauerunt, & disparuerunt; adeoque in obliuia quædam Lethæa abierunt, vmbri tantum quibusdam, seu Vergilianis, seu (quod magis credam) Pythagoricis *Μετὰ Ψυχωσιωῶς* ambulanti- bus, & de homine personato, in personatum transmigrantibus. Cæterum sola Italia nullam vnquam hæresim peperit, nullam sciens prudensque educauit, aut fouit; nullam vnquam diu passa est. Id quod cum historicis omnibus, tum Irenæo, Cypriano, Tertulliano, Vincentio Lyri. Hieronymo, Augustino, alijsque scriptoribus classicis vniuersis probatissimum est. Imò verò quum fides Christiana toto orbe exularet, Romanorum Imperio, edictisque principum sanguinariis cyclicis (quas vocabant) obtinentibus, & necem stragemque Christianorum passim præcipientibus, Vrbs Roma Romani illius cruenti, tyrannicique imperij culmen, non solum fidem religio-
nem-

nemq̄. est amplexata, verumetiam Christianorum omnium & asylum, & facta anchora, diuina quadam metamorphosi rerumq̄. vicissitudine, effecta est. Quæ enim fuerat carnificina Christianorum, facta est portus salutis; quæ fuerat domiciliū Deorum, facta est prouincia Sanctorum; quæ erat magistra erroris, reddita est non tantum discipula, sed magistra, sed domina, sed præses veritatis. Quæ nuper exercebat *κυκλοπαιδειαν* superstitionis, cœpit aperire *Παιδαγωγείον* Christianæ religionis; adeo, vt quæ fuerat, non ita pridem, schola vitiorum, facta sit toti terrarum orbi prædottriba virtutum: vti eleganter pariter & crudite prosequitur S. Leo Pont. Max. Romam verò nunquam dedidicisse fidem semel acceptam, neque ab ea descuuisse vel culmum latum, præter eos quos percensuimus, Leo quoque affirmat Ser. aduersus hæresim Eutychetis. Denique Ecclesia, cognomento cum diuino, tum humano Catholica, dudum sursum deorsum agitata, variisque periculis iactata,

nec terris secura nec alto;

Denique dum visum est superis, deserbuit

æstus

Ty-

Serm. 7. & 8.
in feriis SS.
Pet. & Paul.
& in Serm.
nibus anniuer
sarij diei suæ
assumpt., &
alibi.

Tyránidis Neronis, Domitiani, Traiani, Adriani, Antoninorú, Seueri, Decij, Valeriani, Galieni, Aureliani, Diocletiani & Maximiani Augustorum, multarú myriadum sanguine necibusque consecrata religione, Numinique deuota tandem (inquam) Ecclesia Cathol.

*Per varios casus, per tot discrimina rerum,
Appulit in Latium, sedes ubi fata quietas
Diu ostentant.*

Vt ubi fuerat rerum potitus fastus, & orbis superbum imperium dedicandæ, vindicandæque superstitioni, ibi principem locum acciperet ambitionis cõtemptus, nuncupandæ, asserendæque augustæ religioni; imò verò enimuerò, ibi traderet symbolum, ac quam diximus tesserá, Catholicæ professionis, qui sibi notam inuulerat defectionis; foretq. exemplar, ac velut Archetypus sanctissimæ religionis, qui pridem ediderat exẽplum turpissimæ negationis; postremò vt esset velut quadam monomachia, & lucta palæstrica inter principem idolomania, pietatisque Christianæ; Reginam imperij terreni, ac ducem cælestis regni; fundamentum ciuitatis Diaboli, & basim ciuitatis Dei;

pa.

patronum idolorum, & coryphæum ap-
stolorum; Pontifices simulacrorum, &
Pontificem Max. Symmystamque S. Pe-
trum Christi Pont. Max. Vicarium. Atq.
ita non tantum vt vult M. Tul. Cic.

Cedant arma togæ, concedat laurea lingue:

Verum etiã istuc falsum esse liquidissi-
mè perspiciatur quod inquit Martialis l. i.
Omnis Casareo cedat labor amphitheatro.

Neq. enim solùm Imperij fasces S. Pe-
trus pedibus subegit, sed longè præstantio-
ra erexit monumenta Christiani cultus,
quàm fuerat triũphantis imperij: iecit &
firmiora fundamenta æternitatis, quã illi
olim principes moles aut colossos felicitatis,
& latiùs prorogauit pomeria religio-
nis, quàm vnquã antea fuerant seu fasto-
rum cõsulariũ, seu Imperatorum de pro-
ductis coloniis, triumphatisq. prouincijs
insignia atque decora.

Tantæ molis erat Romanã condere gentem.

Huic inde ab apostolis perpetui tẽpo-
ris, cunctarũ Ecclesiarum, cunctarũq. gen-
tium in fidei Cathol. consensione Deus
Opt. Max. cõcessit principatũ; huic inquã
Eccl. Rom. eidemq. Catholicę in omnes
reliquas; *Imperium sine fine dedit,*

ad eò

S. Dorotheus
S. Petrum Co-
ryphæum sub-
inde vocat. i.
caput & pri-
matem apo-
stolorũ: item
Hiero. Augu.
Chrysostom.
Grego. Naz.
Basil. cæteri-
que oēs nunc
caput, iã ver-
ticem, iam fa-
stigium, iam
columen seu
decus, alias ba-
sim, fundamẽ-
tum, petram
super quam à
Christo ædifi-
cata est Ecclẽ-
sia; alibi Ec-
clesiæ pasto-
rem, aposto-
lorũ ducẽ ac
principem, ali-
bi alij alijque
alio & alio epĩ
theto seu co-
gnomento at-
que titulo S.
Petrum appel-
litant, sed ea-
dem præfe-
cturæque Ro-
mana, quæ Ca-
tholica est, si-
gnificatione.

Adeò vt nō solū arma, non solū laurea, nō modò moles Adriani, nō tantū arcus triūphales, aut pyramides quęcūq. togę linguęque S. Petri concesserint, verū etiam imperium ipsum totum, quantum quantum erat; vti ex donatione D. Constantini apud Photiū Patriarchā Constāt. Tit. 8. C. 1. liquet. Togatā nāque linguam seu auctoritatem S. Petri, esse clauem cęli & inferni, vitę & mortis, nemo nesciet, qui siue Gręcis, siue Latinis cęsoribus circa illud; Quodcūque ligaueris super terram; &c. māsuetam & Christiano dignā, Catholicāque accōmodabit aurē. Isthoc Romanorum Imperio inclinato abrogatōq. (si oraculis Diuinis aliquid tribuendū est Daniel. 2. 3. 4. 7. 9. Matt. 24. 2. Thess. 2.) non nili tyrannis Antichristi est grassatura in omnes Christiani nominis cultores; vti interpretati sunt latē D. Episcopus & martyr Hippolytus, August. Hiero. Method. Grego. Papa, Prosp. Io. Damasc. Isido. Niceph. Call. Raban. Ottho Frisingens. alijque infiniti, qui ex sacris literis Antichristi aduentum pręfagierunt. qui omnes, tanquam vno ore locuti, certissimam Isagogen Antichristianismi ceu rudi-

Matth. 16.

Compendiosa
Parascene An
tichristi, est
misoliturgeia
seu odium iu
gis sacrificij.

l. de Antichri
sto.
l. de ciuit. 20.
cap. 23. 8. &
l. de Antichri
sto super
Danie. 4. 7. 9.
In fine.

rudimenta seu elementa esse misolitur-
 gam, id est, odium altarium, téplorum
 sacrificij incruenti, sacerdotum, & eius-
 modi. Quod quidem si verum est, egre-
 gia incunabula parant iam iamque ven-
 turo Antichristo Iconomachi, & theo-
 machi, ac misoliturgi, moderni (inquam)
 Guesij, & Hugonotti. strenuam no-
 uant operam suo patrono, belli alum-
 ni. Perelegantes gemmas ac flores emit-
 tit bruma frigescentis charitatis exco-
 ctos, veritatis æmula, criminatrix, pellex
 hæresis. Tot certè mihi (siquid ego sapi-
 o) gradibus videtur mundo propinquior
 Antichristus, quot punctis momentisque
 crescit licentia hæreseos. Quid expectan-
 dum est reliqui, mediatoris vnici sublato
 sacrificio, ablata cruce qua sumus redem-
 pti, qua (inquit Hippolytus) in frôte pin-
 gendi sumus, quàm vt mundus nequi-
 tia impietateque exæstuas conflagret in-
 cendio, & nullum percipiat supplicij re-
 medium, qui Diuûm hominumq. semel
 contempsit patrociniûm. Rectè itaque
 mihi putatur vaticinatus Lutherus, nulla
 sese magis posse incômodare re, Imperio
 Romano, hoc est, nihil ita posse commo-

M dare

1.4. Moral. c.
 11. 12. & l. 12
 Moral. c. 21.
 l. de dimidio
 tē. cap. 4.
 l. 4. de Ortho.
 si. cap. 27.
 l. 1. de sum.
 bo. c. 28.
 l. 4. ec. hist. c.
 14. §. de An-
 tichristo.
 l. 8. c. 7. &
 seq.

Ezech. 9.
 Apoc. 7.

dareregno Antichristi, manibus pedibusq̄,
promouendo, remis, velisq̄ue acceleran-
do, citis equis accersendo, cui impediò stu-
debat, quàm exhibito Missæ Officio, &
sacrosanctæ Eucharistiæ valere iusso Sa-
cramento. Hanc victoriam, ille existi-
mabat patris sui Antichristi triumphaturi
compendium, quam omnes sancti Patres
semper sunt arbitrati perituri orbis me-
thodum.

Hæc habebam, Heros amplissime, quæ
velitationis instar, aduersus nouatores
omneis hæreticos, de Gentium quarum-
que ad fidem Christianã vocatione, dis-
fererem, & tanquam in scena ob oculos
ponerem. Id eo feci consilio, vt nostrates
Belgæ, & Flandri, deposita nouarum re-
rum cupiditate, quæ ferè aut per sese ma-
læ sunt, aut suo pte nomine vehementer
suspectæ, M. Tull. Cicerone auctore, ha-
beant seu tempora quæ consulant, seu lo-
ca quæ inspiciant, seu populos orbis in pri-
mis Asiatici, & Africani, deinceps Europei
ac Indici, imò verò maiores nostros vni-
uersos, religiosissimos mortales illos, qui-
buscum ac secum, quum de fidei religio-
nisq̄. Diuinæ sacris quippiam controuer-
tendum

tendum duxerint, loquatur. Ne verò vel temporum, vel Ecclesiarum, vel populorum aliquam exceptionē suū erroris, (malitiā omitto) prætexat quispiam; sunt hic Asiani, sunt Africani, sunt Europæi, sunt Indici populi, si de linguis quæstio est; sunt Græci, Hebraici, Chaldaici, Syriaci, Sarmatici, Gethici, Gotthici, Theutonici, Britannici, Gallici, Fládrici idiomatis linguarumq̄. omnium quæ sub cælo sunt.

Mirū est atque prodigiosum, prorsus nullum istorum vel populorum, vel idioma- tum sonare, dicam an tonare istos putidif- simos fescéninos Lutheranismū, Calvinif- mum, Mennonismū, vel certè Lutherū, Calvinū, Mennonē hic sub nullo circulo, nulla spheræ zona, nulloq̄. climate, neq̄. apud Hebræos, neque apud Syros, neque apud Græcos, neque Latinos, aliósvē quos- vis reperire suæ factionis vel vnum, qui- cum ipsis conueniat. Nam dicere nemi- nem fuisse post Christū, & apostolos vel Christianæ vel apostolicæ doctrinæ, tam est insolens, absurdum, improbumque, quàm Lutherum, Calvinum, & id genus hominum monstra facere euangelij, ve- riq̄ue verbi Dei primos auctores. Si verò

dicant aliquos alibi locorum, vel gentium
fuisse Christianos à passo Christo, & apo-
stolis mortuis; saltem vnum nominent,
& sic nobis caussam decident. Hæc fuit
ratio huius mei instituti, Illustrissime Prin-
ceps, quo Maieitati seu Diuinę rebelles in
fide & moribus, seu Regiæ in moribus ac
conatibus, discant, quàm speciosa sit ver-
botenus illa Pandora Hesiodyana, quam-
que sit exemplis factisque suis speciosis,
promissis cõtraria, Hæresis. Deinde illis tẽ-
poribus velut actoribus existiment, illis
locis & Ecclesijs, quas citauimus, tanquã
diffinitoribus dictatoribusq̃. concedãt, il-
lis populis tanquã arbitris atq̃. auctoribus,
graphicis & classicis, quæ tenẽda, quæ fu-
giẽda sint, decernãt. Id quod si faxint, Iouẽ
lapidẽ deierauerim Ædepol (vt ita loquar)
faciliùs clauã Herculis extorqueri posse,
quàm istuc è manu sinant eripi tam fir-
mata affabreq̃. roborata fidei manubriũ.

Neq̃. me later, Illustrissime Princeps,
præter loca orbis plurima & Ecclesias,
etiam tempora ætatesq̃. non paucas inde
à Christo hucusque, deinde populos quo-
que cõplures hic desiderari, qui hic à me
non sunt censi; præsertim quum diligen-
ter

ter sciam, auctorem secutus D. Hieronymum, septuaginta millia angelorum custodum praesidiumque esse mortalibus suis quibusque prouincijs praefectorum, praeterea in totidem gentes hominum idiomatica distincta. Caeterum hoc genus argumenti ter maximè utile, & confutandis haeresibus quibusque peropportunitate, & paucos admodum ex amissim illud pertractasse cum non nescirem, volui rem quoquo modo attingere, fore existimans, ut alijs alijsque aliarum seu nationum, seu gentium, quarum mihi res non ita perspectae sunt, occasione praebeream, hisce meis inuentis, ceu manipulis, ceu centuriatis cuneis, suas legiones, suas chiliadas, suas myriadas, uti addant auxiliares.

Vnus Euseb. Caesareae Palaestinae Episcopus, egregie & praeparationes & demonstrationes scripsit, ut Hieronymi, Genadij, Sophronij, Honorij, Augustodunens. reliquos breues catalogos omittam.

Non cuius homini contingit adire Corinthum:

Est quodam prodire tenus, si non datur ultra.

Quod si haec phalanges socialibus cohortibus auctiores in arenam campumque apertum produci aliquando videro; neque me poenitebit suscepti laboris, & mihi congratulabor meas copias, iunctis alijs copijs numerosioribus fortiores redditas, & eiusmodi arcem iam tunc contestabor fidenter, haeresicon sibilis, schismaticorum co-

natibus, nullis inferorum machinationibus expugnari posse, afferamque monumentum prorsus ære perennius.

Totius operis status, & scopus auctoris.

Id verò pensi moderatiquè lector seu prædicator (cui operosè officiosèque huc nostrum laborem seruire cupiam) habere debet, vt cum primis, sepositis affectibus, hac velut censoria virgula vtatur.

Quando, vbi, apud quos populos, fidem religionemque Christianam obtinuisse cõperiet, eadem opera existimet ilico, iudicetque fuisse ibidem Doctores, Pastores, Euangelistas, Apostolos, Prophetas, Sacerdotes, Diaconos, Episcopos, reliquosque symmystas religionumque antistites, & hierarchiam ecclesiasticam vniuersam, quemadmodum eam partim apud S. Paulum aliosque apostolos, partim apud S. Lucam in Actis, S. Clemenem Ro. in institutionibus Apostolicis, S. Ignatium Antiochensem in Epistolis, Dionysium Areopagitam primum Atheniensem, demum Parisiorum Episcopum, cæterosque apostolorum alumnos, descriptam legere est. Deinceps porrò arbitrari oportet cum eodem euangelio, eadem totidemque vbiq. terrarum, gentiumque, ab apostolis cõsecrata fuisse sacramen-

menta, sicut à Christo Domino instituta, traduce manu acceperant. Iam verò nulli ambigendū est, quin illi sacri mystæ operati sint sacris, à Domino iussis sancitisq. & Liturgias ac Missas peractas, pro viuis, proque defunctis; hymmodias, & psalmodias (vti vel à Dauide, vel apostolis, vel angelis traditæ fuerant) decantatas; ordinis ecclesiastici exarchatum, Christi que in terris vicariatum, vigente disciplina, floruisse; traditionem ecclesiasticā suum robur, functionesque & ante & post prædicatum verbum Dei, vires habuisse. Præterea nulli dubium est, stata Vigiliarum (quarum nos vmbra tantum tenemus) feriarum, litaniarum, ieiuniorum tempora vbiq. passim fuisse, nec non ciborum vestiumque delectum: item templorum, altarium, sacrorum vasorum, & reliquarum rerum, Numini dicandarum, & Ecclesiæ familiarium cōsecrationem obseruatam. Monasticæ seu solitariæ iuxta, & cœnobicæ vitæ conceptis votis professionē celebratam, vbiq. non tantum ex Actis apo-

act. 2. 2. 4. 5.

stolicis, verum etiam exemplis variis Matthæi apostoli, Marci Euāgelistæ discimus. Sicut enim fuerant olim veteris instru-

M 4 menti

menti Nazaræi, Prophetæ, Essæi in populo Iudaico quædam virtutum exemplaria & incitamenta; ita in Christianis Ecclesiis lumina quædam alijs sanctimonia præluce oportuit. Nazaræi sanè & Prophetæ, suæ vitæ genus à Deo acceperunt. Essæos verò à Ionadabitis, & Rechabitis originè ducere, de quibus Hier. 35. multo Pharisæis esse præstantiores, Iosephus, Philo, Euseb. Cæs. & alij testantur. Quale verò esset (amabo) institutos fuisse ab apostolis in Palæstina, & Syria cœnobitas, voluntariæ spontaneæque paupertatis cultores, & S. Marco quidem erecta in Ægypto semnea, & monasteria; id quod Eusebio Cæs. Niceph. Call. Georg. Cedren. alijsque auctoribus certo certius est, & nò easdè religiones ab apostolis alibi atq. alibi dedicatas. Quid enim esset S. Mattheû Ephigeniam Reginâ, aliasq. virgines velare, earumque pudicitiam Domino nuncupare in Æthiopia, & non alios itidem apostolos alibi? Vnde nobis Missa liturgicæque operatio S. Iacobi apostoli Hierosolymitani pro viuis, & mortuis; si neque pro viuorum salute, neque pro requie dormientium sacris sunt operati reliqui apostoli?

stoli? Cur S. Ioānes tot Ecclesias instituit in Asia, cur tot fundavit S. Thomas in India, Apostoliq. alij & alij alibi, si nobis iā sunt pœnitēdæ Ecclesiæ? Ad quid S. Paulus singulis quibusque ecclesiis presbyteros, episcopos, doctores, pastores, aliōsue dispensatores mysteriorum Dei ordinandos decrevit; si nos illos impune aut amovere, aut spernere contemptuique habere licet? Neque mihi tam cœnobiæ, synoditæ, anachoritæ, monachi, eremitæ, ascetæ, therapeutæ mares, therapeutidæ fœminæ, alijque mundo renunciantes, ac pure Deum colentes, ab apostolis recens instituti vidētur, quàm genus hominū Deo seruentiū ad amissim, & regulam quādam ab apostolis redactum, illisque apostolos siue cœnobia, siue monasteria, siue semneia, siue oratoria ædiculasque extruxisse, & consecrassse. Denique apostolos ipsos, iactis passim toto orbe Christianæ fidei fundamentis, facta tecta quoque curavisse, facile mihi fidem facit parabola, qua didicerant prudentem architectum LUC. 14.

debere, præmeditari sumptus perficiendo ædificio impendendos. Equidem Antiochię, Nicomediæ, Tyri, Thunniti, Ale-

M 5 xan-

xandriæ, Thebaidi, Mileuitæ, Sidoni, Cappadocie, Cæsareæ, imò per totã Phœniciam, Phrygiã, Palæstinã, Syriam, Ægyptum, Mauritaniam, Africamque viguisse cœnobitarum, ascetiarum, solitariaque vitæ professionem, facili negotio probari potest. Nam in eos potissimum eorumque templa maximè desæuiit Diocletiani, & Max. Herculij Impp. persecutio, Euseb. Cæs. & Niceph. Cal. aliisque auctoribus. Quàm immaniter, quamque indignis modis Virgines sanctimoniales, monachos, Episcopos, omnemque clerum ac Sanctorum reliquias Iulianus Imp. apostata habuerit, perscribit Nicephorus Call. l. 10. c. 4. & seq. Ruffin. l. 1. c. 32. & seq. Socrat. lib. 2. cap. 1. & seq. Theodorit. lib. 3. cap. 15. & seq. Sozom. l. 5. c. 2. & seq. Cassiodo. hist. trip. l. 6. c. 4. & sequent. Diuorum autem ad sepulchra, cryptas, cœmiteria & memorias martyrum (quas inquebant) inuocationem, cinerum sanctarumque reliquiarum ὑποδ' ελεϊων, statuarum, & sacrarum imaginum cultum, ce-reorumque sacratorum usum familiare Christianis fuisse, postremò chris-matis, cinerum, atque palmarum quotannis, aquæ & salis heb-

l. 8. cap. 1. &
sequent.
l. 7. c. 3.
& seq.

hebdomadatim, aut crebrius benedictio-
 nem frequentari solitam, reliquamque
 omnem Christianæ pietatis panopliam du-
 dum toto orbe inde à Christo, & aposto-
 lis (quæ nunc à malè feriatis homuncio-
 nibus quibusdam controuertitur,) neu-
 tiquam in quæstionem vertet qui vel S.
 Hieronymum contra Vigilantium, vel hi-
 storias tenuiter gustauerit; quique ex vna
 Ecclesia didicerit nosse omneis. Quic-
 quid igitur religionum, theoriæ, mysto-
 logiæ, sacrorumque in vna traditum, cre-
 ditum, obseruatum esse, vel literis Diui-
 nis, vel probatis historiis in confesso est,
 in cæteris omnibus tantundem fuisse &
 traditum & creditum, & obseruatũ, ne-
 mo sobrius sanæque mentis ibit inficias.
 Vnam siquidem qui norit, omneis norit,
 cum omnes in eadem schola sint edoctæ,
 omnem semel & doctrinæ veritatẽ integri-
 tatẽque, ac vitæ cum puritatẽ, tum pietatẽ
 ab eodem pedagogo Spiritu sancto. Alio-
 qui qui steterit suis promissis Christus, nõ
 satis intelligo. Scitũ quoque est illud S. Pauli, Ioan. 14. 16.
1. Cor. 14.
 non esse dissensionis Deum, sed pacis.
 Hæc sunt theoriæ Christianæ symbola,
 ceu tesserae quædam (nam in nullum re-
 ligi-

ligionis nomē seu verum, seu falsum coagulari homines posse, nisi aliquo signaculorum vel sacramentorum visibilium confortio ac communione colligentur, locuples auctor est S. Augustinus variis locis) quarum vis tanta est, tantumque valet, ut seu neglecta, seu cōtempta, seu minū ex virtute æstimata, nō tantum reos, sed sacrilegos efficiat, vsus verò eius dignus ac legitimus, ingenuos Christianos. Impiè namque (ait S. Aug.) contemnitur, sine qua neque pius quispiam, neq. pietas constare potest. Neque fatis est hisce sacramentalibus notis præferre Christianū, eiusque nominis cultorem, nisi sese factis quisque declaret item amatorem, ac specimini professionis in ore, habitu, aut alio signo exteriori, respondeat veritas iustitię bonæque frugis in operatione, vti passim legere est apud scriptores Cathol. vniuersos, præsertim S. August. de fide, & operibus, l. de Spiritu & litera, l. 21. de ciuit. Dei c. 15. & sequentibus. Hic totus in hoc est vt persuadeat, nulli prodesse vel Baptismi, vel Eucharistiæ, vel aliorum Sacramentorum communionem: neque fidem, neque eleemosynas, neque preces,

aut

1. 19. cont.
Fauft. Manich.
cap. 11. quæst.
2. ad Simpli-
cianum Epif-
copum Me-
diolanensem,
lib. 3. de pec-
cat. merit. &
re. cap. 15.
Serm. 181. de
temp. 1. in
Vigil. pentec.

aut merita sanctorum, neque aliud quicquam, absque fide per dilectionem operante, in qua salutis vadum etiam S. Paul. Galat. 5. esse asseuerat. fecerunt nimirum duas ciuitates, perficientque amores duo; (inquit) amor Dei usque ad contemptum sui, ciuitatem caelestem; amor sui usque ad contemptum Dei terrenam, adeo ut nihil referre arbitretur, fidei religionisque Christianae militiae nomen dedisse, nisi ad maiorem cumulum damnationis, si indignam vocatione quis vitam degat. & huc plane facit illud eiusdem Aug. in. 2. c. epist. 1. lac. Corrige quod tu fecisti, ut saluetur quod in te Deus fecit. Si autem non vis, & amas, & amplecteris peccata tua, contrarius es Christo. Intus sis, foris sis, Antichristus es. Intus sis (per fidem Cathol. & Sacramenta) foris sis (per schisma aut haeresim) palea es excutienda, non triticum in horreum Domini colligendum. Haec eò referri velim, ut interea dum de vocatione gentium ad fidem Cathol. differimus, non videamur alteram Christiani hominis partem negligere ascetarum illorum, quos diximus, theoreticam vitae rationem, quae olim compluribus Christianis tan-

l. 4. de ci. c. 28

Ituc ipsum late profertur S. Saluianus Mass. li. 3. & 4.

Tractat. 3.

Matth. 13.

tanquam cōmunis regula, & fidei Cathol. congrua, summo studio fuit. Legē igitur sibi indixit innocentia, qui fidem Catholicam suscepit: magnaq. omnino incumbit necessitas exercēdæ virtutis ijs omnibus qui Catholicæ religioni nomen dederunt, si meminerint se degere ante oculos vniuersorum Domini, non solū vtramque Vrsam vel polos ambos spectātis, vel vtriusq. hemisphærij borealis, & australis horizontes seu finiētes, quos vocat Cic. 2. de Diuinat. peruidētis, sed etiam occultissimos quosq. cordis sinus penetrantis Dei pariter ac existimantis. Sicut animi enim appēdix est corpus, quod inquit Cicero in Hortensio, ita fidei Cathol. religio & pietas cath. ibi microcosmus homo vniuersus; hīc vniuersa fides perficitur, atq. formatur, velutq. extrema linea politur. Quocirca argumentum istuc, & perpetuum erit, est, fuitq. semper titulo catholici nominis firmissimum, vniuersis Græcis pariter & Latinis scriptoribus admodum commune & frequens, pro orthodoxia aduersus quascumq. hæreses & sectas vindicanda. Id quod elegantissimè iuxtà ac eruditissimè probatum facit, & liqui-

liquidum, vnicum illud Poloniæ columē,
 sempiternūq. generosę Germaniæ decus,
 illustrissimus reuerēdissimusq. Dominus
 meus S. R. E. Cardinalis Varmiēsis, quàm
 optimè de Rep. Christiana meritis, D. Sta-
 nislaus Hosius, illi magno Hosio episco-
 po Cordubensi Hispaniæ ornamento sin-
 gulari, qui magna pars fuit Concilij Ni-
 cęni primi, Constantino Mag. Imp. A. Syl-
 uestro Pont. Max. ei (inquam) viro non
 vulgari, aut secundus, aut certè non in-
 ferior, vir vndequaque omnibusque nu-
 meris absolutus, in quo nihil præter æta-
 tem desideretur, adolescentiorem & mi-
 norenem, de quo sanè satius duxerim
 filere, quàm (vti de Carthagine inquebat
 Crisp. Sallustius) pauca dicere. Vtinam
 profectò sicut Ecclesia Polonica habet pa-
 storem bonum Hosium, vtinam quemad-
 modū Ecclesia vestra, Illustrissime Prin-
 cept, Portugalensis, felix illa fortita est
 D. D. Emmanueles Dalmada, Hierony-
 mos Osorios, & alios eius classis Heroas
 raros, ita relique orbis Christiani Ecclesię
 omnes eiusmodi columnis ac basibus ni-
 terētur; certè nō deessent Ecclesię Catho-
 Reges & Imperatores A. nutricij; neque
 ob-

In Confess.
 Polonica §.
 de fide & Sym-
 bolo, §. de no-
 tis Ecclesię
 l. 4. de tra-
 dit. Eccles.
 l. 5. de Eccl.
 Cathol.

Si essent sem-
 per Ambro-
 sij, & eiusmodi
 ecclesię
 patres; non
 deessent Theo-
 dossij & Pla-
 cilla A. A.
 nutricij.

obstetrices reginæ, atque imperatrices A.
nutrices; quos Dominus Ecclesiæ Catho.
à crepundijs diu olim Efaia vaticinante
est pollicitus. Vale vir Princeps ornatissi-
me, & tuum Arnoldum mutuo amore,
vtricœpisti, complectere. Datum Antuer-
pię, inter tonantium fulminantiumque
bombardarum immanes crepitus, perpe-
tuasque cum hæreticis rixas atque con-
flictationes (vnde nobis nostroque mu-
sæo Deus Opt. Max. hæc inducias con-
cessit, & succisiua ocia fecit) decimo Ca-
lendas August. 1572. anno.

AD

A D L E C T O R E M
ECCLESIAE CATHOLICAE TRIUM-
PHANTIS CANDIDATVM.

Habes, candide Lector, Ecclesiae Cathol. quā cuncti cre-
dere, & exoculari tenetur, qui suae salutis consultum
volunt, varijs & locorum, & temporum, & populorum
exemplis rationem probat. onemq;. Tuae integritatis fue-
rit, huic Catholicae integritati sempiternum inherere,
hancq; Ecclesiae Cathol. vniuersitatem vita chariorē du-
cere, velutq; asyllum sanctissimū, sacerrimamq; anchorā
vlnis ambabus amplexari. Extra hancnāq. Eccles. Cathol.
non sunt serui, nō sunt amici, non sunt filij Dei, & Chri-
sti eius, sed Antichristi: non sunt nisi paleae quae venti-
labro, cum nuper grassantis tēpestatis (vti vidimus) tum
futuri iudicij exagitatae, in aeternas flammās exhibendae,
exufflandaq; sunt. Esse enim possunt extra Eccl. Cathol.
tesse D. August. sacramenta, ieiunia, precatio-
nes, templa, sacrae scripturae, Diuinae literae, sed
prodesse nō ita, vti multis canonibus liquet, apud
Gratian. dist. 4. de consf.

1. 2. cont.
Cresc. c. 10.
& seq.
l. 3. cap. 4.
Septem libris
cont. Dona-
tistas.
l. 19. cont.
Paul. c. 11. 12
in Ital. 77. &
103. tract. 3.
sup. epist. 1.
Io. cōt. literas
Petit. l. 1. 2. 3.

*Viue vale, si quid nouisti rectius istis,
Candidus imperti, si non, his vtere mecum.
Quod si cessas, aut strenuus anteis,
Nec tardum opperior, nec precedentibus insto.
Carpere vel noli nostra, vel ede tua.
Sape quidem auctori infelix cura libelli,
Omnia transuersum dens genuinus agit.*

N S. P I S.

S. PISCATORIS PETRI SAGE-
 NA, SIVE, CATALOGVS TOTIVS
 orbis populorum Christo olim, Christianeq̃.
 fidei ritè nuncupatorum, inde ab ipsa na-
 scentis Ecclesiæ Cathol. infantia prima, vsq̃.
 ad mundi huius decrepiti herniosi q̃. extre-
 mum delirium.

A B A S G I siue Abasagi
 pagina. 92
 Achaici 22. 36
 Acherontini. 75
 Adrianitidæ 44.
 Aduatici. 107.
 AEgyptij 30. 80.
 AEthiopes 22. 23. 24. 25. 26
 Afri seu Africani. 27
 Agrigentini. 75
 Agrippinenses. 55
 Aychistandiani. 113
 Alani. 92. 93
 Alatrinenses. 74
 Albani, al. Albanenses. 74
 Alborenses. 76
 Aldenburgeneses. 130
 Alexandrini. 30. 80
 Almarienses Hispaniæ. 47
 Allobroges. 52
 Alostani. 52. 108. 109.
 Alsatij. 51. 57. 58
 Ambacti. 51. 53. 107.
 Amasæi. 22
 Ambianenses. 50
 Ambuariti. 107
 Ammoniceni. 45. 80
 Amphipolenses. 35
 Anagimenses. 74
 Anchemtani. 76

Andegauenenses. 49
 Angli 51. 52. 59. 61. 65. 93
 Anglosaxones 62. 63.
 Antibarenenses. 77
 Antiocheni 15. 22. 33. 44. 79
 Anthropophagi. 24
 Antipodes. 141. 142. 143
 Antuerpienses 110. 125. 126
 Apamienses. 45
 Apodricæ. 129
 Apollonij. 35. 44
 Aprucij. 76
 Apulienenses. 75
 Aquenses. 49
 Aquilegienses. 76
 Aquisgranenses. 55
 Aquitani. 75
 Arabes. 33. 42
 Arabes felices. 26. 87
 Arabes deserti. 79
 Arabes Catholici. 79
 Aragonenses in Hispanis. 77
 Arboraci. 51
 Arelatenenses. 46
 Argentinenses. 57. 58. 104
 Armeni. 23. 87. 93.
 Aruernenses. 48
 Assenses. 36
 Assiani seu Asiatici. 15. 23.
 36. 39.

Psal. 2. Dominus dixit ad me, filius meus es tu, ego hodie genui te. Postula à me, & dabo tibi.

tanquam vas figuli confinges eos. Et nunc Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram, gentes in hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terre. Reges eos in virga ferrea, &

seruice Domino in timore, & exultate ei cum tremore. Apprehendite discipulum, nequando

Atta-

I N D E X.

Atralienſes. 34
 Athenienſes. 35
 Atrebatenſes. 52. 54. 55
 Auareſ, al. Abareſ. 91. 124
 Auuſtani Vindelicoꝝ. 59.
 100. 132.
 Aulicenſes. 113
 Aureatini. 113
 Aurelianenſes. 48
 Auſtraſij, al. Auſtriaci 58. 123
 Azotij. 22.
 BACTRI. 26.
 Baiocenſes. 49
 Barbari. 27. 93.
 Barenſes. 75
 Baſileenſes. 58. 104
 Bataui. 105. 106
 Bauari, al. Baioarij, al. Boi.
 58. 59. 99. 118. 123
 Belgæ. 51. 107
 Beneuentani. 75. 96.
 Berijtiēſes. 44.
 Berrhocenſes. 35. 45
 Beruicienſes. 63. 67
 Beunui. 107
 Biblienſes. 45.
 Biſcaini. 106
 Bituriges. 46. 48. 49
 Bithynienſes. 15. 41
 Bizantini. 22. 42
 Bizūtini in Burgūdis. 48. 91
 Boēmi, al. Bohemi. 118. 129.
 Boſphorenſes. 84.
 Boſnenſes. 100. 140
 Boſtrenſes. 42
 Brabantini, al. Brabantini
 107. 108. 109
 Braccarenſes. 77
 Bragmani. 26. 31
 Bremenſes. 114. 115.
 Britanni. 39. 42. 52. 53. 59.
 60. 61. 65

Britones. 49.
 Brixienſes. 85.
 Brudenſes. 75
 Brugēſes. 109.
 Bruxellenſes. 111.
 Bulgari. 100
 Burdegalli. 48
 Burgundiones. 89. 104
 CATILLONENSES. 48
 Calabri. 75
 Chalcedonēſes Bithynicę. 45
 Chalcedonēſes in Gallis. 42
 Caleſij in Flandris. 53
 Cameracenſes. 54. 55.
 Campani. 74
 Canienſes. 33. 44
 Cantabri in iugis Pyrenæi
 148
 Cantones. 52. 58
 Cantiani, al. Cantuariēſes. 66
 Cappadoces. 15. 79
 Capernaitæ. 20
 Capuani. 76
 Carantani. 124
 Carinthiani. 119. 131
 Carni. 119. 131
 Carnotenſes. 48
 Carthaginenſes in Afris. 27
 42.
 Caſinenſes. 75
 Catalonij in Gallis. 48
 Catanenſes. 75
 Celtiberi. 51
 Cenchrenſes. 36
 Cenomani. 45. 46
 Cæſareēſes Paleſtine. 22. 79
 Cæſareenſes. 33. 36. 37. 44
 Cæſarauguſtani in Hiſp. 77
 Chij ſeu Chienſes. 36
 Cilicenſes. 35.
 Coi. 37
 Cliuēſes. 105

Ios tuos & videt omnes isti congregati sunt, venerunt tibi. Vno ego, dicit Dominus, quia omnibus velut ornamento vestietis, & dicit-

G E.
 v s
 neq.
 na-
 vsq.
 xtre-
 93
 79
 3
 126
 77
 04
 23
 Atta-

Seruice Domino in timore, & exultare ei cum tremore. Apprehendere discipulum, nequando

I N D E X.

- Clunocenses. 62
 Coi. 37
 Colocenses. 77
 Colonienses. 55
 Colophoniadæ. 44
 Colophonij. 45.
 Colosienſes. 44
 Compoſtellani 77
 Conſani 75
 Conſtantiennes in Germa-
 nis. 99
 Conſtantinopolitani. 22. 42.
 74. 80.
 Corinthij. 36. 42
 Coronienſes. 44
 Cretenſes. 41. 89
 Croatiennes. 100
 Chuni 91 92
 Cumani. 140
 Curates. 135
 Churiennes. 59. 94. 101.
 104. 132.
 Cyprij. 22. 33
 Cyrenaici. 22
 Cyrenenſes. 45 80
 D A C I, al Dani. al. Dauj.
 79. 83. 102. 120
 Damasceni 32. 41.
 Dalmatæ. 42. 100. 101
 Dardani 45
 Deirenſes. 63
 Derbenſes. 33
 Dionantennes. 55
 Dorifceſtrenſes. 67
 Douuerenſes in Anglis 53.
 66.
 Dioſpolitæ. 45
 Dyrr. chienſes. 44
 E B O R A C E N S E S. 62.
 Ebroicennes. 49.
 Eburones. 55.
 Edeſſeni. 22 26. 30
 Eiſtetenſes 57. 113
 Eleutheropolitæ. 44
 Eltberini al. Granatēſes. 78
 Elzienſes. 113
 Epheuj. 36 41. 44
 Ergonienſes. 99.
 Erythræi. 26
 Eſtones. 135
 Eu litæ 32
 Europæi. 22. 38
 F R E T I N E N S E S. 74.
 Franci. 46 93
 Franconienſes. 112.
 Flaædri. 53. 107. 109
 Friſingenſes. 57. 131
 Friſones. 58. 105. 106.
 Fudanenſes. 75
 G A I E T A N I. 75.
 Galatæ. 15. 35. 36.
 Galli. 39 46
 Galilæi. 22. 24
 Galiffij in Hiſp 77
 Gandenſes. 54. 109.
 Gazei. 22. 45
 Geldri. 105
 Gepidæ 93
 Germani. 26. 39 57. 93.
 Getæ. 83
 Gotthi 88 93 96. 102. 103.
 Gradenſes 76
 Granatenſes. 78
 Græci. 38
 Guerzenſes. 77
 H A L B E R S T A T T E N
 S E S. 114.
 Hamburgenſes. 114. 115
 Hannonienſes. 51
 Hasbani. 55
 Hedui 48
 Helladenſes. 41
 Heluetij. 51. 58
 Heraclienſes. 45.
 Herbipolenſes. 57. 112
 Heruli 93. 117. 119. 135.

cundabis tibi eos quaſi ſponta.

Quia deſerta tua & folitudines tuas, & terra ruinae tuae anguſta erunt præ habitatoribus, &

longè fugabuntur, qui abſorbentur. Adhuc dicent in auribus tuis filij ſerilitatis tuae, anguſtus eſt mihi locus, fac ſpaciū mihi

verhabitē. Et dices in corde tuo, quis genuit mihi iſtos, ego ſterilis & non pariens, tranſmigrata & captiua, & iſtos quis enutrit?

Et dicit Dominus Deus, Ecce Iſaabe ad gentes manū meam, & ad populos exultabo ſignum meum, & afferent filios tuos in vitiſ,

& filias tuas ſuper humeros portabunt. Et erunt Reges nutritici tui, & Reginae nutritices tuas, vultu in terra demitto adorabunt te, &

Hi-

I N D E X.

Hiberni 60.63.64.68.
 Hieropolitæ. 45
 Hierosolymitani. 19. 20.
 21.79
 Hildesheimenses. 113
 Huicij. 67.
 Hircani. 26.42
 Hispani. 39.46.47.77.
 Hispalenses. 77.
 Hollandi. 105
 Hungari. 77.118.129
 Hunni, al. Huni, al. Chuni
 91.92
 Hyperborei. 102.
 IADRIENSES. 76.
 Ianuenses. 76
 Iberi. 86.96.
 Iconienses. 33.44.
 Idruntinenses. 75
 Illyrici. 38.41. 100
 Immerini. 98
 Indi Fortunati. 23
 Indi, al. Indiani. 24. 26. 31.
 87.96. 141
 Irlandi. 66
 Ismaëlitæ. 88
 Itali. 13. & sequentibus.
 39.44.
 Iudæi 19.20.21. 22.24.42.
 89.93.
 Iuliacenses. 105
 Iunauenses. 119.
 LANDII. 55.
 Laodicenses. 44.
 Lemouicini. 48.
 Leodienses. 55
 Lindiffenses, al. Lindistar-
 nenses. 67
 Lingonenses. 48
 Lipnenses 140
 Lirani, al. Lirenenses. 110.
 Lituani. 138. 140
 Liuones. 138

Londonienses, al. Londinen-
 ses 62. 67.
 Longobardi 94.96.
 Lotharingi. 51.56. 57
 Lubecenses. 130.
 Lugdunenses. 47.
 Luppilij. 55
 Lusitani. 47.77
 Luteriani 46
 Lutzeburgenses. 51
 Libyi 45. 80
 Lycaonij. 33.35.
 Lydi. 79.
 Lystrij seu Lystréses. 33.44.
 MACEDONES. 22.35.
 36.42
 Magi. 26. 31
 Magdeburgenses. 134.
 Magnopolitæ. 131.
 Marcomanni. 119.
 Marathoniani. 42
 Marmaricenses. 45. 80
 Masarenenses. 75.
 Massilienses. 48.49
 Mathenses. 120.
 Matisconenses. 48
 Martinenses. 75
 Mattiaci, al. Mettiaci. 105
 Mazarenenses. 135
 Mauri & Mauritani. 27
 Mechlinienses. 110
 Medi. 26
 Mediolanenses. 41.76
 Megarenenses. 44.
 Mechelburgenses, al. Melre-
 burgenenses. 131.
 Meldenses. 48
 Menapij, 105.
 Mempiscani. 51.52.53. 107.
 Mercij. 63.67.
 Mesi, al. Mesij al. Misij. 35.38
 Metenses, 56. 57.
 Miletenses. nūc Maltani 37.7
 N 3 Mid

& vide omnes isti congregati sunt, & venerunt tibi filij tui de longe venient, & filie tue de latere surgent.
 Eia. 11.

Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos, & caligo populos, super te autem orietur Dominus. Eia. 60.

Et dicit Dominus Deus, Ecce Ienabo ad gentes manum meam, & ad populos exaltabo signum meum, & afferent filios tuos in vasis.
 4.
 03.
 N.
 Hi-

I N D E X.

- Middelangli, 63.
 Mindenses, 114
 Mitylenenses, 36.
 Moabitidæ, 79.
 Moguntiæ, al. Moguntinen
 ses, 57.
 Morauj, 120
 Morinj, 51. 52
 Monasteriensis, al. Mimi-
 gardenfes, 114
 Mosci, al. Moscouitæ, 117.
 N A M Y R C E N S E S. 55.
 Narbonenses, 47. 48.
 Nauarreni, 106.
 Nazarethani, 79
 Neapolitani Italici, 75.
 Neapolitani Asiatici, 35
 Nemetes, 51. 101.
 Nepotiolanenses, 42
 Neruij, 51. 52. 54
 Nicæi, 45.
 Niceni, 23.
 Nicomedienses, 41.
 Nordamingij, 115.
 Nordanumbri, 62.
 Normandi, 49.
 Nordmanni, 115. 116.
 Norici, 98. 123. 124
 Noruegij, 79. 102
 Nouiomenfes, 54.
 Numidæ, 27
 Nusij, 105.
 O D Y S S A E I. 42
 Oldenburgenses, 130.
 Orchades, 39. 64.
 Ofnaburgenses, 114.
 Ostiensis, 74.
 P A D E R B U R N E N S E S. 114
 Paduani, 76.
 Palestini, 15. 19
 Paneades, 44
 Pannonese seu Pannonij 84.
 98. 101. 124. 129
- Pamphilienses, 33.
 Pamphilonij, al. Pompeio-
 politæ, 106.
 Panormitani, 75
 Paphenses, 33
 Parisienses, 46
 Parthi, 26.
 Patareni, 37
 Patrenses, 23.
 Patrini, 42. 140
 Phœnices, 22. 37
 Pentapolitæ, al. Pentapoli-
 tani, 45. 80.
 Pergenses, 33
 Perinthij, 23
 Persæ, 26. 87. 96, 92
 Philippenfes, 23. 35. 42.
 Picardi, 49.
 Pictauienses, 86.
 Picti, 60. 61. 62. 67
 Pisani, 76.
 Pisidienses, 33
 Polacri, al. Poloni, 77. 120.
 Pomerani, 134
 Pontiani Europæi, 38
 Pontiani Euxini, 22. 92
 Pontini, al. Pontinenses in
 Asia, 15.
 Portuenses, 74.
 Portugalli, 77.
 Phryges, 23. 35. 36
 Prussi, al. Pruteni, 117
 Ptolemaidæ, 37. 80
 Q V A D I. 93
 R A G V S N E N S E S. 76.
 Rascij, 100.
 Ratisponenses, 59. 132. 133
 Rauennates, 45. 76
 Razeburgenses, 131
 Reatini, 74
 Reginenses, 75.
 Rhemensis, 50
 Rherij, 59. 98. 99. 104. 132.
 Rho-

Habitabit lupus cum agno, & pardus cum hado accusabit, vitulus & leo, & ouis simul morabuntur, & puer parvulus minabit eos. Psal. 71.

Dominabitur à mari vsque ad mare, & à flumine vsque ad terminos orbis terrarum. Coram illo procedent Aethiopes, & inimici eius

gentes conuertentur. Ofc. 1. 2. Ro. 9. 1. Pe. 2. Etenim, in loco dictum est, eis, non populus meus vos, dicitur eis, filij Dei.

fruentur, &c. Rom. 3. An Iudæorum Deus tantum? Nonne & Gentium? Imo & Gentium. Ephes. 3. Siquidem nunc reuelatum est fan-

I N D E X.

Rhodij, al. Rhodienses. 37
 Roffenses. 67.
 Romani, 13. & sequent. 37.
 Romandiolani, 76. (& seq.
 Rothomagenses. 49
 Rugi. 98. 117. 121. 129. 135
 Russi siue Ruteni, 101. 117.
 S A B A E I, 32.
 Saberi, 91.
 Sabini, al. Sabinenses, 74.
 Sacci. 22.
 Saginenses. 74.
 Salisburgenses 59. 119.
 Salaminenses, 33.
 Salemitani, 75.
 Samaritæ al. Samaritani. 22
 Sambones, 135.
 Samenses. 36
 Samogetæ. 140.
 Samothracæ. 35.
 Saprienses. 42
 Saraceni, 88. 98.
 Sardicenses. 44. 84.
 Sardinenses. 76
 Saxones. 102. 103. 105.
 106. 120.
 Scandiani, 101
 Slaui, 100. 106. 120.
 124. 129.
 Selauonij. 76. 129. 140.
 Seleucienenses. 33.
 Senonenses. 48.
 Sequani. 104.
 Serbi, 100.
 Schoti, 55. 60.
 Scythæ Asiatici. 23.
 Scythæ Europæi, 22. 83. 92.
 Sicambri, 105. (100
 Sicuti, 75.
 Sinaitæ, 79.
 Sinopij 42.
 Sipontini. 75.
 Smyrnenses. 42. 45

Sogdiani. 22
 Solienses. 124
 Sophi. 98
 Soronenses. 75.
 Spalatenenses. 76
 Spirenses. 51. 101
 Spoletani. 76.
 Stalintendenses. 114.
 Stetini. 134
 Stridonenses. 77
 Styrij, 119
 Succ, al. Sueui. 51. 93.
 102. 115
 Suernenses, 131
 Sueffiones. 50
 Suretini, 75
 Syluanectenses in Gall. 48
 Synopolenses. 22. 23
 Syracusani, 75
 Syri, al. Assyrij, al. Chaldæi,
 15. 23.
 T H A B O R I T A E. 79.
 Tamisij ad Scaldim. 110
 Taprobani, 26.
 Tarentini, 75.
 Tartari. 139.
 Taruannates, 52
 Taurisci. 119.
 Tauritani. 76.
 Terracinenenses. 75
 Terraconenses. 77
 Tharsensis. 33. 44.
 Thebæi, al. Thebani. 42.
 Theatirenses. 35.
 Thessali. 22
 Thessalonicenses, 23. 35. 42.
 Tiburtini. 74.
 Toletani. 77
 Tolosani. 47.
 Tornacenses, 54
 Thraces. 22
 Trallenses. 41.
 Traiectenses ad Mosam. 55.

Qui ergo scandalizauerit unum de pusillis istis qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola aſnaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Vt mundo à scandalis. Necesse est enim ut veniant scandala. Vt autem homini illi per quem scandalum venit.

Genes. Geniuent ei. Ofc. 1. 2. Ro. 9. 1. Pet. 2. 1. Etc. in loco in quo dictum est eis, non populus meus vos, dicitur eis, filij Dei.

I N D E X.

- Traiectenses ad Rhenū. 105
 Tranenses, 75.
 Translyuani. 83
 Trecenses. 48.
 Treuiri. 55.
 Tridentini. 85
 Troades. 35
 Tullenses, 58.
 Tungri. 55.
 Turcæ. 93
 Turonici al. Turonenses. 47
 Tusci. 76
 Tusculani. 74
 Tyrij. 37.
 VALENTIENSES, al.
 Velletenses, 74.
 Vandali, al. Vindili. 93. 96
 Vangiones. 101.
 Vascones. 106.
 Vbij. 55.
 Vectones. 51.
 Verdenses. 114.
 Verulenses, al. Verulanen-
 ses. 75
 Viennenses Austriæ. 98. 124
 Viennenses Gallia. 46. 47.
 Vindelici. 59. 98. 123. 124.
 Vindi. 120
 Vindonissenses. 99.
 Viridunenses, 49.
 Viromandui. 54
 Vlyfsei, seu Vlyffiponen-
 ses. 77
 Vmbri, 76.
 Vngari, al. Hungari. 77.
 118. 129.
 VValachriani. 105.
 VVendi. 135
 VVertenburgenses. 112
 VWestphali. 105.
 VVormacienses 57. 101.
 ZECCHI. 92.
 Zelandi, 105.
 Zvvitseri. 52. 58.

I. Corint. 11. Nam oportet & hereses esse, vt qui probati sunt

de femis antiquis & ambulare in eis, & inuenietis refrigerium anti-
 manifesti fant in vobis. Ter. 6. State super vias & interrogate

inabus veteris.

F I N I S.

ALTERA LVCANA

ΠΑΡΑΙΝΗΣΙΣ DE FASTIS

Triumphalibus Euangelij.

EN iterum, illustrissime Princeps, viri
religiosi velut theatricenicae perso-
nae, ex omni regione & natione quae sub
caelo est, uti in Actis apostolicis habes, ac-
curate loquentes, cum sua quique, tum Act. 2.
nostra lingua multi magnalia Dei, ean-
dem (inquam) nobiscum fidem, eademque
professi diu olim nobisque communem
religionem. Neque verò, ut veritatis pel-
lices haereses, aut aemula religionis schif-
mata, vel fidei cauponatrices apostasiae
existimant, hi omnes aut ebrij sunt, aut
deliri; sed istuc prorsus dudum vaticina-
tus est prophetae Ioel. In nouissimis die-
bus effundam de spiritu meo super omnem Cap. 2.
carnem, & prophetabunt filij vestri & fi-
liae vestrae, & iuuenes vestri visiones vide-
bunt, & seniores vestri somnia somnia-
bunt, & dabunt prodigia in caelo sursum,
& signa in terra deorsum. Eritque, om-
nis quicumque inuocauerit nomen Domi-
ni, saluus erit. Quomodo ergo (inquit Rom. 10.
S. Paul.) inuocabunt, in quem non credi-

N 5 de-

Esa. 52.

Io. 10.

Pfal. 54.

Istuc est talentum deponere ad sanctam fenus
Matt. 25. & ex
per quã vocat
Græci, ac teruncio
minuto, ingentẽ
vsurã vim facere,
Luc. 19.
Sic (inquam) euangelij
scin tillula atque
igniculus creuit in
totius mundi incendiũ,
quod vehementer arde
re Christ' efflagitat
Luc. 12.
Sic granũ sinapis
in imẽsam euasit
arborẽ, sic tota
generis humani
farina verbi Diuini
fermẽto imbuta
taet Matt. 13
Sic alias alias
que oues hinc inde
Dns coëgit in vnu
ouile, vt denique
sit ouile vnu,
& vnus pastor
Petrus, cui vni
pascendarum
regendarumq. ouium
prouincia delegata
est.
Ioan. 10. 21

derunt? Quomodo eredent verò ei, quẽ non audierunt? At quomodo audient, absque prædicante? Quĩ denique prædicabunt nisi mittantur? Ita siquidem habet oraculum: Quã speciosi pedes euangelio depređicando destinatorum, euangelizantium auctoritate qua delegati sunt, bona. Hi nimirũ religiosissimi mortales fuerunt olim gregis ouilisq. Dominici morigere oues. Hi in domo Dei ambulauerũt cũ consensu. Hisce piscationes hominumq. venationes diu olim Hier. 16. Matth. 4. sunt concreditæ: hisce fides colonis atque agricolis agri horreiq. Dominici frumẽtationes commissæ. c. 9. 10. 13. 28. Matth. Horum fructus ac fruges sempiternũm durant. Io. 15. Istorum diuinæ plantationes nõquam eradicabuntur, Matth. 15. hisce totius mũdi siue saliedi, seu illuminãdi, Matth. 5. siue fermẽtandi Matt. 13. cura mandata est. Hi nos suæ fidei, hæreditario quasi iure, successores reliquerunt. Ab istis nomen Christi didicimus. Ab his fide imbuti sumus. Ab eis tanquam prototypis primisque & viuis exemplaribus indeprauatis illis, merum purumq. euangelium legitime traditũ, & à nostris maioribus ritẽ acceptũ, enixissime

simè obseruatum , magna cum industria
ac sine labe ad posteros transmissum , &
ne intestati mortui viderentur , velut te-
stamento, extrema cum volúrate, postre-
misque votis, nobis delegatum . Recen-
seant suos parentes Heretici, si queant, vi-
ros bonos. Quod igitur ab horum tot po-
pulorum tanta locorum, quanta tempo-
rum , intercapedine discrepantiú sacro
sanctis ecclesiis traditum , creditú, equa-
biliter obseruatum est, in euangelio est
habendum: quod verò in illis nõ est, non
in euangelio, sed degenerare schismate , in
adulterio apostasiæ, in prauitate hæretica
ducendum est esse. Induxeram ego qui-
dem primùm in animum , hic è regione
cuiusq. seu prouinciæ, seu gèris , seu æui,
obgannientem passim, nunc Iudaismum
contra, aliàs paganismum oblatrantem,
vbique perpetuoq. grassantem Regum,
Imperatorum, principumq. tyrannidem
sanguinariam, denique nullo non & loco
& tempore , & apud quosuis surrepètem
hæreticorum prauitatem; verùm Laco-
nismus mihi studio fuit, breuitatisq. cau-
sa supersedi . Multum profectò clarita-
tis, splendoris, ac ornatus pariter, Monar-
chiæ huic Catholicæ attulisset , & oppo-
sita

Nam malos
plusquam ne-
cesse fuit pro-
bauit pridem
ecclesia apud
Germanos,
Anglos, Gai-
los, Belgas,
crudelibus
exèptis, qui-
bus omnino
hæreticorum
sacra conitãt.

fita iuxta se mutuò posita magis magisq̄,
emicuissent, dum mūdus vniuersus tan-
quam perpetua quædam oratio, sua qua-
que hic ibi micante antithesi, & rerum
omnium cū varietate, tum vicissitudi-
ne, suis quasi mēbris, colis, periodis, obe-
lis, asteriscis, tropis, schematibus, omni-
busque leporibus, cōstitisset. Deinde con-
traria contrariis, malaq̄. bonis intertexta
immistaq̄. magno argumēto fuissent, non
solum quī melius Deo visum sit (vt disse-
rit compluribus locis S. Augustinus, Isi-
dorus, & alij) ex malis bona elicere, quàm
mala non sinere esse; verum etiam quàm
nihil turbent ordinem diuinum inordi-
nata hominum vitia, quàm profus nihil
decedat sympathiæ Diuinæ seu iustitiæ,
seu misericordiæ, ac conuenientiæ cum
humanis bonis iuxta & malis actionibus,
postremò quàm parum, imò nihil, frustra
liceat & incassum hominum Hugonista-
rum, Geusiorumq̄. (inquam) malitiæ, &
temeritati in regno prouidētiae, quod in-
quit Boëthius l. 4. de cons. prof. 6. Illa nāq̄.
Diuinæ naturæ viribus suapteque indole
ita permanet, ita coheret, vt nec mortali-
um malorū errata eius tenorē seriēve
impediant, nec iustorum pia opera iuuēt,
fed

al. Boëthius.

sed vtrorumq. seu virtutes seu peccata in
 vnam prouidentiam placidè coëant ac
 conspirent amicè. Demum fuisset cuius
 perspicuū, quī Ecclesia Cathol. tanquā li-
 lium inter spinas, aut velut triticū inter
 zizania coaluisset, quī multę filiaē congre-
 gauerint diuitias, ipsa verò superauerit
 vniuersas: quī fuerint multæ reginæ & cō-
 cubinæ, vna autē dilecta: quī saepe fuerit
 Ecclesiæ Cathol. arx obsessa, & à variis ho-
 stibus aliàs aliasq. & alibi atque alibi op-
 pugната, sed nunquā expugnata: verū hęc
 & aliò spectare videbam, & ego opus non
 tā volumine, quàm re magnū, enchiridij
 instar esse volebā. Quis enim non videat
 hic Numinis æterni & immutabilis affini-
 tatem? Quis non sentiat immortalis sem-
 perq. sui similis Dei energiam indolemq.
 quandā inesse huic tantæ varietatis tem-
 porum, locorū, populorū, cōsensionī tan-
 tæ? Quis hīc non intelligat Deū, qui sem-
 per, vbiq; in omnibus idē est, in Ecclesiæ
 Cathol. sponsæ suę, quæ esse debet modo
 quodā altera ipse, perpetua concordia, sui
 imaginē exprimere? Igitur qui hīc est, do-
 mi, in patria, in ciuitate Dei est. Qui hic
 non est, peregrè, dicam, est toto cęlo tota-
 que terra aberrās, an nusquā est, an in sy-
 na-

Cant. 1.

Matth. 13.
 Prouerb. 31.
 Cant. 6.
 Psal. 128.

Chronicon
 atq. annales,
 quibus tem-
 poribus hī
 atque illi po-
 puli, & per
 quos pseudo-
 apostolos à
 fide Catholi-
 ca descie-
 rint, pertrin-
 gentes, pro-
 pediem dabo.

Matth. 18.

Gal. 1.

nagoga Satanæ, & tribulis Diaboli est: Sci-
mus enim quisnã dixerit, Si Ecclesiam nõ
audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publi-
canus: & illud; Licet nos, aut angelus de
cælo, euāgelizet præterquã quod euange-
lizauimus vobis, anathema sit. & iterum
iterumque, Siquis vobis euangelizet præ-
ter id quod accepistis, anathema sit.

*En modus in rebus, sunt certi denique fines:
Ultra quos, citraque, nequit consistere rectum.*

Hæc irati Nu-
minis vindic-
ta passim
apud prophe-
tas onus seu
pondus indi-
gnationis ali-
cui regno im-
pendens, Eth-
nicis Neme-
sis siue Ram-
nusia dicitur
scelerum vin-
dex fatalis.

Hiero. epist.
ad Damasum.

(Neque aliã ob causam, Gallia, Flãdria
Belgiũque totũ Deo vapulat nisi ob fidei
religionisq. defectionẽ). Quod acceptum
est, apostolicum est siquis quippiã adden-
dum putet, anathema, adulterinũ, diaboli-
cũ censendum est. Atq. ita postremò qui
vnam, sanctam, catholicam, & apostolicã,
tenet Ecclesiam, intus est, nobiscum est,
amicus est. Qui huic non acquiescit, neq.
morẽ gerit, foris extra arcã in grassantis
diluuij naufragio est, aduersarius diabo-
lus, vel eius angelus, atq. minister Antichri-
stus est, non dicã Guesita Belgicus, non
dicã Hugonista Gallicus (nequis me ve-
terem comediam agere, & se nominatim
perstringi arbitretur) sed apostaticus, sed
schismaticus, sed (proh dolor) deplorãdus
hæreticus est: in quẽ, fortẽ non inelegan-
ter;

ter, cōpetat illud An. Senecæ, Qui nimiū
sibi blandiendo nutriuit malū, serò re-
cuset aliquando ferre quod subiit iugū. vel
Platonis illud, Ut tunc demū incipiat cre-
dere, quum incipiet sentire, sempiternū,
quod amplexus est, malū. Plerūque eni m
dediscit animus sero, quod didicit diu (he
resim puta) & illi mors grauis incubat,
qui philautia, & cupiditate glorię tractus,
notus nimis omnibus, ignotus moritur si-
bi: quem vt sol oriēs vidit superbū, neces-
se est (vt fit) occidens videat iacentē. O
quantū est in rebus inane! Tu verò amice
lector, si hac nostra parēnesi philosophabe-
re, bene habebit, eritq. quod gaudeā, & ti-
bi mihiq. congratuler plurimum. Statim
simulatque intelligā, hasce meas demon-
strationes euāgelicas (quas vocat Euseb.
Pamphili Cæsareæ Palæstine Episcopus)
acceptas esse, non omittam referre gra-
tiam, & reliqua quæ in manibus sunt, li-
benter dare. Vale.

Tragoed. 4.
in Phædra.

In Timæo.

Id nuper apud
Gallos & Bel-
gas comper-
tum est, delec-
tis factionum
Tragicarum
capitibus.

*Libellus hic nihil habet S. Romanæ Ecclesiæ fidei contrarium aut
Reipub. offensiuum; immo dignus est vt typis in multorum utilitatem &
commodum exprimat: quod attestor*

*Sebastianus Baer Delphius in sig. Cathed. Ecclesiæ
S. Mariæ Antuerpiensis Plebanus & Canonicus.*

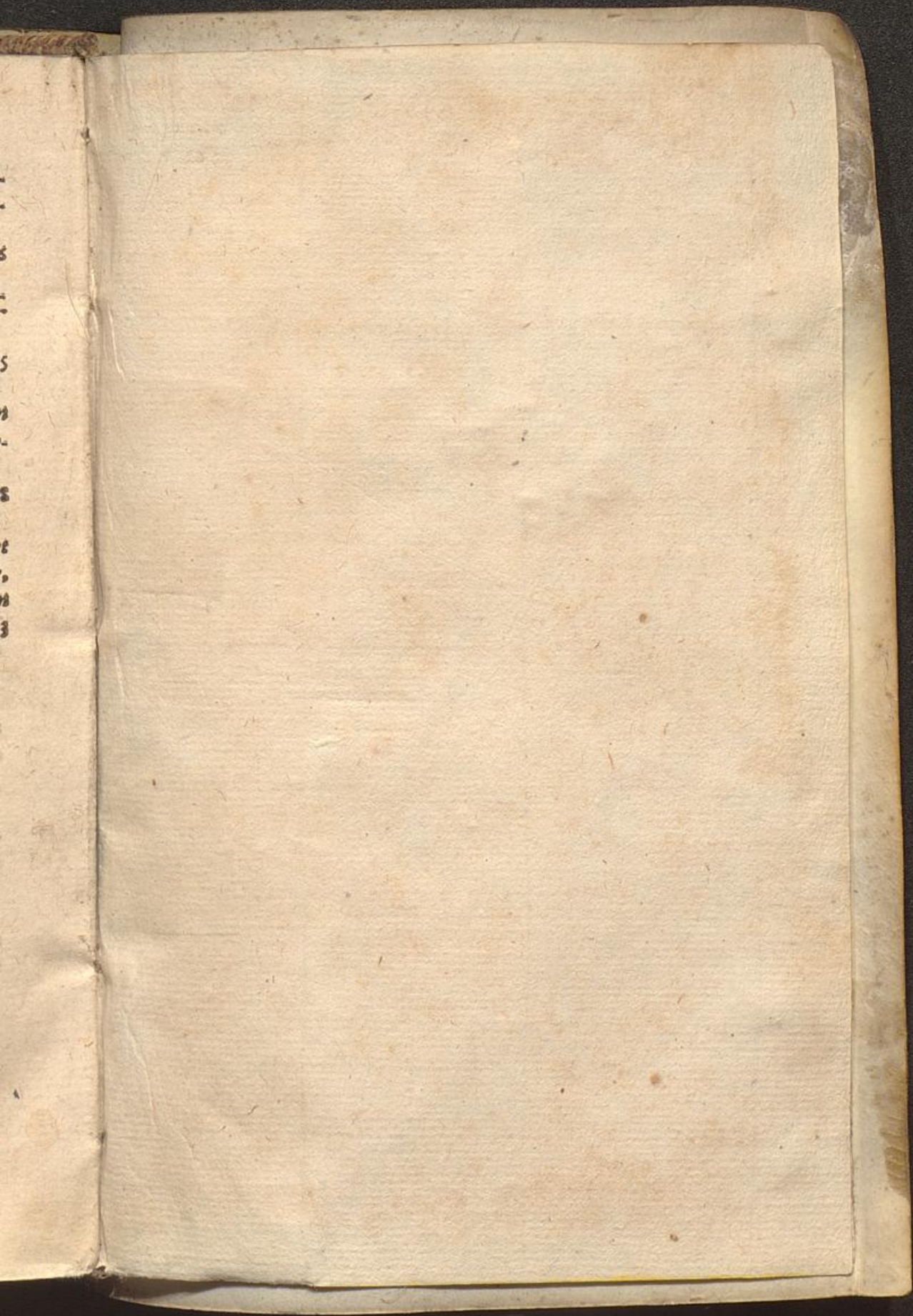
ERRATA. Adnotationes marginales quæ sunt, fo. 16, 17, 18. per-
tinent ad §. illum qui est, fo. 15. de præfectura & residentia S. Petri Ro-
mæ, auctoritatem auctori respondere prudens lector intelliget facilè.

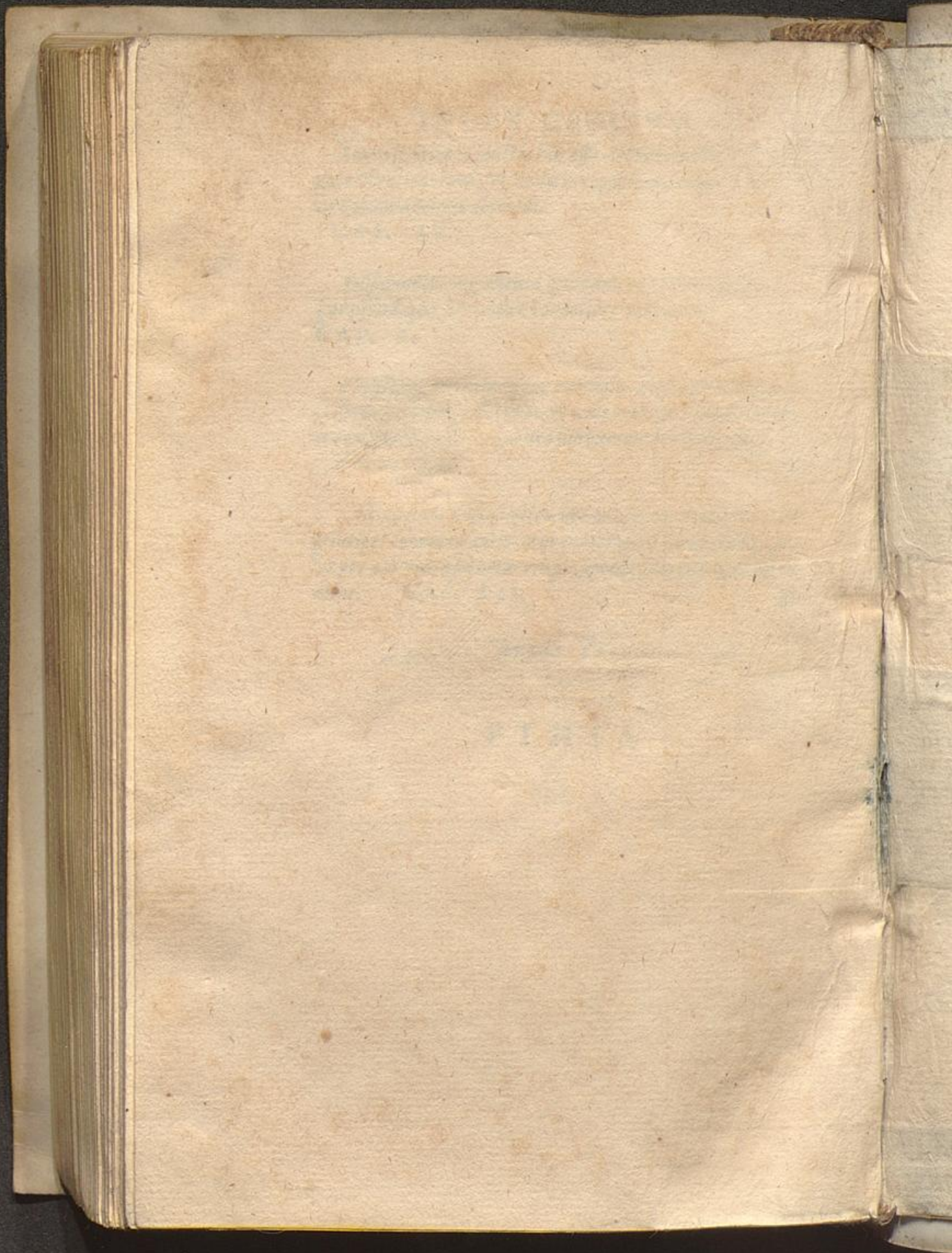
PRIVILEGII SVMMA.

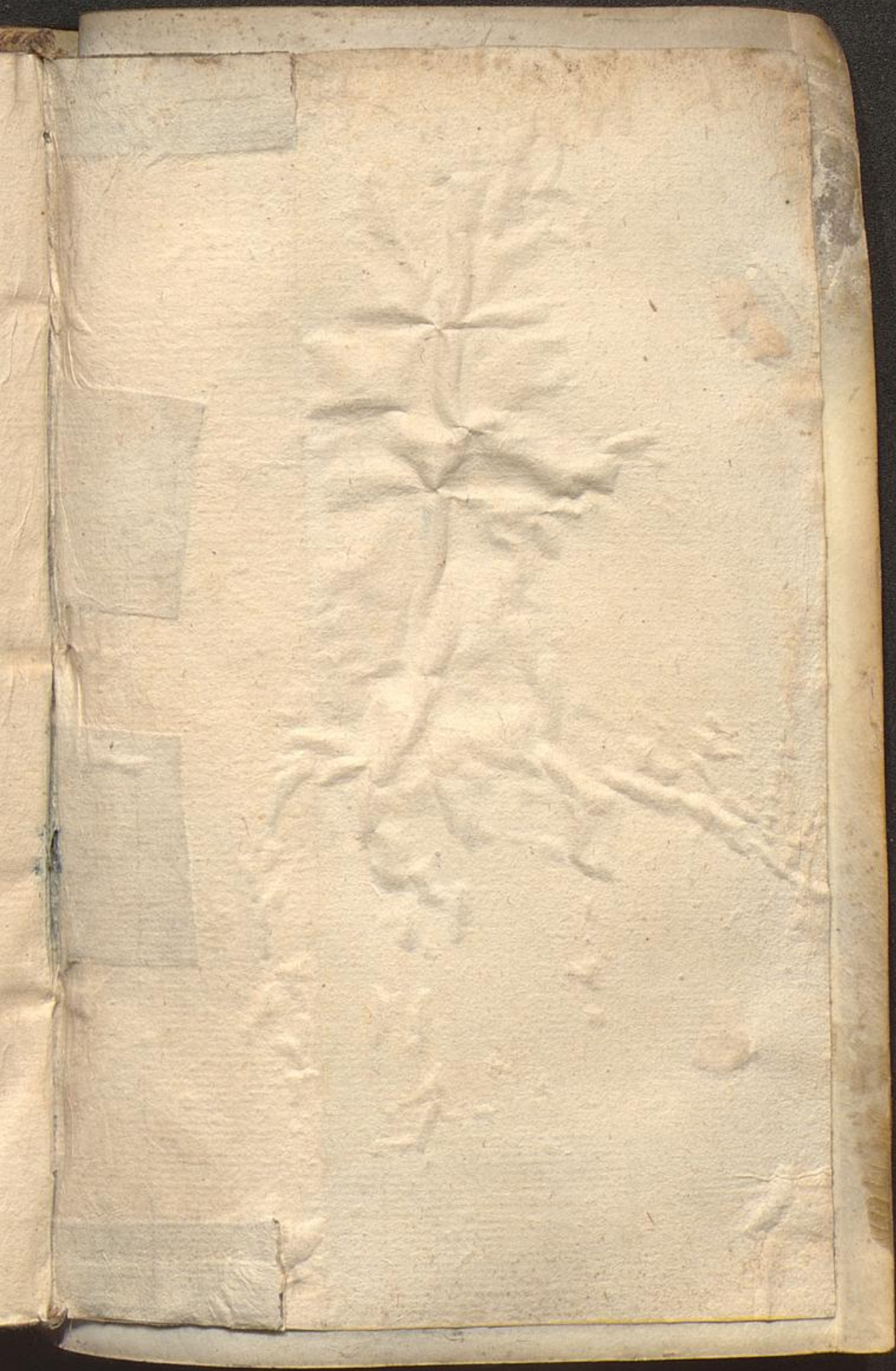
Concessum est, per patentes Reg. Ma. literas, doctissimo viro
F. Arnoldo Mermannio Alostano, vt librum suum, cui ti-
tulus est, Conuersionis gentium theatrum, cui velut iurato
Typographo tradat imprimendum ac distrahendum. Interdictum
quoque est alijs omnibus, quicunque demum illi sint, ne eum impi-
mant, aut alibi impressum, in ditiones Regie Ma. distrahendum im-
portare tentent, spatio sex annorum proximè sequentium, sub graui-
bus pœnis, quas literæ exprimunt, data Bruxellis die XVIII.
Iulij, anno M. D. LXXI.

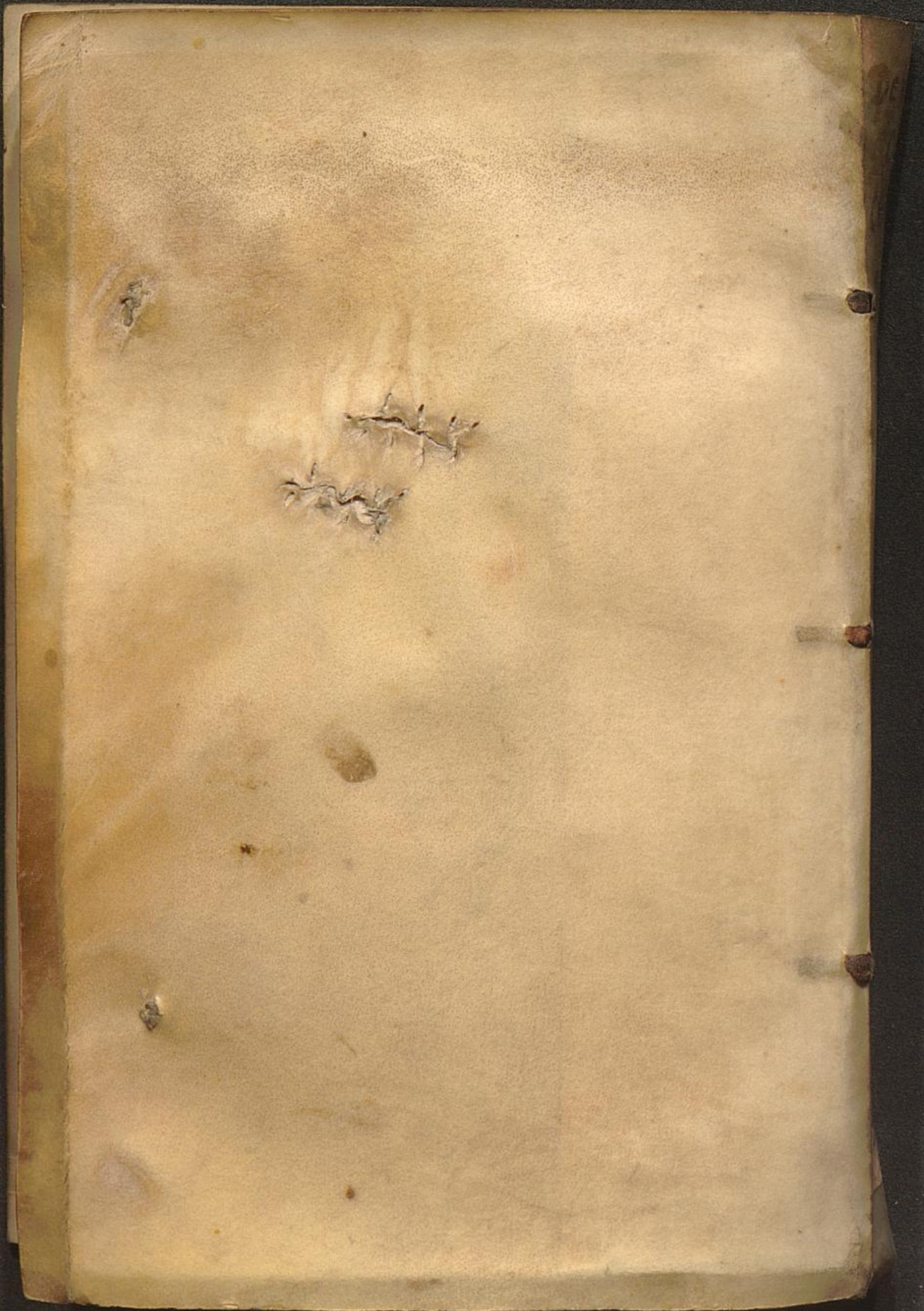
Signat.

I. De la Torre.

De regno
Christi

Chronologia

De unica
religione

Th

4926